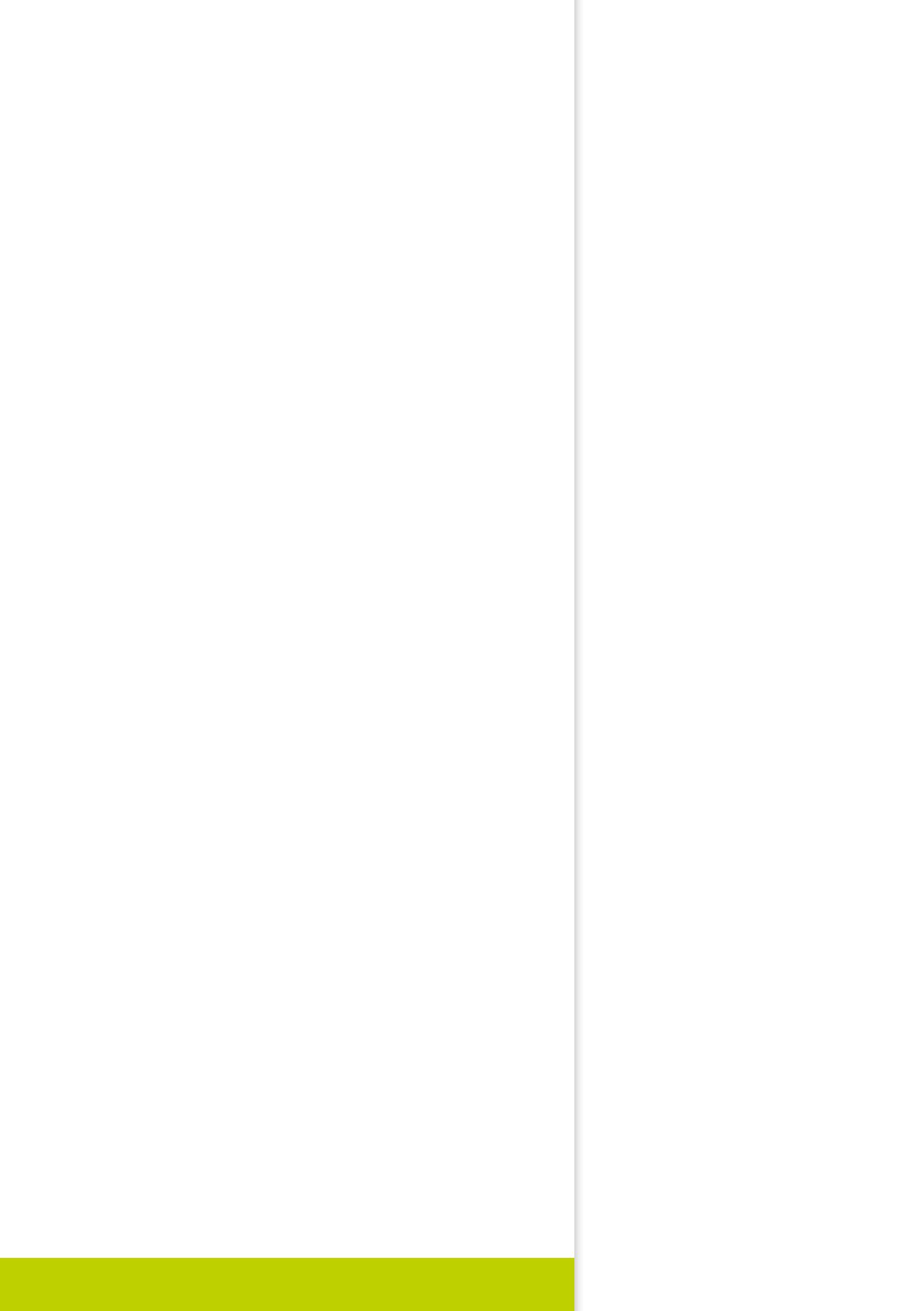

Jaarverslag 2024

AUTORITEIT
VOOR
FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

INHOUD

Voorwoord	3
De FSMA en haar toezichtsuniversum	11
Blikvangers	21
Toezichtsactiviteiten	49
De organisatie van de FSMA	133
Jaarrekening van het boekjaar 2024	153
Lijst van de afkortingen	160

VOORWOORD

Geachte lezer,

Een wisselwerking van geopolitieke spanningen, economisch beleid en wereldwijde onzekerheden heeft de financiële markten in de eerste helft van 2025 door een periode van aanzienlijke turbulentie gestuurd. Daarom sta ik in dit voorwoord even stil bij deze situatie en bij het belang van regulering en de rol van toezichthouders in deze context.

Financiële markten reageren veerkrachtig op geopolitieke verschuivingen en spanningen

Het geopolitieke landschap is volop in beweging. Het wordt gekenmerkt door nieuwe spanningen die de wereldorde herschikken. Het risico op handelsconflicten, vooral tussen grote economieën, heeft geleid tot wijdverspreide onzekerheid. De wereldwijde handelsstromen zijn verstoord en dwingen bedrijven hun strategieën voor de toeleveringsketen te herzien. Beleggers zijn op zoek naar veilige havens en dit alles heeft impact op de financiële markten.

Maar in deze tijden van geopolitieke en economische turbulentie, valt het op dat de financiële markten een opmerkelijke veerkracht hebben getoond. De markten hebben natuurlijk gereageerd en er was heel wat volatiliteit, maar ze hebben zich ook snel gestabiliseerd en er zijn geen kritieke liquiditeitsproblemen vastgesteld.

Het feit dat het financiële systeem niet zwaarder onder druk kwam, is mede een gevolg van de regelgeving die het voorbije decennium werd uitgewerkt. De beste manier om financiële instabiliteit te voorkomen en tegelijkertijd economische groei te ondersteunen, is immers door maatregelen te nemen om het mondiale financiële systeem te beschermen en te versterken. En daar hebben naast financiële regelgeving, ook financiële toezichthouders een belangrijke rol in te spelen.

Internationale coördinatie van regels en toezicht is essentieel

Effectief financieel toezicht speelt inderdaad een belangrijke rol voor het handhaven van marktstabiliteit. Internationale regelgevers en nationale toezichthouders hebben een stevig kader ontwikkeld om risico's te monitoren en te beheren. Denk maar aan stresstests, kapitaalvereisten en liquiditeitsbeheermechanismen, die ervoor zorgen dat financiële instellingen ongunstige omstandigheden kunnen doorstaan.

Toezichthouders moeten opkomende risico's identificeren en indien nodig ingrijpen. Dat is cruciaal om systeemcrisissen te voorkomen en het vertrouwen van beleggers te behouden. De onderlinge verbondenheid van de wereldwijde financiële markten vereist internationale samenwerking en een gecoördineerde aanpak van toezichthouders. Deze inspanningen zorgen ervoor dat financiële instellingen zich overal houden aan consistentie normen, waardoor de wereldwijde financiële stabiliteit wordt bevorderd.

De niet-bancaire sector is een belangrijk aandachtspunt

Een goed voorbeeld daarvan is de focus van de toezichthouders op de niet-bancaire financiële sector, *non-bank financial intermediation* of NBFI. Voor bedrijven, overheden en gezinnen kan NBFI een alternatieve of complementaire financieringsbron zijn voor een banklening, die tegelijkertijd de waaier aan beleggingsmogelijkheden vergroot. Maar een aantal recente gebeurtenissen en incidenten hebben erop gewezen dat de NBFI-sector kwetsbaarheden vertoont die moeten worden aangepakt.

Die kwetsbaarheden doen zich voor op het vlak van liquiditeit, het mogelijk toepassen van hefboomwerking en de onderlinge verwevenheid binnen het financiële stelsel. Internationale instellingen, zoals de *Financial Stability Board* (FSB) en de *International Organization of Securities Commissions* (IOSCO), hebben dan ook diverse aanbevelingen en beleidsvoorstellen geformuleerd voor de NBFI-sector om ook daar de nodige stabiliteit te garanderen, net zoals de post-bankencrisis-regelgeving dat gedaan heeft voor de bancaire sector.

In de huidige context zijn er in Europa slechts uitzonderlijk gebeurtenissen en incidenten geweest die dergelijke kwetsbaarheden aan het licht brachten, en deze hebben niet tot systeemcrisissen geleid. In België zijn kwetsbaarheden in de NBFI-sector niet in die mate aanwezig dat ze tot aanzienlijke risico's leiden, zoals blijkt uit het laatste verslag van de FSMA en de Nationale Bank van België (NBB) over dit onderwerp.

De FSMA speelt een internationale voortrekkersrol ...

De FSMA hecht groot belang aan internationale samenwerking en heeft er bewust voor gekozen daar een voortrekkersrol in te spelen. Dat gebeurt in de eerste plaats via het voorzitterschap van IOSCO. De 130 IOSCO-leden houden toezicht op 95 procent van de wereldwijde financiële markten.

Sinds oktober 2022 heb ik de eer om de IOSCO Board voor te zitten. In 2024 werd ik unaniem herkozen voor een tweede mandaat als IOSCO-voorzitter. Deze prominente functie stelt de FSMA in staat nog beter invulling te geven aan haar internationaal engagement. Daardoor kan de FSMA haar expertise en uitstekende internationale betrekkingen ten dienste stellen van de ontwikkeling van wereldwijde standaarden.

Deze herverkiezing geeft de FSMA opnieuw de grootste internationale verantwoordelijkheid onder de marktregulatoren, wat haar invloed vergroot. Ik bedank dan ook graag alle FSMA-medewerkers die het mee mogelijk maken om dit belangrijke mandaat met succes te bekleden, voor hun harde werk en ondersteuning.

... en draagt bij tot Europese samenwerking en vooruitgang

Ook op Europees niveau is samenwerking en vooruitgang van groot belang. In de eerste helft van 2024 droeg de FSMA daar actief toe bij. België was toen voorzitter van de Raad van de Europese Unie. De FSMA-experten werkten mee aan het bereiken van verschillende belangrijke akkoorden tussen de Raad van ministers van Financiën en het Europees Parlement over nieuwe wetgeving inzake financiële diensten.

De FSMA heeft ook een constructieve bijdrage geleverd aan het debat over het vereenvoudigen van het EU-regelgevingskader en over de Europese Kapitaalmarktenunie (CMU) en de Unie van Sparen en Investeren (SIU). Voortbouwend op de inspanningen van de FSMA tijdens het Belgische voorzitterschap van de Raad, stelde de FSMA een document op met verschillende zogenaamde technische *non-papers*, over onderwerpen zoals vereenvoudiging en administratieve-lasten-vermindering, participatie van particuliere beleggers, risicokapitaal, financiële geletterdheid, de digitale agenda, en de rol van pensioenen. Deze *non-papers* schetsen kant-en-klare technische maatregelen die gemakkelijk en snel kunnen worden geïmplementeerd om de concurrentiekracht van de EU te vergroten.

Het eerste Omnibus-voorstel van de Europese Commissie, evenals haar mededeling over de SIU behandelen onderwerpen die zijn opgenomen in de *non-papers* van de FSMA. En verschillende voorstellen van de Commissie gaan in dezelfde richting als de ideeën van de FSMA. Wij staan vanzelfsprekend klaar om ondersteuning en input te geven in het kader van de verdere werkzaamheden inzake CMU/SIU.

Nieuwe regels verbeteren cybersicuriteit

Europese en globale samenwerking helpen ons ook om nieuwe trends en evoluties sneller op te pikken. En dat is een belangrijke troef in een snel evoluerende wereld die zich ook in de financiële sector heel nadrukkelijk laat voelen. Een van die trends is de steeds meer doorgedreven digitalisering. Die biedt veel voordelen, maar brengt ook grote uitdagingen met zich mee. Een daarvan is cybersicuriteit, een thema dat de voorbije jaren nog belangrijker is geworden als gevolg van de veranderende geopolitieke context en dat cruciaal is voor de operationele continuïteit en stabiliteit van het financiële systeem.

De financiële sector is de afgelopen decennia steeds afhankelijker geworden van digitale processen, kritieke ICT-infrastructuur en -diensten. Als gevolg hiervan vormen ICT- en cyber-risico's een groeiende uitdaging en steeds belangrijker aandachtspunt. De Europese DORA-verordening, die staat voor *Digital Operational Resilience Act*, trad begin dit jaar in werking en legt vereisten op voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen van financiële ondernemingen. Op die manier kunnen ze hun ICT-risico's beter beheersen en worden ze weerbaarder in geval van ICT-incidenten en cyberdreigingen.

De FSMA toetst de naleving van DORA bij de financiële instellingen onder haar prudentieel toezicht. Zoals u in dit verslag kunt lezen, nam de FSMA in 2024 verscheidene initiatieven om zichzelf en de financiële sector voor te bereiden op de inwerkingtreding van deze nieuwe regels.

Data analytics speelt steeds belangrijkere rol bij het toezicht

De moderne ICT-mogelijkheden creëren ook opportuniteiten om ons toezicht te optimaliseren. En daar maken we gretig en steeds meer gebruik van door een beroep te doen op data analytics. Het verwerven van en inzicht krijgen in data laat ons toe om risico's sneller te detecteren en sneller op te treden. Op enkele jaren tijd is data-analyse uitgegroeid tot een onmisbare tool voor de FSMA. Ze gebruikt hierbij zowel gestructureerde als ongestructureerde data en maakt gebruik van geavanceerde analysetechnieken.

In dit verslag vindt u enkele voorbeelden van toepassingen van data analytics. Zo ontwikkelden we een artificiële intelligentietool voor controle op informatie inzake ESG. Via webscraping verzamelen we informatie voor de evaluatie van zogenaamde *fit & proper*-dossiers. En via de data waarover we beschikken inzake derivaten, kunnen we de risico's in die markt beter opvolgen. Op basis van onze positieve ervaringen met de verschillende concrete toepassingen van data analytics, gaat de FSMA dit datagedreven toezicht in de toekomst verder uitbouwen.

Bankiers leggen de eed af

Begin 2025 zijn de regels van de bankierseed in werking getreden. Sommigen vragen zich wellicht af waarom deze nieuwe regelgeving nodig was. Er bestaan immers al lang strikte regels om de financiële consument te beschermen. Denk maar aan MiFID, IDD, de *fit & proper*-reglementering, *value for money*,... De naleving van al deze regels wordt bovendien nauwlettend gecontroleerd. Maar toch duiken er in de pers nog af en toe minder fraaie verhalen op over individuele gevallen in de financiële sector en dat moet de bankierseed mede verhelpen.

Het beroep van bankier verdient immers beter. Want hij is een onmisbare speler in onze maatschappij waarvan het beroep berust op vertrouwen, net zoals bij andere essentiële beroepen die beëdigd zijn: dokter, rechter en heel wat andere. De bankierseed vormt het sluitstuk van de reglementering. Bankiers moeten drie basisbeginselen naleven: eerlijk zijn, professionalisme aan de dag leggen en de legitime belangen van de klanten behartigen.

Voortaan moet elke persoon die zich kandidaat stelt voor een functie waarvoor de bankierseed moet worden afgelegd, zijn toekomstige werkgever een attest voorleggen dat hem geen beroepsverbod is opgelegd. Dat attest wordt verstrekt door de FSMA. Op die manier wordt het beroep beschermd tegen zogenaamde ‘rotte appels’, personen die afwijkend individueel gedrag vertonen. Ongeveer 500 bankiers hebben intussen hun eed bij de FSMA al afgelegd.

De focus op *value for money* geeft concrete resultaten

Net zoals de vorige jaren, is de *value for money* van financiële producten een belangrijk aandachtspunt. Financiële producten moeten de consumenten ‘waar voor hun geld’ bieden en daar kijkt de FSMA op toe. In 2024 voerde de FSMA onder meer een onderzoek naar een aantal verzekeringsproducten waarvan de eigenschappen vragen deden rijzen over hun *value for money*, zoals een hoge *reduction in yield* voor levensverzekeringsproducten en een lage claims ratio voor schadeverzekeringen. De FSMA vroeg meer uitleg aan de verzekeraars over die producten. Wanneer ze geen of slechts een onvoldoende overtuigende verklaring konden geven voor de vastgestelde indicatoren, moesten ze maatregelen nemen opdat hun producten alsnog *value for money* zouden bieden voor de consument.

Op vraag van de federale regering onderzocht de FSMA ook de kosten die financiële instellingen aanrekenen voor hun pensioenproducten. De studie focuste op de kosten die aangerekend worden op de bijdragen of op de pensioenreserves. Het onderzoek bracht een aantal duidelijke vaststellingen aan het licht inzake factoren die een impact hebben op de kosten. Aangezien het voor consumenten echter moeilijk is om alle nodige informatie over de kosten te begrijpen, heeft de FSMA een online kostentool gelanceerd waarover u meer verneemt in dit verslag. Ze staat ook ter beschikking van de regering in het kader van eventuele andere maatregelen.

Feestelijke editie van De Week van het Geld van Wikifin

Het aanbieden van handige online reken- en vergelijkingstools gebeurt ook in het kader van onze inspanningen om bij te dragen tot de financiële educatie van de bevolking. Die inspanningen lopen: de belangstelling voor ons Wikifin-programma voor financiële educatie neemt toe. Intussen heeft al bijna 30 procent van de Belgen horen spreken van Wikifin. Dat is onder meer te danken aan de grote hoeveelheid aan neutrale informatie in mensentaal die we ter beschikking stellen op de website Wikifin.be, die jaarlijks zes miljoen keer bezocht wordt. Ook de campagnes die we regelmatig voeren, dragen daartoe bij.

Een van de succesverhalen van het Wikifin-programma, is De Week van het Geld. Tijdens deze themaweek, die jaarlijks plaatsvindt in maart, gaan leerlingen uit het lager en secundair onderwijs aan de slag met het materiaal van Wikifin. In maart 2025 vond al de tiende editie van De Week van het Geld plaats en namen meer dan 170.000 leerlingen deel, een record!

Om deze tiende verjaardag te vieren, vond een event plaats in het Wikifin Lab. Europees commissielid Maria Luís Albuquerque en de Vice-eersteministers David Clarinval en Jan Jambon namen er het woord. Ook tal van actoren inzake financiële educatie en twee klassen waren daarbij aanwezig. Om dit jubileum extra in de kijker te zetten, is dit jaarverslag geïllustreerd met foto's genomen tijdens deze bijzondere editie van De Week van het Geld.

* *
*

In dit verslag vindt u nog veel meer informatie over de grote thema's die de FSMA in 2024 behandelde en over haar toezichtsactiviteiten en organisatie. Op de FSMA-website vindt u eveneens een nieuwe, gebruiksvriendelijke tool, die een beknopte en overzichtelijke selectie bevat van informatie uit dit jaarverslag.

Ik wens u een interessante lectuur.

Jean-Paul SERVAIS
Voorzitter

DE FSMA EN HAAR TOEZICHTSUNIVERSUM

Missie en visie	12
De bevoegdheden van de FSMA	13
De FSMA in 2024	14

Missie en visie

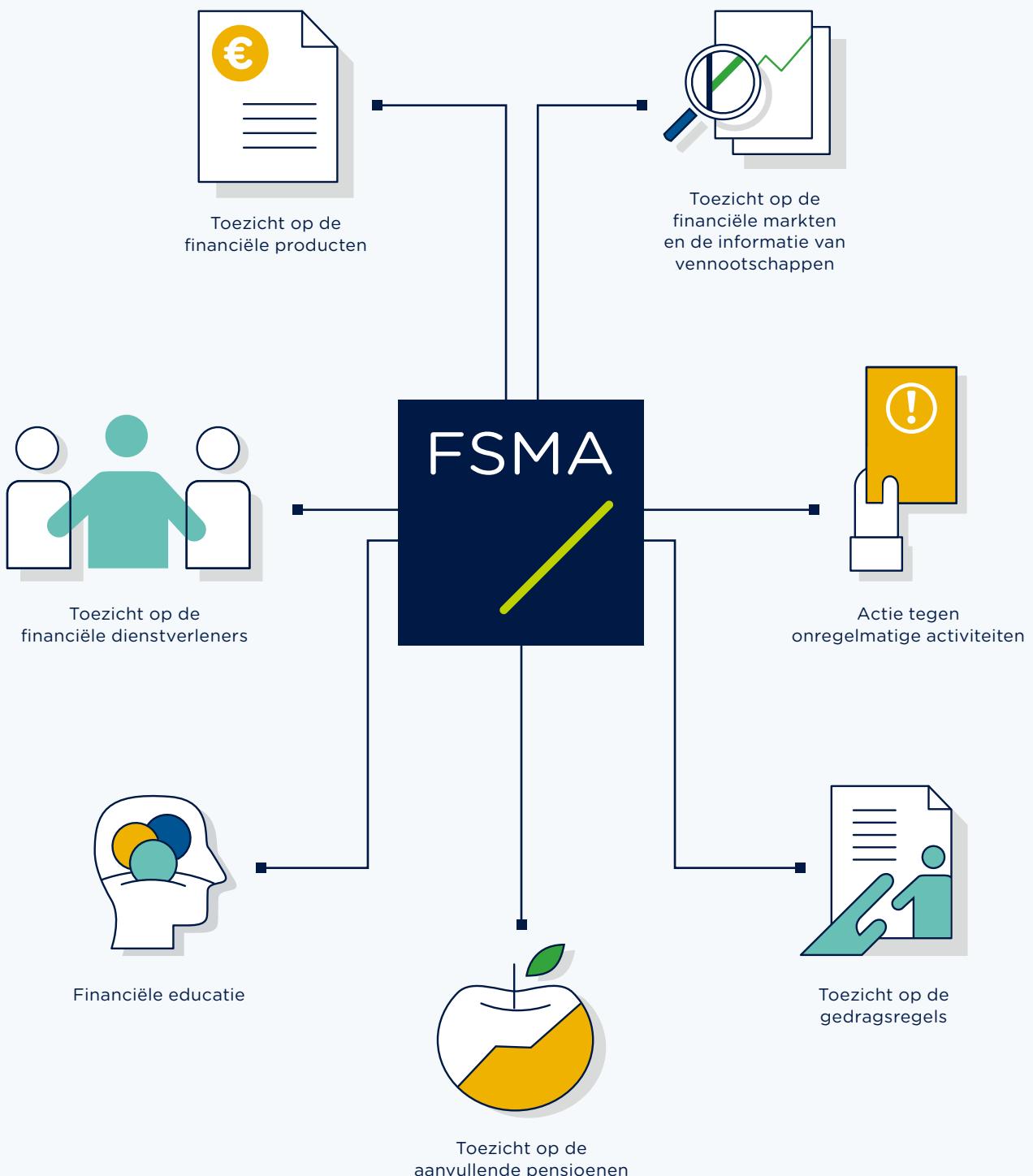
De FSMA streeft naar een financieel systeem waarin consumenten kunnen vertrouwen op correcte financiële dienstverlening en op transparante en open markten, waarin consumenten financiële producten kopen die afgestemd zijn op hun noden en wensen, en waarin de financiële actoren ten dienste staan van de samenleving en bijdragen tot een gezonde financiering van de reële economie.

De FSMA stelt het belang van de consument centraal. Daarom identificeert ze voortdurend trends en risico's en zet ze maximaal in op toezichtstaken. Ze spant zich ook in om de financiële geletterdheid te vergroten. Op die manier wil ze bij consumenten een kritisch vertrouwen in de financiële sector ontwikkelen.

Daarnaast zet de FSMA zich in om de actoren onder haar toezicht bij te staan met transparante en tijdige informatie en zo een toegevoegde waarde te bieden voor hun correcte werking.

Jaarlijks legt de FSMA in een actieplan vast op welke manier ze deze organisatie-prioriteiten ten uitvoer gaan brengen. Het actieplan wordt goedgekeurd door de raad van toezicht en bepaalt de focus voor het komende jaar. De FSMA brengt in haar jaarverslag ook verslag uit over haar activiteiten.

De bevoegdheden van de FSMA

De FSMA in 2024

Toezicht

100

kredietinstellingen,
verzekeringsondernemingen
en beursvennootschappen
naar Belgisch recht

160

genoteerde vennootschappen

17.811

ingeschreven
tussenpersonen

138

pensioenfondsen
naar Belgisch recht

4,47 miljoen

werknamers en zelfstandigen,
aangesloten bij een Belgisch pensioenplan

Financieel landschap

Deposito's bij
kredietinstellingen
naar Belgisch recht¹:

767 miljard euro

Balanstotaal van de
pensioenfondsen:

48,9 miljard euro

Bedrag onder beheer
bij fondsen naar
Belgisch recht:

232 miljard euro

Marktwaarde van
Euronext Brussels:

566 miljard euro

Balanstotaal van de
kredietinstellingen
naar Belgisch recht²:

1.181,5 miljard euro

Bedrag van de ontvangen
premies op de Belgische
verzekeringsmarkt:

35,1 miljard euro

¹ September 2024.

² September 2024.

Enkele kerndata

— 1 januari

De FSMA stelt haar expertise ter beschikking van het Belgische EU-voorzitterschap in de eerste helft van het jaar. Ze rondt met succes een aantal dossiers af. Het betreft onder meer maatregelen om kmo's makkelijker toegang te geven tot de beurs, een Europees kader voor ESG-ratings en de herziening van de marktinfrastructuurverordening.

— 12 februari

De FSMA geeft een advies over de invoering van één enkele rentevoet voor gereglementeerde spaarrekeningen.

— 20 februari

De FSMA organiseert samen met de Europese Commissie een *high level* conferentie over financiële geletterdheid. De conferentie in aanwezigheid van Europees commissielid Mairead McGuinness wordt bijgewoond door ruim 500 personen.

— 23 en 24 februari

De voorzitter van de FSMA neemt deel aan de informele Raad van ministers van Financiën over financiële educatie in Gent.

— 14 maart

FSMA-voorzitter Jean-Paul Servais wordt herkozen tot voorzitter van het Europees regionaal comité van IOSCO, de internationale organisatie van financiële toezichthouders.

— 16 maart

De FSMA lanceert Wikifin On Tour, een roadshow rond financiële educatie die met een opvallend voertuig in de vorm van een spaarvarken halt hield op 23 locaties in heel België.

— 18 maart

De Koningin leert leerlingen spelenderwijs omgaan met geld tijdens de Week van het Geld. Meer dan 125.000 leerlingen doen mee aan dit evenement.

— 28 maart

Met de wet van 28 maart 2024 worden een aantal aspecten van de "20 projecten voor de toekomst" die de FSMA in 2020 lanceerde onder andere met betrekking tot *checks & balances* in genoteerde vennootschappen, geconcretiseerd. Op datum van publicatie van dit verslag zijn 15 van de 20 projecten gerealiseerd.

— 24 april

De FSMA lanceert een tool om de kosten van tweede- en derdepijlerpensioenen te vergelijken en presenteert een studie over dit onderwerp.

— 15 mei

De FSMA ontvangt een vergadering van de Board van de Europese autoriteit ESMA.

— 28 mei

FSMA-voorzitter Jean-Paul Servais wordt herkozen tot voorzitter van IOSCO voor een nieuwe termijn van twee jaar.

— 21 juni

De FSMA stelt haar jaarverslag voor. Ze geeft consumenten de raad om kosten van fondsen goed met elkaar te vergelijken om zo waar voor hun geld te krijgen wanneer ze beleggen in fondsen.

— 26 juni

De FSMA publiceert het reglement van de bankierseed, die bankdienstverleners verplicht tot de naleving van individuele gedragsregels.

— 1 juli

Het aanbod van gereglementeerde spaarrekeningen wordt eenvoudiger en spaarrekeningen worden makkelijker te vergelijken, mede dankzij de vernieuwde vergelijkingstool voor spaarrekeningen die de FSMA eerder lanceerde.

— 5 juli

De FSMA publiceert een waarschuwing over de financiële informatie van de vennootschap Hyloris.

— 4 september

De FSMA treft een minnelijke schikking met een bank wegens inbreuken op de prospectuswetgeving bij de verkoop van kasbons, die zij aanmerkte als symptomatisch voor een gebrek aan juridische cultuur binnen de betrokken bank.

— 5 september

De FSMA lanceert de FSMA Academy, een initiatief dat actoren in de financiële sector toelaat hun kennis te vergroten van de regels waarop de FSMA toeziert.

— 23 september

De FSMA lanceert een campagne tegen online beleggingsfraude op sociale media, *TV on demand* en in bioscopen.

— 24 september

IOSCO-voorzitter Jean-Paul Servais ontmoet de Amerikaanse president Joe Biden. De ontmoeting vindt plaats tijdens een conferentie, georganiseerd door Michael Bloomberg in het kader van de New York Climate Week, waar Jean-Paul Servais gastspreker was.

— 7 oktober

De FSMA neemt deel aan de World Investor Week, een initiatief van IOSCO. Bij de start van dit event is de FSMA te gast bij een ‘Ring the Bell’-ceremonie van Euronext Brussels.

— 4 november

Jean-Paul Servais wordt benoemd tot voorzitter van het Corporate Governance Committee van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Zijn mandaat, voor een hernieuwbare termijn van één jaar, vangt aan op 1 januari 2025.

— 14 november

IOSCO-voorzitter Jean-Paul Servais presenteert op de klimaatconferentie in Bakoe het eindverslag van IOSCO over het bevorderen van de financiële integriteit en het ordelijk functioneren van vrijwillige koolstofmarkten.

— 11 december

De FSMA organiseert de derde editie van de AMLCO Day. Meer dan 2.300 personen nemen deel aan dit digitale evenement voor de *AML compliance officers* (AMLCO's), die een sleutelrol spelen in de strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme.

Kort overzicht in cijfers

De FSMA ontving **4.128 meldingen** van consumenten over diverse financiële onderwerpen. Bijna 70 procent van deze meldingen ging over fraude en onregelmatige aanbiedingen van financiële producten en diensten.

De FSMA controleerde in **6.435 dossiers** van **tussenpersonen** de naleving van de inschrijvingsvoorwaarden.

De FSMA verwerkte **1.236 meldingen** van transacties van bedrijfsleiders.

De FSMA startte **52 (pre-) analyses** op over mogelijk marktmisbruik. Ze legde 24 maal de handel in een aandeel stil.

Wikifin, het programma financiële educatie van de FSMA, ontving in 2024 ruim **6 miljoen bezoekers** op zijn website.

De FSMA analyseerde **2.654 reclameuitingen** voor fondsen, gereglementeerde spaarrekeningen, verzekeringsproducten en gestructureerde schuldinstrumenten, derivaten en obligaties aangeboden door financiële instellingen.

317

De FSMA schrapte
de inschrijving van
317 tussenpersonen.

38

De FSMA opende
38 nieuwe dossiers die
aanleiding kunnen geven
tot het opleggen van een
administratieve geldboete.

297

De FSMA publiceerde
297 waarschuwingen.

Die publicaties waarschuwen
het publiek voor de gevaren
van (mogelijk) onwettige
aanbiedingen.

274

De FSMA ontving **274 meldingen**
van klokkenluiders over feitelijke
of mogelijke inbreuken op de
financiële wetgeving.

5.819

De FSMA controleerde
5.819 entiteiten op de naleving
van de wetgeving over witwassen
en de strijd tegen de financiering
van terrorisme.

363

Dankzij de meldingen van
de FSMA kon het parket
de toegang blokkeren
tot **363 frauduleuze**
websites met illegale
beleggingsaanbiedingen.

1.906.195 €

De FSMA heeft **22 minnelijke schikkingen** aanvaard
in het kader van administratieve sanctieprocedures.
Deze schikkingen voorzien in de betaling van een
geldboete en een nominatieve bekendmaking op
de website van de FSMA. De minnelijke schikkingen
brachten in totaal **1.906.195 euro** op voor de Schatkist.

BLIKVANGERS

Dit deel van het jaarverslag bespreekt een aantal hoofdpunten van 2024. Ze houden zowel verband met de toezichtsprioriteiten van de FSMA, als met actuele thema's en internationale activiteiten. De selectie van de hoofdpunten is niet-exhaustief. Sommige van deze punten blijven een belangrijke focus over verschillende verslagjaren heen; andere waren een specifiek aandachtspunt in 2024.

De FSMA heeft bijzondere aandacht voor de kosten en het rendement van financiële producten	22
Bankiers leggen eed af	25
FSMA-voorzitter herkozen aan het hoofd van de wereldwijde organisatie IOSCO	28
Verscherpt toezicht op wisselkantoren	31
Versterking van de digitale weerbaarheid van de financiële sector	33
Europese initiatieven op het vlak van duurzaamheid	35
Data-analyse versterkt het FSMA-toezichtarsenaal	40
Meer concurrentie op de spaarmarkt	44

De FSMA heeft bijzondere aandacht voor de kosten en het rendement van financiële producten

De FSMA brengt de kosten van verzekerings- en pensioenproducten in kaart en voert de strijd op tegen dure producten. Met succes. Verzekeraars verlaagden de kosten of stopten de commercialisering van producten nadat de FSMA had vastgesteld dat deze producten onvoldoende waar voor hun geld boden.

De FSMA pakt dure verzekeringsproducten aan

De FSMA zet sterk in op controles naar de *value for money* die verzekeringsproducten bieden voor de consument. Verzekeringsondernemingen mogen enkel producten ontwikkelen en verkopen die de consument *value for money* bieden. Eenvoudig gesteld, hun producten moeten de consument voldoende ‘waar voor zijn geld’ bieden.

Voor haar onderzoek selecteerde de FSMA producten waarvan de eigenschappen vragen doen rijzen omtrent hun *value for money*.

- Voor levensverzekeringsproducten werd vooral een hoge *reduction in yield* (RIY) als alarmbel gebruikt. RIY staat voor de jaarlijkse kostenlast die op het product weegt, rekening houdend met de aanbevolen periode van bezit voor het product.
- Voor verzekeringsproducten niet-leven werd een opvallend lage *claims ratio* gebruikt als indicator. De *claims ratio* meet de verhouding op productniveau tussen de uitbetaalde prestaties aan de verzekeringsnemers ten opzichte van het totaal aan geïnde premies.

De FSMA vroeg meer uitleg aan de verzekeringsondernemingen over producten met een hoge RIY of met een lage *claims ratio*. Waar de verzekeraars geen of een onvoldoende overtuigende verklaring konden geven voor de vastgestelde indicatoren, verzocht de FSMA hen om de nodige maatregelen te nemen opdat hun producten alsnog *value for money* zouden bieden voor de consument.

De FSMA legde in 2023 en 2024 de focus op verschillende producten. Bij levensverzekeringen lag de focus op tak 23-producten, of het nu onder de vorm van een pensioenproduct was of niet. De FSMA onderzocht ook schuldsaldoverzekeringen, net als een heel scala aan niet-levensverzekeringen (brand, rechtsbijstand, auto, burgerlijke aansprakelijkheid, ...).

De FSMA rondde in totaal 234 onderzoeken af. Het ging om 178 onderzoeken over beleggingsopties die verzekeraars aanboden bij een tak 23-product en 56 onderzoeken van verzekeringsproducten niet-leven.

Bij de tak 23-producten kan de verzekeringnemer vaak zelf kiezen tussen meerdere beleggingsopties. Elke beleggingsoptie moet op zich *value for money* bieden.

De volgende tabel biedt een overzicht van de behaalde resultaten voor de periode 2023-2024.

Tabel 1: Overzicht resultaten controle-actie 2023-2024

	Leven	Niet-leven	TOTAAL
Commercialisering gestopt	28	50	78
Kosten verlaagd	137	4	141
Dekkingen uitgebreid	0	1	1
Bevoegdheid andere lidstaat	4	0	4
Product voldoet	9	1	10
TOTAAL	178	56	234

Dit overzicht maakt duidelijk dat het vaststellen van een gebrekige *value for money* bij levensverzekeringsproducten meestal uitmondde in een verlaging van de kosten, daar waar dit bij niet-levensverzekeringsproducten vaker leidde tot de stopzetting van de commercialisering van het product.

Voor 137 beleggingsopties werden de kosten verlaagd. Het rekenkundig gemiddelde van de verlaging van de RIY bedroeg 0,64 procent, wat de consument een hoger kapitaal oplevert.

- 59 onderzochte beleggingsopties waren verbonden aan een pensioenproduct. Het rekenkundig gemiddelde van de bereikte vermindering van de RIY voor deze beleggingsopties bedroeg 0,27 procent. Rekening houdend met een investeringshorizon van 30 jaar betekent dit een verhoging van het opgebouwde pensioenkapitaal via deze opties met meer dan vijf procent.
- De 78 overige onderzochte beleggingsopties waren verbonden aan een ander levensverzekeringsproduct. Het rekenkundig gemiddelde van de bereikte vermindering van de RIY voor deze beleggingsopties bedroeg 0,94 procent. Rekening houdend met een investeringshorizon van tien jaar betekent dit een verhoging van het opgebouwde eindkapitaal via deze opties met ruim negen procent.

Onderzoek naar kosten van pensioenproducten

Op vraag van de federale regering onderzocht de FSMA de kosten die financiële instellingen aanrekenen voor hun pensioenproducten. De FSMA vroeg hierover gegevens op bij de instellingen die actief zijn binnen de tweede of de derde pijler: verzekeringsondernemingen, instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBP's) en pensioenpaaifondsen.

De studie focuste op de kosten die aangerekend worden op de bijdragen of op de pensioenreserves. Het onderzoek bracht een aantal duidelijke vaststellingen aan het licht:

- **De schaalgrootte van de pensioenplannen heeft een impact.** Collectieve pensioenplannen — in het bijzonder sectorplannen voor werknemers — rekenen minder hoge kosten aan dan individuele contracten. Bij een aantal collectieve pensioenplannen kan de werkgever of de sector zelf een deel van de kosten op zich nemen, waardoor deze niet rechtstreeks wegen op de pensioenopbouw.
- **De tussenpersoon heeft een prijskaartje.** Ook de toegang tot een pensioenproduct gaat gepaard met kosten. Een substantieel aandeel van de instapkosten bijvoorbeeld is niet bestemd voor de pensioeninstelling maar voor de tussenpersoon.
- **Hoge olopende kostenlast bij verzekeringen van het type tak 23.** Hoewel het maken van vergelijkingen tussen verschillende producttypes niet evident is, valt op dat de kosten bij de tak 23-verzekeringen relatief hoog kunnen oplopen. Dit heeft vooral te maken met het feit dat er als het ware twee partijen lopende kosten aanrekenen. Naast de beheertoeslag die de verzekeringsonderneming aanrekent, zal ook de vergoeding voor de vermogensbeheerder op het niveau van de onderliggende activa een impact hebben op de pensioenreserve. Deze dubbele aanrekening van kosten stuwt het prijspeil de hoogte in.

Hoewel consumenten er alle belang bij hebben om te kiezen voor een pensioenproduct waar de kosten niet al te hoog oplopen, stelt de FSMA vast dat informatie over de kosten vaak verspreid zit over verschillende documenten, moeilijk te begrijpen en soms zelfs onvolledig is. Het is voor een niet-specialist niet eenvoudig om de impact van verschillende kostentypes op de pensioenopbouw in te schatten. Om te helpen in de zoektocht naar een geschikt pensioenproduct, heeft de FSMA een online kostentool gelanceerd³.

De FSMA heeft de studie gepubliceerd op haar website. De meest recent gepubliceerde cijfers hebben betrekking op het jaar 2022.

³ Zie dit verslag, p. 105.

Bankiers leggen eed af

Begin 2025 zijn de regels van de bankierseed en zijn tuchtregime in werking getreden. De FSMA staat in voor het toezicht op en de handhaving van deze nieuwe regeling.

Bankierseed als sluitstuk van reglementering

De bankierseed vult de bestaande reglementering aan: naast de strikte regels die van toepassing zijn op de banken, gelden nu ook regels voor de individuele bankiers zelf. Op deze manier wordt de financiële consument maximaal beschermd.

Deze nieuwe regeling berust op vier basispijlers:

- individuele gedragsregels die de bankiers moeten naleven en die de kernwaarden ‘integriteit’, ‘professionalisme’ en ‘billijke behandeling van klanten’ centraal stellen;
- aflegging van een bankierseed waarbij de bankiers bevestigen dat ze zijn onderworpen aan deze individuele verplichtingen;
- bevoegdheid van de FSMA om tuchtsancties op te leggen bij niet-naleving, waaronder een beroepsverbod;
- het vereiste voor kandidaat-bankiers om, vóór hun aanwerving, te bewijzen dat hun geen zo’n beroepsverbod is opgelegd.

De FSMA heeft een video gepubliceerd die deze krachtlijnen nader toelicht⁴.

Betrokken bankiers

Verschillende categorieën van bankiers zijn onderworpen aan de regels van de bankierseed. Het gaat bij de Belgische banken om:

- bestuurders, effectieve leiders en verantwoordelijken van de diensten compliance, risico-beheer en interne audit (de zogenaamde *fit & proper*-personen);
- bankmedewerkers die instaan voor het verlenen van bankactiviteiten en -diensten aan klanten; en
- hun verantwoordelijke leidinggevenden.

⁴ Zie de website van de FSMA: “Bankierseed”.

Bankierseed treedt gefaseerd in werking

De inwerkingtreding van de bankierseed loopt niet gelijk voor al deze bankiers. In een eerste fase, die van start ging op 15 januari 2025, is de regeling enkel van toepassing op de *fit & proper*-personen en de verantwoordelijke leidinggevenden van de banken. Voor alle andere bankiers gaat de regeling pas in op 15 juli 2026.

Individuele gedragsregels

Bankiers moeten drie basisbeginselen naleven: eerlijk zijn, professionalisme aan de dag leggen en de legitieme belangen van de klanten behartigen. Daarnaast zijn leiders, personen op sleutelposities en verantwoordelijke leidinggevenden gebonden aan specifieke regels voor ethisch leiderschap zodat de ‘tone at the top’ doorwerkt in de gehele instelling.

Het FSMA-paspoort staat borg voor meer ethiek in de banksector

Voortaan moet elke persoon die zich kandidaat stelt voor een functie waarvoor de bankierseed moet worden afgelegd, zijn toekomstige werkgever een attest voorleggen dat hem geen beroepsverbod is opgelegd. Dat attest wordt verstrekt door de FSMA. Op die manier wordt het beroep beschermd tegen personen die afwijkend individueel gedrag vertonen.

De eedafleggingen

Door de bankierseed af te leggen, tonen bankiers hun persoonlijk engagement om integer en professioneel te handelen en klanten eerlijk en rechtvaardig te behandelen. Ze kregen voor deze eedaflegging zes maanden de tijd.

De effectieve leiders en de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlevuncties (compliance, risicobeheer en interne audit), leggen hun eed af bij de FSMA.

Ongeveer 500 bankiers hebben hun eed bij de FSMA afgelegd. De overige personen leggen de bankierseed af ten overstaan van een effectieve leider van hun bank. Concreet gaat het om zo'n 3.250 personen die intern de eed afleggen voor de zomer van 2025. De FSMA heeft modellen voor het attest van eedaflegging ter beschikking gesteld van de sector.

Het klachtenkanaal ‘bankierseed’ bij de FSMA

De FSMA heeft een kanaal geopend waar het publiek een klacht kan indienen die verband houdt met de bankierseed. Iedereen kan via deze weg de aandacht van de FSMA vestigen op een deontologisch probleem.

'Ik verbind mezelf ertoe om, bij de uitoefening van mijn beroepsactiviteiten, in alle omstandigheden eerlijk en integer, alsook vakbekwaam en professioneel te handelen, waarbij ik rekening houd met de belangen van de cliënten en de cliënten billijk behandel. Ik heb kennisgenomen van de specifieke regels die de Koning ter zake heeft vastgesteld.'

FSMA-voorzitter herkozen aan het hoofd van de wereldwijde organisatie IOSCO

IOSCO is het acroniem van *International Organization of Securities Commissions*. De 130 IOSCO-leden controleren 95 procent van de wereldwijde financiële markten. Sinds oktober 2022 staat de voorzitter van de FSMA, Jean-Paul Servais, aan het hoofd van de IOSCO Board. Onder zijn voorzitterschap boekte IOSCO de voorbije jaren forse vooruitgang in een groot aantal belangrijke dossiers, bijvoorbeeld op het vlak van duurzame financiering, cryptoactiva, digitale financiering of niet-bancaire financiële intermediatie.

In 2024 is Jean-Paul Servais, voorzitter van de FSMA, voor een tweede mandaat herkozen als voorzitter van IOSCO, de wereldwijde organisatie van toezichthouders op de financiële markten. Deze prominente functie stelt de FSMA in staat nog beter invulling te geven aan haar internationaal engagement. Daardoor kan de FSMA haar expertise en uitstekende internationale betrekkingen ten dienste stellen van de ontwikkeling van wereldwijde standaarden, vooral inzake duurzame financiering, financiële technologieën of financiële stabiliteit.

Dankzij de steun van alle leden van de IOSCO Board is de FSMA-voorzitter unaniem herkozen als voorzitter van IOSCO⁵. Door deze herverkiezing, het resultaat van jarenlang keihard werken, draagt de FSMA opnieuw de grootste internationale verantwoordelijkheid onder de marktregulatoren, wat haar invloed vergroot. Tijdens hun eerste mandaat droegen de FSMA en haar voorzitter bij tot de afsluiting van vele gevoelige akkoorden. Door die successen steeg het vertrouwen van de internationale collega-toezichthouders en gesprekspartners van de FSMA in haar diplomatische capaciteiten. Dit versterkt de positie van de FSMA, net als haar vermogen om nuttige voorstellen te formuleren voor de opstelling van strategisch belangrijke standaarden over duurzame financiering, digitale financiering en niet-bancaire financiële intermediatie.

⁵ De voorzitter van de FSMA is niet alleen herkozen als voorzitter van IOSCO, maar in februari 2024 is hij ook unaniem herkozen als voorzitter van het Europees Regionaal Comité van IOSCO. Die functie bekleedt hij sinds 2014.

Na de goedkeuring door IOSCO passen 56 rechtsgebieden de ISSB-standaarden inzake duurzame financiering toe

Op het vlak van duurzame financiering volgden tal van ontwikkelingen elkaar snel op nadat IOSCO in juli 2023 de internationale standaarden van de *International Sustainability Standards Board* (ISSB) goedkeurde in verband met de informatieverstrekking over de duurzaamheid van ondernemingen. Sinds die goedkeuring moedigde IOSCO de jurisdicities aan om maatregelen te nemen met het oog op de toepassing van die rapporteringsstandaarden. De FSMA en haar voorzitter speelden daarbij een sleutelrol op het internationale toneel. De FSMA ging uitgebreid in dialoog met de IOSCO-leden en de hoge vertegenwoordigers van de IFRS Foundation en de ISSB.

Dankzij die inspanningen namen 56 rechtsgebieden, waaronder de 27 lidstaten van de Europese Unie, maatregelen om te starten met de toepassing van die standaarden. Samen zijn die jurisdicities goed voor zo'n 60 procent van de wereldconomie en meer dan de helft van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. In 2025 zouden nog vele andere rechtsgebieden moeten volgen. Verder lanceerde IOSCO een nieuw netwerk ter ondersteuning van de goedkeuring en de toepassing van de ISSB-rapporteringsstandaarden in de opkomende landen.

Deelname aan de COP29 in Bakoe

Aansluitend bij die successen nam de FSMA-voorzitter voor de derde maal deel aan de COP, de klimaatconferentie die in 2024 plaatsvond in Bakoe. Daar stelde hij andere IOSCO-acties rond duurzame financiering voor, waaronder de publicatie van twee langverwachte rapporten, namelijk het eindrapport over het bevorderen van de financiële integriteit en het ordelijk functioneren van vrijwillige koolstofmarkten, en een eerste rapport over de kwaliteit van de informatie over de overgangsplannen van de ondernemingen. IOSCO kondigde verder aan met de Wereldbank te zullen samenwerken om de jurisdicities te helpen die de koolstofmarkten in hun landen willen ontwikkelen en verbeteren.

De FSMA-voorzitter nam deel aan verscheidene panels en conferenties tijdens de klimaatweek die in de marge van de top van de Verenigde Naties werd georganiseerd in New York. Tijdens zijn verblijf daar ontmoette hij onder meer de Amerikaanse president Joe Biden.

Dankzij die ontwikkelingen en de deelname aan dergelijke evenementen kon het grote publiek worden geïnformeerd over de relevantie van de werkzaamheden van de regulatoren van de financiële markten inzake duurzame financiering. Daarnaast kregen zij ook veel internationale media-aandacht.

De FSMA en het College van toezicht op de bedrijfsrevisoren traden in Brussel als gastheer op voor een rondetafelgesprek dat de *International Ethics Standards Board for Accountants* (IESBA) organiseerde in het kader van zijn consultatie over de standaarden inzake ethiek en onafhankelijkheid op het vlak van duurzame ontwikkeling. Sindsdien zijn die standaarden gefinaliseerd en gepubliceerd met de steun van IOSCO.

Inzake digitale financiering heeft de FSMA zitting in de *Fintech Task Force* van IOSCO. Kenmerkend voor die werkzaamheden in 2024 waren de inspanningen om de aanbevelingen te implementeren die IOSCO in 2023 publiceerde op vraag van de G20 en de G7. Die standaarden strekken ertoe een coherent internationaal reglementair kader uit te werken voor de markten voor cryptoactiva en digitale activa.

Ook de werkzaamheden van de *Fintech Task Force* van IOSCO hadden betrekking op nieuwe technologiegedreven ontwikkelingen en de impact daarvan op de financiële systemen en diensten, waaronder *tokenisation* of artificiële intelligentie.

IOSCO werkte de voorbije jaren nauw samen met de *Financial Stability Board* (FSB), de internationale instelling die toeziet op de stabiliteit van het financiële systeem. IOSCO wordt in de FSB rechtstreeks vertegenwoordigd door zijn voorzitter en speelt dan ook een sleutelrol bij het delen van de expertise van de markttoezichthouders.

Op initiatief van zijn voorzitter versterkte IOSCO ook de banden met andere wereldwijde instanties, zoals het Internationaal Munfonds (IMF), waarmee IOSCO een eerste gezamenlijke conferentie organiseerde over financiëlen en private markten.

Verscherpt toezicht op wisselkantoren

Wisselkantoren lopen het risico om gebruikt te worden om illegaal verkregen geld wit te wassen of aan te wenden voor de financiering van terrorisme. De FSMA deed in 2024 controles bij acht wisselkantoren op de naleving van de witwaswetgeving. Op basis van de vaststellingen van de FSMA namen de wisselkantoren maatregelen om de vastgestelde tekortkomingen weg te werken.

Bij een wisselkantoor kan een klant euro's omruilen voor vreemde valuta's (Amerikaanse dollars, Britse ponden, enzovoort). Van deze diensten wordt vooral gebruikgemaakt door inwoners van België die naar het buitenland willen reizen of personen die België bezoeken. Maar er kan niet worden uitgesloten dat wisselkantoren worden misbruikt om illegaal verkregen geld wit te wassen (bijvoorbeeld geld uit drugshandel) of om terroristische activiteiten te financieren.

Als onderdeel van de strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme moeten wisselkantoren een aantal verplichtingen naleven, zoals hun klanten identificeren en de nodige waakzaamheid aan de dag leggen wanneer ze transacties verrichten.

Net als andere instellingen die onder de witwaswetgeving vallen, mogen wisselkantoren geen diensten verlenen aan personen van wie de tegoeden bevroren zijn, bijvoorbeeld als financiële sanctie, opgelegd door de Europese Unie sinds het begin van de oorlog tussen Oekraïne en Rusland.

De sector van de wisselkantoren loopt duidelijk het risico om misbruikt te worden om geld wit te wassen of terrorisme te financieren, aangezien de transacties onmiddellijk en meestal in contanten plaatsvinden.

In 2024 heeft de FSMA inspecties ter plaatse uitgevoerd bij acht in België geregistreerde wisselkantoren. Daarbij is ze vooral nagegaan of ze hun witwasverplichtingen naleefden.

In het kader van die inspecties heeft de FSMA 52 bevelen uitgevaardigd. Een bevel is een maatregel waarmee de FSMA een wisselkantoor verplicht om corrigerende stappen te ondernemen binnen een termijn die zij oplegt. Het is een maatregel die de FSMA neemt wanneer ze een inbreuk heeft vastgesteld. Daarnaast heeft de FSMA zeven aanbevelingen geformuleerd. Een aanbeveling is een maatregel die de FSMA neemt wanneer ze zwakke punten opmerkt in de uitvoering van de wettelijke en reglementaire verplichtingen.

In een aantal gevallen dienden er onmiddellijk maatregelen te worden getroffen. Zo heeft de FSMA bijvoorbeeld een wisselkantoor bevolen dringende maatregelen te nemen om ernstige tekortkomingen te verhelpen die ze had vastgesteld, meer bepaald in verband met de bepalingen over derde landen met een hoog risico of belastingparadijnen. Het wisselkantoor heeft zijn activiteiten op eigen initiatief opgeschort tot het deze dringende maatregelen kon nemen.

De FSMA heeft ook de bedrijfsuitoefening onmiddellijk geschorst vanwege het grote gevaar dat het wisselkantoor zou worden gebruikt om geld wit te wassen of terrorisme te financieren. De schorsing werd opgeheven toen de FSMA kon vaststellen dat het wisselkantoor alle bevelen had opgevolgd en niet langer zo'n ernstig risico vormde.

Een ander wisselkantoor heeft na een inspectie de verantwoordelijke voor de uitvoering van de antiwitwasverplichtingen (de AMLCO) vervangen.

Over het algemeen hebben de wisselkantoren de tekortkomingen die de FSMA had vastgesteld verholpen binnen de opgelegde termijn. Dankzij deze inspecties hebben alle wisselkantoren waar een inspectie was verricht, hun organisatie voor het bestrijden van witwassen van geld en terrorismefinanciering herzien.

Op 24 januari 2025 heeft de FSMA een verslag gepubliceerd waarin de voornaamste vaststellingen over de naleving van de witwaswetgeving worden samengevat. Dit verslag schetst de belangrijkste elementen van het toepasselijke wettelijke kader, namelijk de verplichtingen die voortvloeien uit de witwaswetgeving. Het verslag licht ook de voornaamste vaststellingen van de FSMA toe. De FSMA wilde immers de goede praktijken van de wisselkantoren die bijdragen aan de naleving van de witwaswetgeving, belichten als leermiddel.

Versterking van de digitale weerbaarheid van de financiële sector

Financiële instellingen moeten veerkrachtig zijn in geval van een ernstige operationele digitale verstoring. De Europese verordening DORA heeft als doel hen daarbij te helpen en de beveiliging van hun informatie- en communicatietechnologie (ICT) te versterken.

ICT- en cyberrisico's vormen uitdaging voor financieel systeem

De financiële sector is de afgelopen decennia steeds afhankelijker geworden van digitale processen, kritieke ICT-infrastructuur en -diensten. Als gevolg hiervan vormen ICT- en cyber-risico's een groeiende uitdaging voor de operationele veerkracht en stabiliteit van het financiële systeem.

Cyberdreigingen evolueren continu en kwaadwillige personen of organisaties gebruiken steeds gesofisticeerdere methodes om ICT-kwetsbaarheden uit te buiten. Verschillende grootschalige of opvallende ICT-crisissen tijdens de afgelopen jaren zijn evenwel niet alleen het gevolg van kwaad opzet. Onbedoelde fouten of slecht voorbereide ICT-veranderingen leidden ook tot crisissen. Bovendien zijn financiële bedrijven zo verweven met elkaar dat een ICT-incident bij één onderneming verregaande gevolgen kan hebben voor de gehele sector, en zelfs de globale economie.

Om deze risico's te kunnen beheersen, is er de *Digital Operational Resilience Act* (DORA). Deze Europese verordening trad in werking op 17 januari 2025. Ze bevat uniforme vereisten voor de beveiliging van netwerk- en informatiesystemen van financiële ondernemingen. Op die manier kunnen ze hun ICT-risico's beter beheersen en worden ze weerbaarder in geval van ICT-incidenten en cyberdreigingen.

De FSMA controleert de naleving van DORA bij de financiële instellingen onder haar toezicht. In 2024 lanceerde ze verscheidene initiatieven om zichzelf en de financiële sector voor te bereiden op de inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving.

De FSMA ontwikkelde een kanaal voor de melding van ernstige ICT-incidenten

Een eerste initiatief betrof de lancering van een nieuwe *awareness survey*. De *survey* bood financiële ondernemingen de mogelijkheid om na te gaan in hoeverre zij klaar zijn voor DORA. Voor de FSMA leverde de *survey* nuttige informatie op over de voorbereiding van de financiële sector op DORA.

De FSMA publiceerde op haar website uitgebreide pedagogische documentatie over DORA. Met dit tweede initiatief beoogt de FSMA een leidraad te bieden bij de interpretatie van DORA en – waar mogelijk – de vereisten van de verordening te koppelen aan reële voorbeelden. De FSMA raadt financiële ondernemingen aan om deze documentatie regelmatig te raadplegen aangezien zij die zal aanvullen en verfijnen met belangrijke en relevante informatie.

De FSMA ontwikkelde een kanaal voor de melding van ernstige ICT-incidenten en significante cyberdreigingen en voor de collectie van informatieregisters, waarin financiële organisaties informatie over alle contractuele overeenkomsten met ICT-dienstverleners moeten bijhouden.

Ze sloot voorts protocollen met de Nationale Bank van België en het Centrum voor Cybersecurity België voor een vlotte samenwerking op het vlak van cybersicuriteit en weerbaarheid.

In 2024 breidde de FSMA haar eigen competentie op het vlak van digitale weerbaarheid significant uit en paste haar organisatie aan om cyberdreigingen en andere ICT-risico's het hoofd te kunnen bieden. Op die manier draagt de FSMA bij aan een veerkrachtige en stabiele financiële sector.

Europese initiatieven op het vlak van duurzaamheid

Duurzame financiering en de aanpak van greenwashing stonden de voorbije jaren hoog op de Europese agenda. Als toezichthouder ziet de FSMA toe op de gegevens die marktdeelnemers publiceren over duurzaamheid en gaat ze de strijd aan tegen praktijken die dergelijke informatie misbruiken voor greenwashing.

De weg naar duurzame financiering: verschuivende prioriteiten

Onder de vlag van de ‘European Green Deal’, een geheel van initiatieven gelanceerd in 2020, heeft de Europese Unie in het bijzonder de voorbije jaren een Europees regelgevend kader voor duurzame financiering opgezet om haar klimaatdoelstellingen te bereiken. Dit kader bestaat uit verschillende regelgevende initiatieven die stapsgewijs worden uitgevoerd. Ook in 2024 waren er markante nieuwe ontwikkelingen.

In december 2024 voerde de Europese verordening over groene obligaties een nieuwe indicator voor ecologische duurzaamheid in voor de schuldinstrumenten van vennootschappen. Als vennootschappen minimum 85 procent beleggen in projecten rond ecologisch duurzame activiteiten, mogen zij hun obligaties ‘EU Green Bonds’ noemen. Een externe toetsingsinstantie zal het beleggingsplan onder de loep nemen en controleren of het na de uitgifte wordt nageleefd. De FSMA zal nagaan of de uitgevende instelling deze procedure wel degelijk toepast, en of ook echt een blad met een samenvatting van de groene kenmerken van de obligatie aan de potentiële beleggers wordt overhandigd.

Verder waren de grootste Europese ondernemingen in 2024 volop bezig met het in kaart brengen van hun ecologische en maatschappelijke voetafdruk. Op basis van de Europese richtlijn over *corporate sustainability reporting* (CSRD) zullen deze ondernemingen vanaf 2025 informatie over hun duurzaamheidsprestaties moeten publiceren. Deze verplichting zal informatie voortbrengen die nodig is om duurzame beleggingsproducten te ontwikkelen en te bepalen welke duurzame producten in lijn zijn met de duurzaamheidsvoorkeuren van de belegger. Zo vormt deze rapporteringsverplichting een belangrijk startpunt in de keten van duurzame financiering.

In het licht van de Europese competitiviteitsdoelstellingen publiceerde de Europese Commissie in februari 2025 een voorstel van omnibusrichtlijn over duurzaamheid dat ertoe strekt belangrijke aanpassingen te doen aan de CSRD. Hoofddoelstelling is proportionaliteit in te bouwen in de nieuwe regelgeving door te focussen op grote bedrijven en op informatie die materieel is voor beleggers. Dit voorstel beoogt kleinere ondernemingen van de rapporteringsverplichting vrij te stellen en de rapporteringskaders te vereenvoudigen. Dit voorstel zal in de loop van 2025 het voorwerp uitmaken van onderhandelingen met de Europese medewetgevers.

De pedagogische rol van de FSMA

Het is uitdagend om een overzicht te krijgen van alle regelgeving voor duurzame financiering en van de wijze waarop de bouwstenen van deze regelgeving onderling interageren en passen in de overkoepelende doelstelling die erin bestaat de overgang naar een koolstofarme economie te realiseren. Daarnaast kan de regelgeving complex zijn waardoor het voor beursgenoteerde ondernemingen en financiële instellingen niet vanzelfsprekend is om te weten wat van hen verwacht wordt.

Om hierop een antwoord te bieden, heeft de FSMA in 2024 de sectie duurzame financiering op haar website vernieuwd. In deze sectie komen de verschillende onderdelen van de keten van duurzame financiering aan bod waarvoor de FSMA bevoegd is. Er is telkens uitleg over de doelstelling van bepaalde regels en over de rol van de FSMA bij de toepassing ervan.

Verder helpt de FSMA de instellingen en sectoren onder haar toezicht wegwijs te maken in de complexe regelgeving. Zo heeft de FSMA in 2024 het initiatief genomen om de beursgenoteerde ondernemingen te helpen bij het versterken van de rapportering over hun duurzame economische activiteiten die volgens de Europese taxonomie als ecologisch duurzaam kunnen worden aangemerkt.

De FSMA analyseert de taxonomie-informatie

De FSMA analyseerde in 2024 hoe 49 genoteerde vennootschappen die sinds enkele jaren verplicht zijn om taxonomie-informatie te publiceren die informatie hebben opgenomen in hun financiële verslagen over 2023. De analyse had vooral de bedoeling om aan de betrokken vennootschappen een praktische gids aan te reiken. Ze legde aldus het accent op de punten waarvoor de vennootschappen moeilijkheden ondervinden. Zij bevat pedagogische toelichtingen, herhaalt de transparantieverplichtingen en formuleert enkele aanbevelingen die op goede praktijken zijn gebaseerd. Na de overmaking van de analyse aan de betrokken vennootschappen heeft de FSMA nog met verschillende onder hen contact genomen om hen te wijzen op specifieke tekortkomingen in hun taxonomie-informatie.

Strijd tegen greenwashing

De FSMA hecht groot belang aan de preventie van en de strijd tegen greenwashing. Bij greenwashing blijft het duurzame karakter van een product of dienst beperkt tot een marketing-argument dat de consument kan misleiden.

Zo heeft de FSMA in 2024 acties uitgevoerd in de verschillende onderdelen van de keten van duurzame financiering om na te gaan of de transparantieverplichtingen voor duurzaamheid door de financiële instellingen worden nageleefd en de beleggingsadviseurs rekening houden met de duurzaamheidsvoorkeuren van de belegger.

Greenwashing is geen uitsluitend Belgisch fenomeen. Internationale samenwerking is essentieel om over de grenzen heen een gemeenschappelijke aanpak te hanteren. Zo heeft de Europese autoriteit ESMA richtsnoeren opgesteld over de regels die fondsbeheerders moeten naleven als ze in een fondsnamaan een verwijzing naar duurzaamheid willen opnemen. De FSMA zal deze richtsnoeren in haar controlepraktijk hanteren.

ESMA publiceert richtsnoeren over de fondsnamen om greenwashing te voorkomen

Fondsen die ESG- of duurzaamheidsgerelateerde termen gebruiken, moeten aan bepaalde voorwaarden voldoen. Doelstellingen zijn de beleggers beschermen tegen ongegronde of overdreven beweringen over duurzaamheid in de fondsnamen, en de vermogensbeheerders duidelijke en meetbare criteria aanreiken om te kunnen beoordelen of ze in fondsnamen ESG- of duurzaamheidsgerelateerde termen mogen gebruiken. De fondsnamaan is immers vaak de eerste informatie die beleggers te zien krijgen over het fonds. Die naam heeft dan ook een grote invloed op de beleggingsbeslissing van de beleggers en is niet neutraal bij de commercialisering.

De richtsnoeren die ESMA in mei 2024 publiceerde, verduidelijken in welke gevallen de fondsnamen die ESG- of duurzaamheidsgerelateerde termen bevatten, onjuist, onduidelijk of misleidend zijn. Bovendien leggen de richtsnoeren de minimumcriteria vast waaraan de fondsen moeten voldoen in functie van de termen die ze in hun naam gebruiken. Een van die criteria betreft de uitsluiting van beleggingen in vennootschappen die een bepaald percentage van hun omzet halen uit activiteiten in onder meer steenkool, aardolie en aardgas. Volgens de FSMA bevat de naam van een honderdtal Belgische fondsen een duurzaamheidselement.

De FSMA nam deel aan een gezamenlijke toezichtsactie rond het beheer van de duurzaamheidsrisico's

In 2023 en 2024 nam de FSMA deel aan een door ESMA gecoördineerde toezichtsactie rond vermogensbeheer. Centrale thema's waren de integratie van de duurzaamheidsrisico's en de transparantie van de duurzaamheidsinformatie. Verder zoomde die toezichtsactie specifiek in op het greenwashingrisico. Op Belgisch niveau werd geen enkele belangrijke tekortkoming vastgesteld in verband met het greenwashingrisico, de integratie van duurzaamheidsrisico's of de publicatie van duurzaamheidsinformatie.

De wereldwijde goedkeuring van de ISSB-rapporteringsstandaarden inzake duurzaamheid wint aan kracht

Er is veel gebeurd sinds de mondiale organisatie IOSCO de internationale duurzaamheidsrapporteringsstandaarden van de *International Sustainability Standards Board* (ISSB) in juli 2023 heeft goedgekeurd. Sinds deze goedkeuring heeft IOSCO inspanningen geleverd zodat jurisdicities stappen nemen om met deze rapporteringsstandaarden aan de slag te gaan⁶.

⁶ Zie ook dit jaarverslag, p. 28.

De FSMA geeft feedback over de inzameling en de toepassing van de duurzaamheidsvoordeuren

Sinds 2 augustus 2022 moeten ondernemingen die beleggingsadvies of vermogensbeheer verrichten, en verzekerdistributeurs die advies geven over beleggingsverzekeringen, hun klanten vragen naar hun duurzaamheidsvoordeuren. Voor welk deel van zijn portefeuille wil de klant dat er rekening wordt gehouden met zijn duurzaamheidsvoordeuren? Welke criteria vindt hij belangrijk? De ondernemingen moeten daarbij het duurzaamheidsjargon duidelijk uitleggen aan de klant.

Na een bevraging in 2023 bleek dat er nog werk aan de winkel was. In 2024 vroeg de FSMA de ondernemingen daarom om een nieuwe stand van zaken. Ze stelde een positieve evolutie vast: de ondernemingen hebben bij meer en meer klanten informatie over hun duurzaamheidsvoordeuren ingezameld. Maar sommige ondernemingen ondernamen (te) weinig actie om te voldoen aan de nieuwe regels. De FSMA heeft daarom naar verschillende ondernemingen een brief gestuurd met de melding dat zij bijkomende inspanningen moeten leveren om hun klanten over de duurzaamheidsvoordeuren te bevragen. In 2025 moeten zij opnieuw rapporteren en zal de FSMA bepalen welke maatregelen zij zal nemen ten aanzien van ondernemingen die in gebreke blijven.

De FSMA volgt niet alleen op of de ondernemingen alle betrokken klanten bevragen, ze onderzocht voor een significant aantal ondernemingen ook hoe ze dat doen. De ondernemingen pasten de vragenlijsten aan die ze gebruiken om te peilen naar de beleggingsdoelstellingen van klanten om er de duurzaamheidsvoordeuren in te integreren. Het Europees agentschap ESMA heeft haar richtsnoeren rond de geschiktheidseisen bijgewerkt waarin zij meer toelichting geeft over de inzameling van duurzaamheidsvoordeuren voor de banken en beleggingsondernemingen. Voor de verzekeringssector is er *guidance* van het agentschap EIOPA. De FSMA hield rekening met deze publicaties bij haar onderzoek van de vragenlijsten die ze had ontvangen van de ondernemingen. Ze gaf de ondernemingen feedback en volgde op of ze er afdoende gevolg aan gaven.

Data-analyse versterkt het FSMA-toezichtsarsenaal

Het verwerven en inzicht krijgen in data is voor financiële toezichthouders van groot belang. Het laat hen toe om risico's sneller te detecteren en sneller op te treden. De FSMA zet in tal van domeinen in op data-analyse. Op enkele jaren tijd is data-analyse uitgegroeid tot een onmisbare tool voor de FSMA. Ze analyseert hierbij zowel gestructureerde als ongestructureerde data en maakt gebruik van geavanceerde analysetechnieken. De FSMA stelt zich tot doel om het data-gedreven toezicht in de toekomst verder uit te bouwen.

Hieronder volgen een aantal concrete voorbeelden van projecten die de FSMA in 2024 heeft gerealiseerd.

De FSMA lanceert een dashboard over Belgische retailbeleggers

In navolging van eerdere studies over het gedrag van Belgische beleggers, publiceerde de FSMA in 2025 haar eerste editie van het Retail Investor Dashboard. Deze nieuwe publicatie past in het kader van het toezicht van de FSMA op de financiële markten.

Het *Retail Investor Dashboard* rapporteert per kwartaal kerncijfers over de handel in aandelen, exchange-traded funds (ETF's) en obligaties door Belgische retailbeleggers bij ondernemingen onder toezicht van de FSMA. Het eerste dashboard bevat cijfers tot en met het derde kwartaal van 2024. De lancering van de publicatie werd toegelicht in een video.

De FSMA beschikt over meer dan 35 miljoen retailtransacties sinds 2018, het jaar waarin ze voor het eerst informatie over transacties in financiële instrumenten ontving op basis van de Europese MiFIR-verordening.

Het analyseren van dergelijke transacties doorheen de tijd laat de FSMA toe een beeld te krijgen van de aanwezigheid van Belgische retailbeleggers op de financiële markten en in welk type producten zij voornamelijk beleggen.

Het dashboard bevat een deel met vaste kerngrafieken die bij elke periodieke publicatie geüpdateert worden. Een grafiek toont bijvoorbeeld het aantal Belgische retailbeleggers dat minstens één transactie uitvoerde in aandelen, ETF's of obligaties.

Een andere grafiek geeft informatie over nieuwe beleggers. Die grafiek laat de FSMA toe een inschatting te maken van de aantrekkracht van de beurs en te zien in welk leeftijdssegment de aangroei van het aantal nieuwe beleggers zich situeert. Zo zijn de voorbije jaren veel jongeren begonnen met beleggen, vooral in ETF's.

Verder rapporteert het dashboard het verschil in het totale aantal aankoop- en verkooptransacties voor elke instrumentklasse. Deze indicator kan worden gezien als een barometer van het sentiment van de beleggers: indien ze zeer negatief gestemd zijn over de toekomst staan zij vooral aan de verkoopzijde en vice versa indien zij met vertrouwen naar de toekomst kijken.

Het dashboard rapporteert ook over het totale aantal uitgevoerde aandelen-, ETF- en obligatietransacties in het afgelopen kwartaal. Dit laat toe om zowel het verschil in orde van grootte tussen de verschillende instrumenten toe te lichten, als om de evoluties doorheen de tijd voor een bepaald instrument te analyseren. Zo viel bijvoorbeeld de plotse stijging in het aantal ETF-transacties sinds begin 2024 op.

Naast de weerkerende informatie bevat het dashboard ook een deel met variabele informatie. Hierin gaat de FSMA in op een actueel thema. Ze gebruikt dit deel ook om het publiek te informeren over een breder onderwerp. Zo was er in de eerste editie aandacht voor de gemiddelde leeftijd van beleggers en de mediaanwaarde van transacties. Hieruit bleek dat de mediaanwaarde van obligatietransacties merkelijk hoger ligt dan die van aandelen- of ETF-transacties.

Artificiële intelligentietool voor controle op ESG

De FSMA is verantwoordelijk voor het toezicht op de duurzaamheidsinformatie van de bedrijven die noteren op Euronext Brussels. Ze controleert dat hun informatie over ESG-thema's (milieu, maatschappij en bestuur) compleet, coherent en duidelijk is doorheen de volledige ESG-rapportage.

Om deze activiteit te ondersteunen, ontwikkelt de FSMA een nieuwe ESG-screeningtool voor het verzamelen en verwerken van deze informatie. Deze tool zal documenten en data uit verschillende bronnen centraliseren, verwerken en doorzoekbaar maken door middel van *large language models*. Dat zijn programma's die gebruik maken van artificiële intelligentie en in staat zijn om teksten te analyseren en te genereren.

Op basis van de verzamelde gegevens zal de screeningtool automatisch indicatoren genereren die nagaan of aan de relevante wetgeving en normen is voldaan. Doordat de tool de rapportage van de voorbije jaren meeneemt, laat deze toe om eenvoudig een vergelijking te maken tussen gelijkaardige ondernemingen alsook veranderingen binnen een genoemde onderneming te detecteren. Aldus maakt deze tool het mogelijk om informatie sneller en in grotere hoeveelheden te verwerken en te vergelijken. Dit zal leiden tot een tijdsbesparing en de volledigheid van de analyse optimaliseren.

Webscraper verzamelt informatie voor de evaluatie van fit & proper-dossiers

De FSMA behandelt jaarlijks een groot aantal *fit & proper*-dossiers. Hierbij gaat ze na of de personen die een leidende rol of een sleutelfunctie uitoefenen binnen de ondernemingen onder toezicht van de FSMA geschikt (*fit*) en professioneel betrouwbaar (*proper*) zijn om hun functie uit te oefenen. Het behandelen van een *fit & proper*-dossier gebeurt volgens een vast stramien waarbij telkens dezelfde bronnen worden bevraagd.

De FSMA ontwikkelde een webscrapingtool die de verschillende toezichtsdepartementen ondersteunt bij het verzamelen van publiek beschikbare informatie. De webscraper zoekt bij de introductie van een nieuw *fit & proper*-dossier, automatisch de nuttige informatie die nodig is voor de afhandeling van het dossier. Het gebruik van de webscrapingtool zorgt niet alleen voor een toename in efficiëntie, maar garandeert een geharmoniseerde toezichtspraktijk doordat alle bronnen telkens op dezelfde manier worden gevraagd. Zodra de informatie is verzameld, staat die in een dashboard ter beschikking van de toezichtsdepartementen en volgt een evaluatie.

De FSMA gebruikt data over derivaten voor het opvolgen van risico's in de markt

Derivaten, afgeleide producten zoals opties, futures of swaps, spelen een belangrijke rol in de economie. Zo worden ze onder andere ingeschakeld als instrumenten voor risicomanagement. Echter, hun rol in de wereldwijde financiële crisis van 2008 toont aan dat ze niet zonder risico's zijn. Eén van de objectieven van de *European Market Infrastructure Regulation* (EMIR) is het verbeteren van de transparantie van de niet-beursverhandelde, zogeheten *over-the-counter* verhandelde derivaten. Zo kunnen systeemrisico's en marktdynamieken nauwer worden opgevolgd en is beter toezicht en coördinatie tussen de nationale en Europese toezichthouders mogelijk.

De rapportering die de FSMA in het kader van de EMIR-regelgeving ontvangt, staat haar toe om voor elk contract inzicht te krijgen in de aard van het contract en wie de partijen zijn die het contract sloten. Deze rapportering biedt een enorme bron aan informatie, maar is ook een uitdaging door de diversiteit en complexiteit van de derivaten die worden verhandeld. Zorgvuldige analyse van deze data is dus van cruciaal belang.

De analyses kunnen vertrekken vanuit de actualiteit en ontwikkelingen op de markt die belangrijk zijn voor het toezicht van de FSMA. Zo ondernam ze een analyse naar aanleiding van het tumult op de gasmarkten na de Russische inval in Oekraïne. De analyse ging de impact na van de stijgende gasprijzen op Belgische energieleveranciers en andere niet-financiële ondernemingen.

In andere landen waren er energieleveranciers die gasderivaten aanhielden om zich in te dekken tegen prijsvolatiliteit. Door grote verschillen tussen de marktprijs en de afgesproken prijs in de derivaatcontracten, moesten deze ondernemingen bedragen ter onderpand plaatsen wat hun liquiditeitsposities in het gedrang bracht.

De FSMA kon op basis van de EMIR-data van nabij opvolgen of de evolutie van de gasprijs ook een risico vormde voor energiebedrijven en andere niet-financiële ondernemingen in België. Zo werd duidelijk dat de liquiditeitspositie van Belgische energieleveranciers nooit in het gedrang kwam. Er werd wel duidelijk vastgesteld dat de stijgende gasprijzen een grote impact hadden op het gebruik van derivaten als risicomangementinstrument door de Belgische bedrijven.

De analyse over de gasmarkt kan makkelijk worden uitgebreid naar andere grondstoffen en basisproducten. Dat laat de FSMA toe in de toekomst de invloed van de turbulentie in de prijs van die goederen op de derivaatposities van Belgische entiteiten op te volgen.

De analyses kunnen ook vertrekken vanuit het standpunt van de toezichtsdomeinen van de FSMA. Zo kan ze voor Belgische fondsen en pensioenfondsen opvolgen welke derivaten elk fonds heeft en hoe die posities evolueren. Ze kan ook nagaan of de derivaten die Belgische financiële ondernemingen verkopen aan kmo's en publieke instellingen beantwoorden aan hun noden.

Deze analyses creëren dus de mogelijkheid om de markt nauwgezet op te volgen, na te gaan of alles conform de voorgeschreven regels verloopt en nieuwe trends over het gebruik van derivaten vroeg op te merken.

Meer concurrentie op de spaarmarkt

In 2024 trad een hervorming van de gereglementeerde spaarrekeningen in België in werking. Deze hervorming beperkt het aantal spaarrekeningen en eist meer transparantie van de banksector, met als doel de concurrentie op de spaarmarkt te bevorderen. Bijna tweederde van de banken heeft zijn aanbod van gereglementeerde spaarrekeningen aangepast.

In november 2023 hebben de federale regering en Febelfin een akkoord bereikt over de transparantie in het aanbod van gereglementeerde spaarrekeningen.

Het akkoord hield een vereenvoudiging van het aanbod in. Het aantal gereglementeerde spaarrekeningen dat door één kredietinstelling (of onder één merk⁷) mag worden aangeboden, werd beperkt tot maximum vier verschillende spaarrekeningen⁸. Zo werd 2024 het jaar van de herstructurering van het aanbod van gereglementeerde spaarrekeningen in België. Om de vergelijking van de verschillende aanbiedingen op de markt te vergemakkelijken, voorzag het akkoord ook in de indeling van de spaarrekeningen in drie categorieën:

- Categorie A: per bank maximum twee klassieke spaarrekeningen, met een basisrente en getrouwheidspremie en zonder andere voorwaarden;
- Categorie B: per bank maximum twee spaarrekeningen met bedragsvoorwaarden, dit wil zeggen met ofwel een minimum/maximum spaarbedrag ofwel met een maximum/minimum inlage per maand;
- Categorie C: per bank maximum twee spaarrekeningen verbonden aan een leeftijdscategorie, bijvoorbeeld een jongerenrekening.

Naast deze drie categorieën kunnen de kredietinstellingen ook rendementsformules voor ‘huurwaarborgrekeningen’ en ‘spaarrekeningen met derdenbeding’ aanbieden die niet worden meegeteld bij de berekening van het maximum van vier rekeningen/rendementsformules per instelling.

Nagenoeg twee derde van de banken heeft zijn aanbod van gereglementeerde spaarrekeningen gewijzigd om rekening te houden met de limiet van vier verschillende rekeningen (maximum twee per categorie) en te voldoen aan de indeling in categorieën.

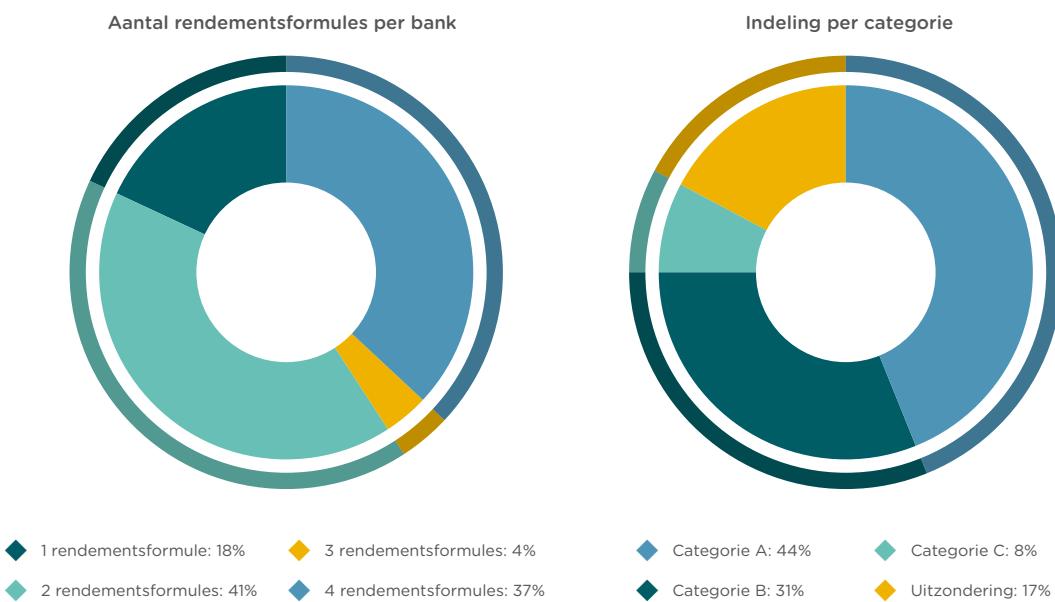
⁷ Onder ‘bankmerk’ wordt een instelling verstaan die actief is onder een merk met een afzonderlijk distributienetwerk binnen eenzelfde juridische entiteit, namelijk een netwerk dat bestaat uit ten minste tien fysieke verkooppunten in België, of, als dit aantal niet wordt bereikt, vijf fysieke verkooppunten in ten minste een van de drie gewesten in België. Als een merk geen afzonderlijk distributienetwerk heeft, moeten de spaarrekeningen van dat merk worden samengevoegd met de spaarrekeningen van de kredietinstelling om na te gaan of de limiet van vier spaarrekeningen is bereikt.

⁸ Met ‘verschillende spaarrekeningen’ worden zowel de spaarrekeningen bedoeld die onder verschillende namen worden gecommercialiseerd, als de spaarrekeningen die verschillende rendementsformules aanbieden.

Op 31 december 2024 boden 28 banken/merken gereglementeerde spaarrekeningen aan.

Zo werden er, door de banken die het akkoord hadden onderschreven, 79 gereglementeerde spaarrekeningen aangeboden. Voor die 79 gereglementeerde spaarrekeningen, stelden de banken 84 combinaties voor van een basisrente en een getrouwheidspremie of ‘rendementsformule’. Iets minder dan de helft van de beschikbare rendementsformules behoorden tot categorie A.

Grafiek 1: Aantal rendementsformules per bank en indeling per categorie

Uit een optelling van de op 31 december 2024 geldende basisrente en de getrouwheidspremie om een globale rentevoet te berekenen die overeenkomt met het rendement dat een spaarder na 12 maanden zou behalen voor zover de rentevoeten tijdens die periode ongewijzigd blijven, bleek dat de rendementsformules van categorie B gemiddeld een hogere globale rentevoet boden dan de rendementsformules van andere categorieën. Het zijn ook de rendementsformules van categorie B die de meest variabele rentevoeten boden.

Meestal ligt de getrouwheidspremie hoger dan de basisrente, behalve voor de rendementsformules van categorie C.

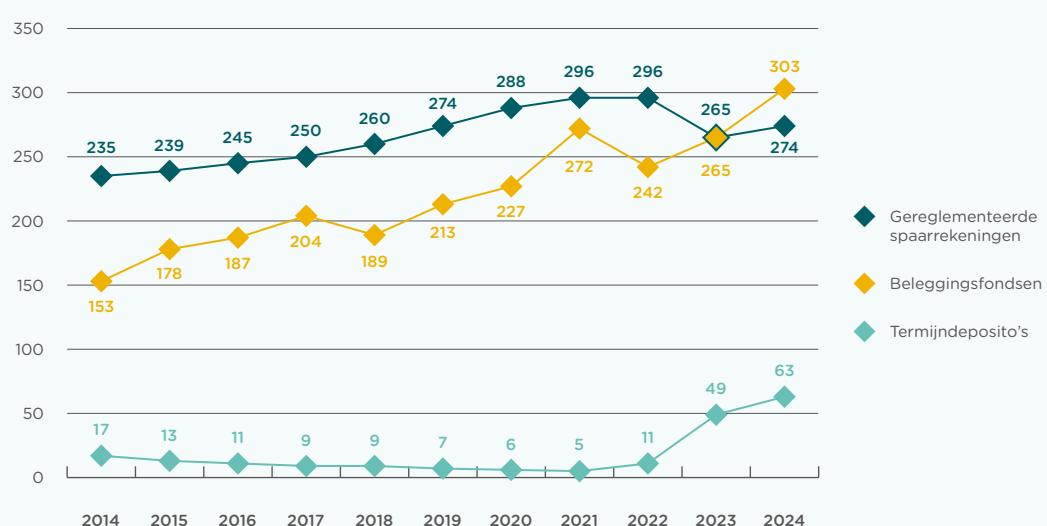
De FSMA heeft geen sterke correlatie opgemerkt tussen de basisrente en de getrouwheidspremie die wordt toegekend bij de verschillende rendementsformules. Een hoge basisrente betekent niet dat de getrouwheidspremie hoog of laag is, en hetzelfde geldt voor een lage basisrente.

Begin september 2024 kwam de staatsbon te vervallen waarmee het jaar voordien nagenoeg 22 miljard euro was opgehaald. De banken stonden paraat om een deel van dat geld terug te winnen, wat de concurrentie in de sector opdreef. Dat was vooral merkbaar bij twee soorten producten die sterk op elkaar lijken: de kasbons en de termijnrekeningen. De FSMA stelde vast dat sommige banken de meest interessante rentevoeten voor een termijnrekening enkel aanboden voor ‘vers’ geld, afkomstig van de terugbetaling van de staatsbon of van een andere bank. Om ervoor te zorgen dat de klanten correct waren geïnformeerd over de voorwaarden verbonden aan deze producten, heeft de FSMA een specifieke controleactie opgezet⁹.

Hogere bedragen in beleggingsfondsen dan op spaarrekeningen

Eind 2024 hadden de Belgische gezinnen 274 miljard euro staan op gereglementeerde spaarrekeningen in België¹⁰. Voor het eerst in 2024 lag de waarde van de aandelen die de Belgische gezinnen in Belgische en buitenlandse beleggingsfondsen bezaten (303 miljard euro), hoger dan het bedrag dat ze op gereglementeerde spaarrekeningen aanhielden. Daarnaast was er een forse stijging merkbaar van de bedragen die de Belgische gezinnen op termijnrekeningen plaatsten, gaande van minder dan vijf miljard euro eind 2021 tot 63 miljard euro in 2024.

Grafiek 2: Evolutie van de bedragen van de Belgische gezinnen op gereglementeerde spaarrekeningen, op termijnrekeningen en in beleggingsfondsen

9 Zie dit verslag, p. 50.

10 Nationale Bank van België, Statistieken, Financiële activa en verplichtingen van particulieren en niet-financiële vennootschappen.

TOEZICHTSACTIVITEITEN

Begrijpelijke en betrouwbare financiële producten	50
Gedragsregels beschermen consumenten	64
Actie tegen onregelmatige activiteiten	67
Transparantie van de financiële markten	73
Toezicht op de financiële dienstverleners	82
Bescherming van het aanvullend pensioen	103
Bestrijding van financiële inbreuken	112
Financiële educatie	116
Internationale activiteiten	126

Begrijpelijke en betrouwbare financiële producten

Om te vermijden dat consumenten het moeilijk hebben om financiële producten te begrijpen en zich daardoor niet bewust zijn van de financiële risico's die ze nemen, controleert de FSMA financiële producten. Ze neemt initiatieven om problemen te voorkomen en het vertrouwen van de consument in financiële producten te vergroten. Haar toezicht wil ertoe bijdragen dat de aangeboden producten begrijpelijk, veilig, nuttig en kostentransparant zijn.

De FSMA controleert reclame voor termijnrekeningen *a posteriori*

Begin september 2024 zorgde de terugbetaling van de staatsbon op een jaar, waarmee 22 miljard euro was opgehaald, voor een ongeziene concurrentie op de Belgische bankenmarkt.

Om een deel van dat geld te kunnen ophalen, werkten verschillende marktdeelnemers een strategie uit die vooral gericht was op het commercialiseren van producten zoals termijnrekeningen, soms op minder dan een jaar. Eind augustus, begin september 2024 merkte de FSMA op dat de markt werd overspoeld met reclame voor dergelijke producten. Helaas bleken niet al deze advertenties te voldoen aan de geldende wettelijke vereisten.

Ter herinnering, reclame voor termijnrekeningen hoeft niet *a priori* te worden goedgekeurd door de FSMA, met andere woorden, vóór ze wordt verspreid onder het Belgische publiek. Dat neemt evenwel niet weg dat de ondernemingen die ze verspreiden de algemene vereisten inzake transparantie en minimuminhoud moeten naleven, als voorgeschreven door het KB PUB¹¹. De FSMA is bevoegd om *a posteriori* te controleren of voldaan is aan de vereisten van dit besluit en om de betrokken ondernemingen eventueel een sanctie op te leggen¹².

Tegen die achtergrond heeft de FSMA een actie op touw gezet om advertenties voor het promoten van termijnrekeningen te controleren die werden verspreid in de zomer van 2024 tot begin september 2024.

Er werden in totaal 19 kredietinstellingen voor controle geselecteerd. Na het controleren van hun reclamestukken werden er 12 dossiers geopend waarbij een veertigtal reclameboodschappen (webpagina's, productfiches, persberichten, banners ...) werden gecontroleerd en zes verzoeken werden geformuleerd om online advertenties te verwijderen.

De betrokken instellingen hebben onmiddellijk actie ondernomen en de niet-conforme reclamestukken hetzij aangepast, hetzij ingetrokken (afhankelijk van de omvang van de vereiste wijzigingen).

¹¹ Koninklijk besluit van 25 april 2014 betreffende bepaalde informatieverplichtingen bij de commercialisering van financiële producten bij niet-professionele cliënten. Zie meer bepaald artikel 11 tot en met 13 voor de inhoud van deze vereisten.

¹² Zie artikel 36 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

De voornaamste aandachtspunten waren het gebrek aan een evenwichtige voorstelling van de informatie, het niet vermelden van nettorendementen terwijl de brutorendementen wel waren opgenomen, en de onvolledige minimuminformatie als vereist door het KB PUB.

Deze controleactie heeft ook een nieuw aandachtspunt aan het licht gebracht over de manier waarop het rendement van een termijnrekening met een looptijd van minder dan een jaar werd voorgesteld. Vele banken vermeldden immers enkel het rendement van deze producten op jaarbasis. Dit kon echter misleidend zijn als er niet bij vermeld werd dat het effectieve rendement van het product moest worden ‘geprorateerd’ op basis van de werkelijke looptijd van het product. Deze aanbeveling is opgenomen in de doctrine van de FSMA en in de aandachtspunten van de *Congress Columns*¹³ die op 15 oktober 2024 werden gepubliceerd.

De informatie in reclame moet correct, duidelijk, evenwichtig en begrijpelijk zijn

De FSMA controleert de reclame voor financiële producten. Die controle kan plaatsvinden voor of na de verspreiding van de reclame (respectievelijk *a priori* en *a posteriori* controle). Zo wordt reclame voor openbare beleggingsfondsen, gereglementeerde spaarrekeningen en bepaalde beleggingsinstrumenten vooraf gescreend. Die *a priori* controle stelt de FSMA in staat om, waar nodig, in te grijpen nog voor de reclame wordt gelanceerd.

In 2024 controleerde de FSMA 2.654 reclameboodschappen. Daarover verzond ze 1.746 mails met opmerkingen over de reclame. Per dossier worden gemiddeld twee tot drie mails met opmerkingen verstuurd. De meeste dossiers over gereglementeerde spaarrekeningen betreffen websites. Meer details zijn te vinden in tabel 2.

Tabel 2: Publiciteitstoezicht in cijfers in 2024

	Aantal dossiers	Dossiers over websites	Aantal reclameboodschappen	Aantal mails met opmerkingen van de FSMA
Fondsen	486	143	1.581	1.108
Gereglementeerde spaarrekeningen	151	128	499	536
Verzekeringsproducten	101	77	147	102
Gestructureerde schuldinstrumenten, derivaten en obligaties aangeboden door financiële instellingen	256	niet beschikbaar	427	niet beschikbaar
TOTAAL	994	348	2.654	1.746

¹³ Zie de website van de FSMA: ‘Recente evoluties in de controle van banking products’.

NATHALIE VAN DUYSE LEGT UIT HOE RECLAME VOOR FINANCIËLE PRODUCTEN WORDT GECONTROLEERD

“Reclame vervult een cruciale rol bij de commercialisering van financiële producten”

“De controle van de reclame voor financiële producten is essentieel omdat consumenten een financieel product vaak leren kennen via de reclame”, zegt coördinatrice **Nathalie Van Duyse**.

Waarom hecht de FSMA zoveel belang aan de controle van reclame voor financiële producten?

“Vaak ontdekken consumenten een financieel product via reclame. Die ‘eerste kennismaking’ is doorslaggevend in het besluitvormingsproces van een consument. Vandaar dat het uitermate belangrijk is dat reclame voor een financieel product eerlijk is.”

Welk type controle verricht de FSMA bij reclame?

“De FSMA kan reclame *a priori* of *a posteriori* controleren.

Als er een *a priori* controle moet worden verricht, betekent dit doorgaans dat de reclame niet mag worden verspreid vóór de FSMA ze heeft onderzocht en goedgekeurd.

Bij een *a posteriori* controle, bijvoorbeeld voor reclame over verzekeringsproducten, vindt de controle plaats nadat de reclame is verspreid. Dit neemt niet weg dat distributeurs of fabrikanten de reclame *a priori* ter advies kunnen voorleggen aan de FSMA.

Als de FSMA vaststelt dat de reclame niet strookt met de reglementering, kan ze maatregelen nemen en sancties opleggen.”

Wat zijn de basisbeginselen voor reclame?

“De informatie mag bijvoorbeeld niet misleidend of onjuist zijn. Ze moet een evenwichtige voorstelling geven van enerzijds de voordelen en anderzijds de risico’s of nadelen van het product. Ze mag bepaalde belangrijke elementen niet minimaliseren of verhullen en moet verstaanbaar zijn voor alle klanten.”

“Informatie mag niet misleidend of onjuist zijn en moet een evenwichtige voorstelling geven van voordelen en risico’s”

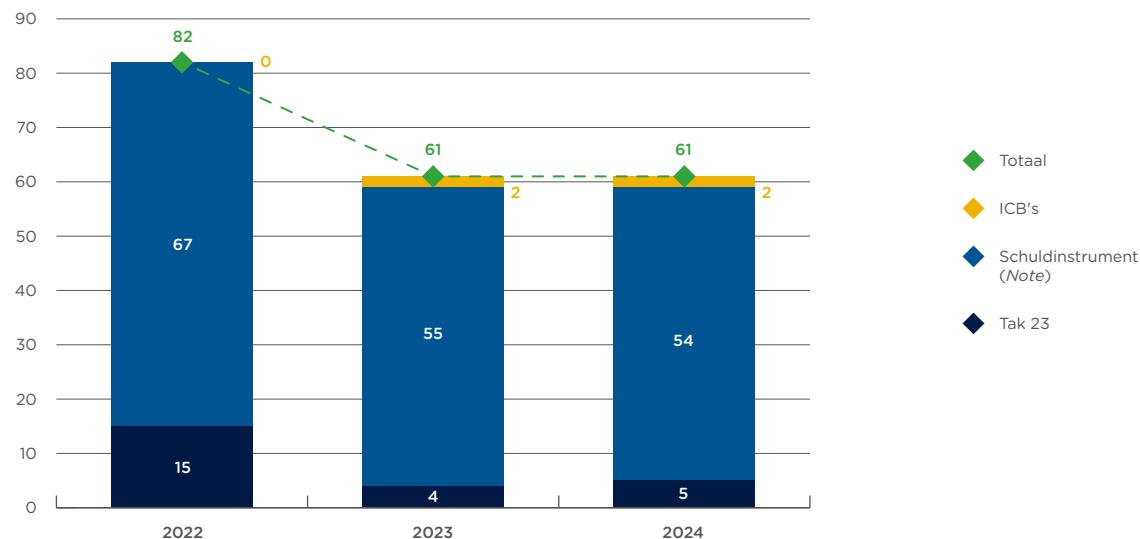
Waarom is de tussenkomst van de FSMA op dit vlak gunstig voor de consumenten?

“Een *a priori* controle van reclame behoedt de consumenten voor vele problemen. Voor de meeste financiële producten controleert de FSMA de reclame *a priori*. Deze voorafgaande goedkeuring laat haar toe om op het juiste ogenblik in te grijpen, namelijk vóór de consument inschrijft op een product op basis van onjuiste, onvolledige of misleidende informatie of reclame.” ♦

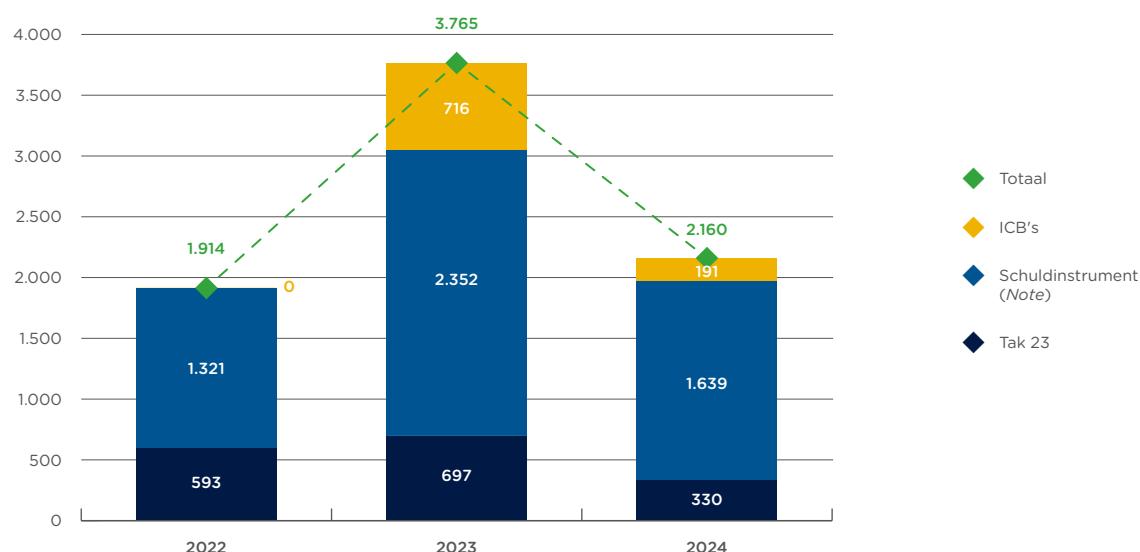
Het moratorium zorgde voor een vereenvoudigd aanbod van gestructureerde producten

Gestructureerde producten zijn ingewikkelde beleggingsproducten. Ze zijn vaak moeilijk te begrijpen voor retailbeleggers, waardoor die de risico's slecht inschatte. Om de beleggers te beschermen, lanceerde de FSMA in 2011 een moratorium op de commercialisering van bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten. Dat moratorium legt de criteria vast op basis waarvan de commercialisering van gestructureerde producten die worden geacht te complex in elkaar te zitten, kan worden verboden. Daardoor vereenvoudigde het aanbod van dergelijke producten.

Grafiek 3: Evolutie van het aantal niet bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten die worden gecommercialiseerd (per jaar)

Grafiek 4: Evolutie van het uitgiftevolume van niet bijzonder ingewikkelde gestructureerde producten die worden gecommercialiseerd (in miljoen euro per jaar)

In 2024 daalden de bedragen die Belgische beleggers in gestructureerde producten belegden, fors ten opzichte van 2023. De beleggers voerden bijna de helft van die beleggingen uit in september en oktober 2024. Toen kwam de 21,9 miljard euro vrij die de Belgische beleggers in de staatsbon van september 2023 hadden belegd.

Verschillende elementen verklaren de daling van de bedragen die in gestructureerde producten werden belegd. Zo kwam de staatsbon bijvoorbeeld in september 2024 op vervaldag, een moment waarop de banken gestructureerde producten veel minder in de kijker plaatsten. Parallel daarmee werd een zeer forse toename vastgesteld van de bedragen die werden belegd in niet-gestructureerde schuldingen die door banken werden uitgegeven en gedistribueerd. Bovendien is sterke concurrentie ontstaan op de markt van de termijnrekeningen. De Belgische spaarders plaatsten iets meer dan 18,2 miljard euro op termijnrekeningen.

De daling van de belegde bedragen moet trouwens worden genuanceerd: hoewel de bedragen die de Belgische particuliere beleggers in 2024 belegden, fors bleken te zijn gedaald ten opzichte van 2023, kwamen ze toch op een soortgelijk niveau uit als in 2022.

De daling van het uitgiftebedrag blijkt niet uit het aantal gestructureerde producten dat jaarlijks wordt gecommercialiseerd. Dat blijft constant voor alle rechtsvormen van gestructureerde producten.

Gestructureerde producten worden in België gedistribueerd door banken. De daling die bij de gestructureerde producten werd opgetekend (qua uitgiftebedrag), moet dan ook worden gezien in het licht van de forse stijging van de bedragen die werden belegd in niet-gestructureerde schuldingen die door banken werden uitgegeven en gedistribueerd. Terwijl in 2024 iets meer dan 2 miljard euro in gestructureerde producten werd belegd, investeerden de Belgische beleggers meer dan 13 miljard euro in niet-gestructureerde schuldingen die door banken werden uitgegeven via een aanbieding aan het publiek. De helft van dat bedrag werd gecommercialiseerd in de vorm van kasbons.

In 2023 bleken de gecommercialiseerde gestructureerde producten doorgaans minder risicovol te zijn dan de jaren ervoor. Die trend zette zich in 2024 voort:

- **De gestructureerde producten hadden kortere looptijden:** de FSMA stelde in 2022 en 2023 vast dat de gecommercialiseerde gestructureerde producten kortere looptijden hadden als gevolg van de stijging van de rentevoeten. Die trend zette zich ook in 2024 voort. Twee derde van de producten had een looptijd van minder dan vijf jaar (qua uitgiftebedrag).
- **De overgrote meerderheid van de gestructureerde producten werd uitgegeven in euro:** sinds 2022 werden minder producten uitgegeven in Amerikaanse dollar. In 2024 werd meer dan 95 procent van de gestructureerde producten uitgegeven in euro (qua uitgiftebedrag en qua aantal producten).
- **Bijna alle gestructureerde producten boden het recht op terugbetaling van het kapitaal op eindvervaldag:** de FSMA stelt vast dat het recht op terugbetaling van het kapitaal op eindvervaldag steeds belangrijk is voor de Belgische belegger als hij een beleggingsbeslissing neemt. De voorbije jaren begonnen de distributeurs meer gestructureerde producten te commercialiseren die een recht op terugbetaling van minimum 90 procent bieden. Door de rentestijging sinds 2022 commercialiseerden de distributeurs opnieuw bijna uitsluitend gestructureerde producten die recht bieden op de integrale terugbetaling van het kapitaal op eindvervaldag (zowel qua aantal producten als qua uitgiftebedrag). Ze vertegenwoordigen meer dan 98 procent van het in 2024 uitgegeven bedrag.
- **De rentevoeten waren de meest gebruikte onderliggende waarde voor de bepaling van de formule van de pay-off:** in 2022 waren de rentevoeten terug van weggeweest als onderliggende waarde voor de bepaling van de formule van de pay-off. In 2024 vertegenwoordigden zij bijna 70 procent van de gestructureerde producten qua uitgiftebedrag en meer dan 90 procent van de gestructureerde schuldinstrumenten. Aandelenkorven worden als onderliggende waarde gebruikt voor gestructureerde ICB's en gestructureerde tak 23-producten.

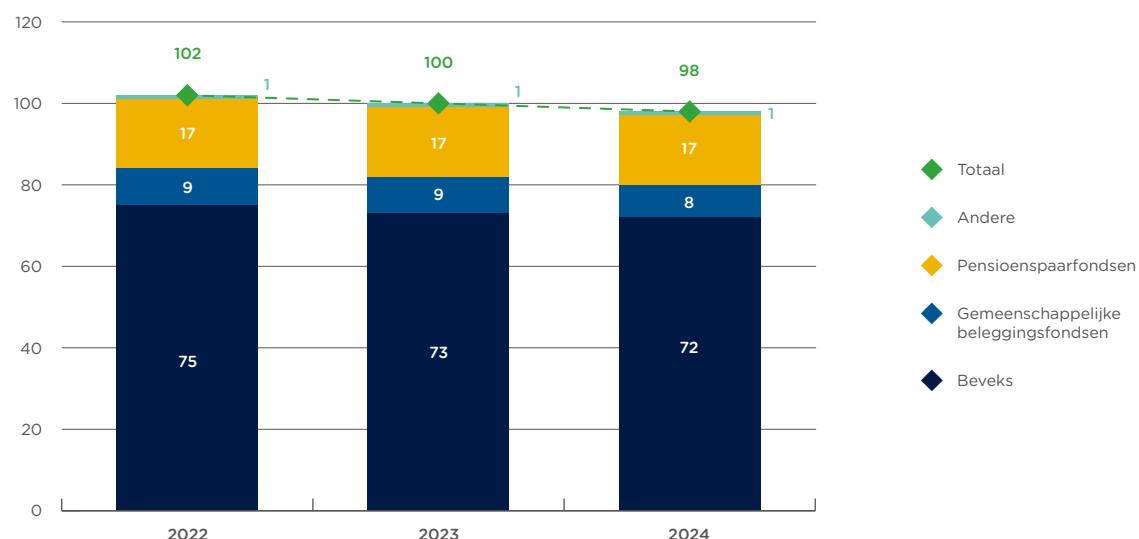
Toezicht op fondsen

Gemeenschappelijke beleggingsfondsen, beveks en pensioenspaarfondsen

De FSMA houdt toezicht op openbare instellingen voor collectieve belegging (ICB's) of beleggingsfondsen. Deze ICB's komen hoofdzakelijk voor in de vorm van gemeenschappelijke beleggingsfondsen en van beleggingsvennootschappen met veranderlijk kapitaal, ook wel beveks genoemd. Eind 2024 waren er 98 Belgische openbare ICB's ingeschreven bij de FSMA, een lichte daling ten opzichte van eind 2023 (zie grafiek 5)¹⁴.

Een specifiek type van openbaar gemeenschappelijk beleggingsfonds zijn pensioenspaarfondsen. Een dergelijk fonds dient om individueel een aanvullend pensioen op te bouwen, de zogenaamde derde pijler. Wie belegt in een pensioenspaarfonds, geniet bepaalde fiscale voordelen.

Grafiek 5: Evolutie van het aantal Belgische openbare ICB's opgedeeld volgens juridische vorm

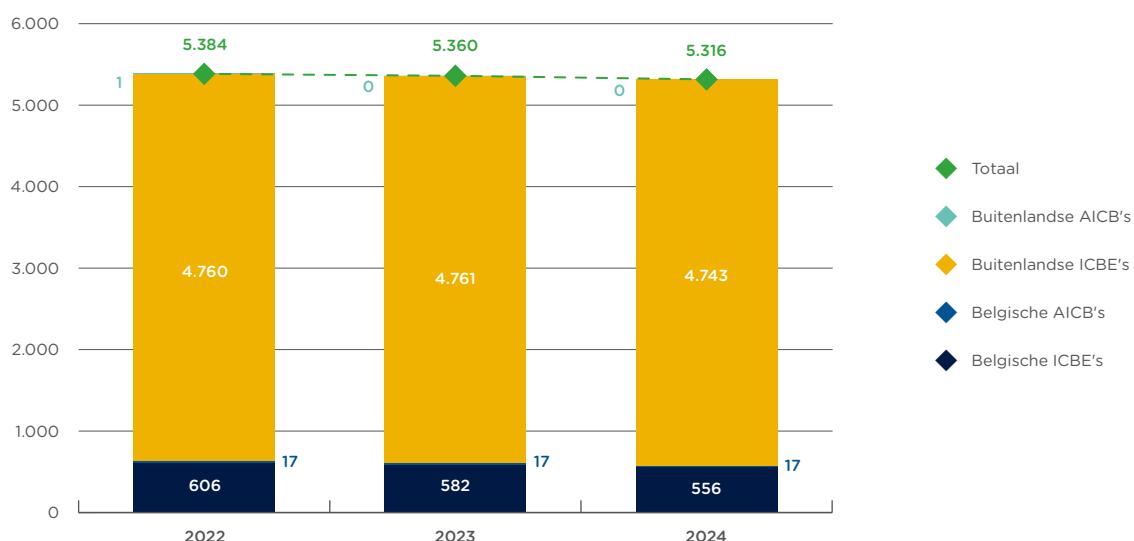

¹⁴ De statistieken over de ICB's kunnen in de toekomst wijzigen wanneer een ICB of een compartiment van een ICB op een bepaalde datum wordt geschrapt, met ingang van deze schrapping op een eerdere datum of wanneer een ICB aan de FSMA op een latere datum een correctie van bepaalde statistieken bezorgt.

Meerderheid valt onder Europese paspoortregeling

De meeste openbare ICB's bestaan uit verschillende compartimenten. Een compartiment is een afgescheiden gedeelte van een ICB met een eigen beleggingsbeleid. Eind 2024 waren er bij de FSMA 5.316 compartimenten van openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming geregistreerd¹⁵ (zie grafiek 6).

Grafiek 6: Evolutie van het aantal compartimenten van openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming

De grote meerderheid van de compartimenten die openbaar aangeboden kunnen worden in België, zijn compartimenten van ICB's die voldoen aan de voorwaarden van de ICBE-richtlijn. Ze worden instellingen voor collectieve belegging in effecten (ICBE's) genoemd. Deze ICBE's beschikken over een Europees paspoort, waardoor ze vrij verhandeld kunnen worden binnen de Europese Economische Ruimte (EER).

Er bestaan ook openbare alternatieve instellingen voor collectieve belegging (AICB's). Daarvoor bestaat er geen geharmoniseerd Europees toezichtsregime en paspoortregeling. Zij vormen een kleinere groep binnen de ICB's die in België openbaar worden aangeboden.

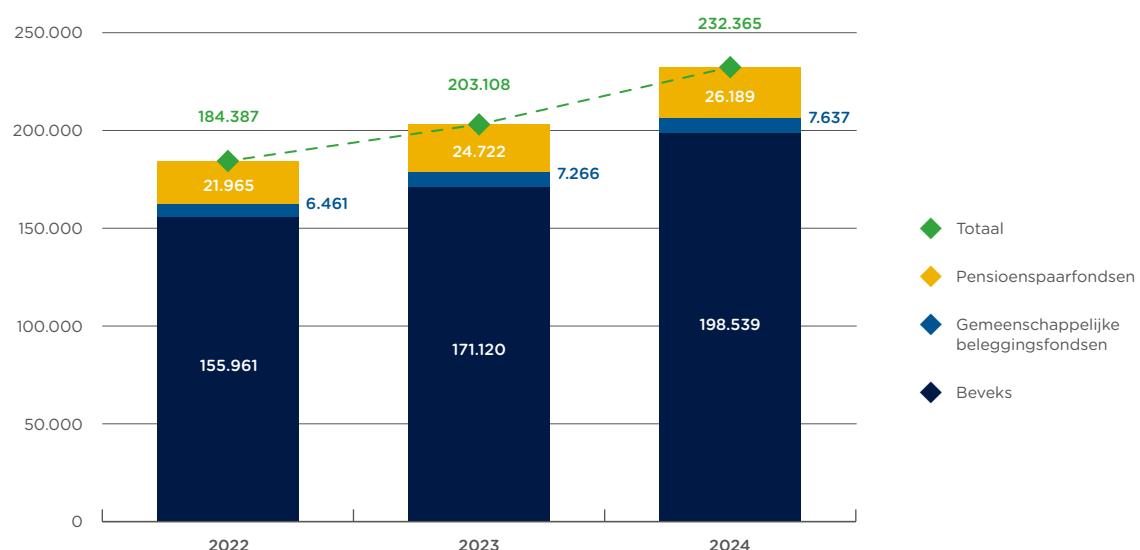
Opmerkelijk hierbij is dat bijna de helft van de gelden die vanuit België in deze openbare fondsen belegd worden, gaat naar de 11 procent Belgische fondsen (cijfers BEAMA).

¹⁵ Sommige van deze Belgische of buitenlandse ICB's zijn niet ingedeeld in compartimenten. Voor deze ICB's wordt de ICB zelf als een compartiment beschouwd in deze statistiek.

Nettoactief van de Belgische openbare ICB's op hoogste niveau¹⁶

Het totale nettoactief¹⁷ van de Belgische openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming nam tijdens 2024 toe tot 232 miljard euro, wat neerkomt op een stijging met meer dan 14 procent over het volledige jaar (zie grafiek 7). De stijging is een gevolg van positieve rendementen en een surplus aan inschrijvingen. Hiermee bereikt het nettoactief van de sector haar hoogste niveau per jaareinde sinds de publicatie van deze gegevens.

Grafiek 7: Evolutie van het totaal nettoactief van de Belgische openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming (in miljoen euro)

Toenemend belang van aandelenfondsen

Op basis van het gevolgde beleggingsbeleid kan de sector van de Belgische openbare ICB's ingedeeld worden in zeven verschillende categorieën: aandelenfondsen, obligatiefondsen, gemengde fondsen, gestructureerde fondsen, geldmarktfondsen, pensioenspaarfondsen en de overige fondsen¹⁸ (zie grafiek 8).

De gemengde fondsen, aandelenfondsen, obligatiefondsen en pensioenspaarfondsen zijn de vier grootste categorieën. Samen zijn zij goed voor meer dan 97 procent van het totale nettoactief.

¹⁶ Dit deel van het jaarverslag bevat een selectie van statistieken over de Belgische openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming. De FSMA publiceert op haar website op kwartaalbasis ook een dashboard met een ruimer aanbod aan statistieken over de evolutie van deze sector.
¹⁷ Het totaal nettoactief is de waarde van de activa van de ICB's na aftrek van hun eventuele schulden.
¹⁸ De indeling gebeurt hierbij op het niveau van de compartimenten. Hier verwijst de term 'fondsen' dan ook naar een compartiment van een ICB, voor zover de ICB is ingedeeld in meerdere compartimenten. Compartimenten kunnen soms ook het voorwerp uitmaken van een statistische herclassificatie.

Het nettoactief van de aandelenfondsen fluctueert doorgaans meer dan dat van de meeste andere categorieën. Toch kende het nettoactief van de aandelenfondsen de afgelopen jaren globaal een stijgende trend, veroorzaakt door gunstige evoluties op de aandelenmarkten en omwille van netto-inschrijvingen. Hierdoor is ook het belang van de aandelenfondsen in de sector stelselmatig toegenomen. Eind 2024 bedroeg het nettoactief van de aandelenfondsen bijna 90 miljard euro, goed voor 39 procent van de sector. Daarmee evenaart deze categorie bijna het nettoactief van de gemengde fondsen, dat ruim 91 miljard euro bedraagt.

Het belang van de gestructureerde fondsen, de geldmarktfondsen en de overige fondsen is beperkt.

Grafiek 8: Totaal nettoactief van de Belgische openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, ingedeeld volgens beleggingsbeleid (in procenten)

Meerderheid fondsen promoot ecologische of sociale kenmerken

Fondsen kunnen ook in verschillende categorieën worden ingedeeld op basis van de informatie die zij moeten meedelen volgens de Europese regels met betrekking tot informatieverschaffing over duurzaamheid¹⁹.

Fondsen die onder andere ecologische of sociale kenmerken, of een combinatie van die kenmerken, promoten, vormen met 74 procent van het totale nettoactief de grootste categorie binnen de sector (zie grafiek 9). Deze categorie wordt ook 'artikel 8-fondsen' genoemd.

Sinds de inwerkingtreding van de Europese regels met betrekking tot informatieverschaffing over duurzaamheid is het relatieve belang van deze categorie stelselmatig toegenomen. De relatieve groei van deze categorie was in 2024 echter beperkter dan in de jaren daarvoor. Het relatieve belang nam toe van 72 procent tot 74 procent.

¹⁹ Verordening (EU) 2019/2088 van het Europees Parlement en de Raad van 27 november 2019 betreffende informatieverschaffing over duurzaamheid in de financiëledienstensector, of 'SFDR'

Grafiek 9: Totaal nettoactief van de Belgische openbare ICB's met een veranderlijk aantal rechten van deelneming, ingedeeld volgens een classificatie op basis van de SFDR (in procenten)

Fondsen die duurzame beleggingen tot doel hebben, zijn goed voor ongeveer 1 procent van het totale nettoactief. Deze ‘artikel 9-fondsen’ vormen de kleinste categorie. Het belang van fondsen die geen duurzame beleggingen tot doel hebben en ook geen ecologische of sociale kenmerken promoten, daalde licht tijdens 2024.

Regelmatige opvolging van de niet-bancaire financiële intermediatie en van de financiële stabiliteit door de FSMA en de NBB

In 2024 is de FSMA de risico's blijven opvolgen die verbonden zijn aan vermogensbeheer en niet-bancaire financiële intermediatie in België. In januari 2025 heeft ze, in samenwerking met de Nationale Bank van België (NBB), een verslag gepubliceerd waarin de voornaamste ontwikkelingen op nationaal en internationaal vlak worden geanalyseerd.

Het begrip ‘niet-bancaire financiële intermediatie’ of ‘NBFI’ verwijst naar een zeer diverse reeks entiteiten en activiteiten buiten het bancaire systeem. In een brede context verwijst het begrip naar entiteiten zoals verzekeringsondernemingen, pensioenfondsen en centrale tegenpartijen, maar ook naar beperkt gereguleerde of niet-gereguleerde entiteiten zoals *family offices*.

Het belang van een veerkrachtige niet-bancaire financiële intermediatie

Een goed ontwikkelde, gediversifieerde en veerkrachtige financiële sector is een fundamentele vereiste voor een stabiele financiering van de reële economie en om tegemoet te komen aan de behoeften van de spaarders en beleggers. Voor bedrijven, overheden en gezinnen kan niet-bancaire financiële intermediatie een alternatieve financieringsbron zijn voor een banklening, die tegelijkertijd de waaier aan beleggingsmogelijkheden vergroot.

Een aantal gebeurtenissen en incidenten in andere landen, zoals het faillissement van het *family office* Archegos in 2021 en de spanningen op de Britse markt voor overheidsobligaties in 2022, wijzen er nogmaals op dat de NBFI-sector kwetsbaarheden vertoont die moeten worden aangepakt. Die kwetsbaarheden doen zich voor op het vlak van liquiditeit, het toepassen van hefboomwerking en de onderlinge verwevenheid binnen het financiële stelsel. Internationale instellingen zoals de FSB en IOSCO hebben dan ook diverse aanbevelingen en beleidsvoorstellen geformuleerd.

Beperkte omvang van de NBFI-sector vergeleken bij andere ontwikkelde landen

De FSMA en de NBB hanteren een risicogebaseerde benadering om de NBFI-sector af te bakenen. De focus ligt daarbij op een specifiek segment van de niet-bancaire financiële sector: entiteiten die kredietbemiddelingsactiviteiten uitoefenen die voor de financiële stabiliteit soortgelijke risico's zouden kunnen opleveren als de banken.

In vergelijking met andere landen is de omvang en het belang van de Belgische markt voor niet-bancaire financiële intermediatie beperkt. Deze markt bedraagt minder dan 0,5 procent van de wereldwijde markt en ongeveer 1 procent van de Europese markt. Daar waar deze sector in andere ontwikkelde economieën goed is voor 98 procent van het bbp, vertegenwoordigt hij in België slechts 29 procent van het bruto binnenlands product.

Het grootste deel van dit bedrag heeft betrekking op Belgische beleggingsfondsen met veranderlijk kapitaal, zoals obligatiefondsen, gemengde fondsen of pensioenspaarfondsen.

Een beperkt risico in België maar een cruciale internationale samenwerking

De FSMA en de NBB zijn van oordeel dat deze activiteiten in België thans slechts een beperkt risico inhouden.

In 2023 hebben het IMF en de FSMA het liquiditeitsrisico van de Belgische beleggingsfondsen geëvalueerd. Hieruit hebben ze geconcludeerd dat de sector in staat zou zijn om het hoofd te bieden aan ernstige maar mogelijke massale afkopen. De veerkracht van de Belgische sector is toe te schrijven aan meerdere factoren, zoals een hoog algemeen liquiditeitsniveau, een beperkte hefboomwerking, weinig illiquide activa in de fondsenportefeuilles en de aanwezigheid van instrumenten voor liquiditeitsbeheer.

Op grond van de Europese wetgeving evalueert de FSMA geregeld het systeemrisico dat inherent is aan het gebruik van hefboomwerking door de beheerders van alternatieve beleggingsfondsen. Ze heeft geen acute systeemrisico's opgemerkt die specifieke maatregelen vereisen voor het gebruik van hefboomwerking, zoals het stellen van grenzen aan deze techniek.

De FSMA en de NBB onderstrepen daarentegen opnieuw de belangrijke rol van het Europese en internationale regelgevingskader voor het behoud van de financiële stabiliteit. Ze blijven actief deelnemen aan internationale werkzaamheden voor een beter inzicht in de Europese en mondiale ontwikkelingen in de NBFI-sector en, waar nodig, voor het aanscherpen van het regelgevingskader.

FLEUR DE MIL OVER VALUE FOR MONEY VAN SCHADEVERZEKERINGEN

“Een goedkope verzekering die weinig dekt, stelt vaak teleur”

Te hoge premies, te weinig dekking of te veel uitsluitingen. Voor consumenten is het niet makkelijk om een goede schadeverzekering te kiezen. “Wees kritisch en stel vragen. Laat u goed informeren en vergelijk verzekeringen”, adviseert verzekeringsexperte **Fleur De Mil**.

De FSMA onderzoekt of schadeverzekeringen waar voor hun geld bieden. Waarom?

“Schadeverzekeringen zoals de familiale verzekering, de reisverzekering en de ziektekostenverzekering zijn producten waar bijna elke consument mee te maken krijgt. Consumenten betalen regelmatig premies, vaak zonder stil te staan bij wat ze ervoor terugkrijgen. De FSMA zorgt ervoor dat de verzekeringsmarkt eerlijk en transparant functioneert, zodat consumenten de dekking en dienstverlening krijgen die in verhouding staan tot wat ze betalen.”

Wat maakt een verzekering ‘de moeite waard’?

“Een verzekering is de moeite waard als ze financiële risico’s goed afdekt tegen een redelijke prijs. Dit betekent dat een consument best kijkt naar wat hij of zij betaalt (de premie) en wat hij of zij krijgt (de dekking). Een verzekering die goedkoop is maar weinig dekt, stelt teleur bij een schade waarvan de consument zelf de kosten moet dragen. Bovendien is de premie een verloren uitgave. Zo’n verzekering biedt geen *value for money* of ‘waar voor je geld’. Als bijvoorbeeld blijkt dat een verzekeraar structureel een lage *value for money* biedt, zal de FSMA hem verzoeken om maatregelen te nemen om de situatie te verhelpen.”

Welke problemen ervaren consumenten?

“Neem het voorbeeld van een fietsverzekering met ‘verborgen’ afschrijving. Een fietser verzekerde zijn nieuwe e-bike tegen diefstal. Toen de fiets na twee jaar werd gestolen, bleek dat de verzekeraar 50 procent van de waarde afschreef vanwege de leeftijd van de fiets, zoals bepaald in de polisvoorwaarden. De vergoeding was daardoor veel lager dan verwacht.

Dit voorbeeld toont aan hoe belangrijk het is om de polisvoorwaarden te lezen.

Wie zijn gsm verzekert tegen diefstal krijgt te maken met uitsluitingen waardoor hij of zij enkel in uitzonderlijke gevallen recht heeft op een schadevergoeding. Zo is er enkel een vergoeding indien de diefstal met aantoonbaar geweld werd gepleegd, wat vaak moeilijk aan te tonen is. Ook deze consument zal teleurgesteld zijn wanneer zijn gsm gestolen wordt.”

“Consumenten betalen regelmatig premies, vaak zonder stil te staan bij wat ze ervoor terugkrijgen”

Wat zijn de resultaten van de controles bij schadeverzekeringen?

“Veel verzekeraars doen inspanningen om een correcte verhouding te bewaren tussen hun kosten en hun uitkeringen. Waar deze verhouding scheefgetrokken is, werd het product niet langer gecommercialiseerd of werden de aangeboden dekkingsuitbreidingsvergunningen verlaagd. Dit is een positief signaal. Onze aanpak werkt. De FSMA roept de verzekeraars dan ook op om te blijven inzetten op producten die *value for money* bieden en dat voor de hele looptijd van het product.”

Welke raad heeft u voor consumenten?

“Consumenten doen er goed aan regelmatig de premies, polisvoorwaarden en aangerekende kosten van verschillende verzekeraars te vergelijken. Ook loont het de moeite om recensies of ervaringen van andere klanten na te gaan.” ◆

FOCUS 2025

Verzekeringsondernemingen moeten producten aanbieden die de consument voldoende ‘waar voor zijn geld’ bieden. Om deze reden is de FSMA gestart met controles van tak 23-producten met de hoogste kosten. Als een verzekeringsonderneming hoge kosten niet kan verantwoorden met een afdoende meerwaarde voor de verzekeringnemer, verwacht de FSMA dat de verzekeringsonderneming maatregelen neemt. Bijvoorbeeld door een verlaging van de kosten of een aanpassing van het fondsenaanbod of de dekking. Voortbouwend op de bemoedigende resultaten voor 2024 zet de FSMA in 2025 volop in op controles van de *value for money* van verzekeringsproducten.

Gedragsregels beschermen consumenten

Ondernemingen onder toezicht van de FSMA moeten consumenten op loyale, billijke en professionele wijze behandelen. Ze moeten beschikken over een passende organisatie en volgen bepaalde procedures zodat ze consumenten een correcte en zorgvuldige behandeling kunnen verzekeren bij het verlenen van financiële diensten. De FSMA doet onder meer inspecties om te controleren of de ondernemingen onder haar toezicht deze gedragsregels naleven.

De FSMA controleert *taping* bij beleggingsondernemingen

Iedereen heeft het vast al vaak meegemaakt: bij het begin van een telefoongesprek met een dienstverlener klinkt de mededeling ‘om de kwaliteit van onze dienstverlening te verbeteren, kan dit gesprek worden opgenomen’. De MiFID-gedragsregels bepalen dat deze opnames soms verplicht zijn. Dat is het geval wanneer banken en beleggingsondernemingen bepaalde beleggingsdiensten²⁰ leveren per telefoon of via een gelijkaardig elektronisch communicatiekanaal. Deze *taping* is noodzakelijk om te kunnen aantonen dat de onderneming de gedragsregels heeft gerespecteerd.

Ondernemingen moeten hierover een beleid en procedures hebben die voldoen aan de wettelijke vereisten. Zo moeten ze onder meer beschikken over een alternatief in geval van storing van het opnamesysteem en moeten ze een register hebben waarin opgeliist is welke apparatuur medewerkers mogen gebruiken. De ondernemingen moeten er ook over waken dat de manuele tussenkomst van de medewerkers bij de opnames zo beperkt mogelijk is, om manipulatie te vermijden. Zij moeten zorgen dat hun medewerkers de procedures kennen en toepassen. Ze moeten hier dus ook effectieve controles op uitvoeren. En wanneer de toezichthouder erom vraagt, moeten ze in staat zijn om de opnames te laten horen.

De FSMA richtte een vragenlijst aan de betrokken ondernemingen, waarbij zij ook hun beleid en procedures moesten overmaken. Zij analyseerde de antwoorden en de documenten, en selecteerde op deze basis een aantal ondernemingen voor een inspectie ter plaatse over de effectiviteit van het beleid, de procedures en de controles. Andere ondernemingen ontvingen schriftelijke feedback over de tekortkomingen van hun procedures.

²⁰ Het gaat om ontvangst en doorgave van orders, uitvoering van orders en handel voor eigen rekening.

LIEN VERHEGGHE OVER MYSTERYSHOPPING IN DE VERZEKERINGSSECTOR

“Mysteryshoppers bevestigen reeds gekende pijnpunten”

Mysteryshopping laat toe om een goed beeld te vormen van de klantenbeleving bij de ontvangst van een advies voor de aankoop van een spaar- of beleggingsverzekering. “Het is een nuttig, aanvullend toezichtsinstrument voor de FSMA”, zegt **Lien Verheghe**, die als coördinator toeziet op de naleving van de gedragsregels.

Is mysteryshopping zinvol voor het toezicht op de gedragsregels?

“Een perfecte organisatie met passende procedures, systemen en controles leidt niet noodzakelijk tot een goede toepassing van de gedragsregels. Om na te gaan hoe ondernemingen en tussenpersonen echt omgaan met klanten kan de FSMA een beroep doen op mysteryshoppers. Die gaan onaangekondigd ter plaatse en brengen verslag uit over hun ervaring als klant. In 2024 voerde de FSMA met behulp van een externe dienstverlener 114 bezoeken uit bij verzekeringsondernemingen en -tussenpersonen.”

Welke tekortkomingen heeft u vastgesteld?

“De bezoeken hebben een aantal reeds gekende pijnpunten blootgelegd. Zo gebeurt het vaak dat niet alle essentiële kenmerken en alle kostenaspecten van de voorgestelde spaar- of beleggingsverzekeringen worden toegelicht aan de klant.

Klanten ontvangen ook niet alle wettelijk voorziene documenten zoals het essentieel informatiedocument of het geschiktheidsverslag. In verschillende gevallen zamelen de ondernemingen en tussenpersonen onvoldoende informatie in bij de klant over zijn of haar kennis en ervaring, financiële situatie en beleggingsdoelstellingen, waaronder zijn duurzaamheidsvoorkeuren.”

Zijn er dan geen hulpmiddelen om dat te voorkomen?

“Veel van de pijnpunten kunnen worden weggewerkt indien adviseurs gebruik maken van een systeem met ingebouwde controles. In de praktijk blijkt echter dat ze tijdens een gesprek met nieuwe klanten niet altijd gebruik

maken van zo’n systeem. Sommigen werken op papier, met een hoger risico op fouten.

Het blijft hoe dan ook noodzakelijk om de gedragsregels voortdurend onder de aandacht te brengen van medewerkers die in contact staan met het publiek. Een mysteryshopping-campagne kan een wakeup call zijn: de systemen en procedures van een onderneming mogen nog zo goed zijn, als de medewerkers op het terrein ze niet correct toepassen, missen ze hun doel.”

“Veel van de pijnpunten kunnen worden weggewerkt indien adviseurs gebruik maken van een systeem met ingebouwde controles”

Zijn er nog andere opvallende vaststellingen?

“Een aandachtspunt bij het gebruik van een bank-verzekeringsmodel is de neiging om bancaire producten voor te stellen, ook als de klant duidelijk aangeeft dat hij een begünstigde wil aanduiden, een behoefte die alleen met een verzekeringsproduct kan worden ingevuld.”

Is mysteryshopping in de verzekeringssector anders dan in de banksector?

“Er is weinig verschil. Een mysteryshopper met een bepaald profiel en bepaalde wensen meldt zich als potentiële klant aan bij een verzekeringsdistributeur. Er vindt een besprekking plaats, maar geen transactie. De wet voorziet immers niet dat mysteryshoppers een transactie sluiten. De FSMA geeft achteraf feedback aan de bezochte ondernemingen en tussenpersonen. Ze kan om een actieplan vragen, maar de FSMA neemt nooit formele maatregelen louter op basis van mysteryshopping.” ♦

FOCUS 2025

De FSMA nam in 2024 deel aan een gemeenschappelijke toezichtsactie over de duurzaamheidsvoordeuren van klanten van de Europese autoriteit ESMA. Die actie loopt verder in 2025. Ook voor de *taping* staan nog enkele acties op de agenda. Verder plant de FSMA nieuwe acties over belangenconflicten in de verzekeringssector.

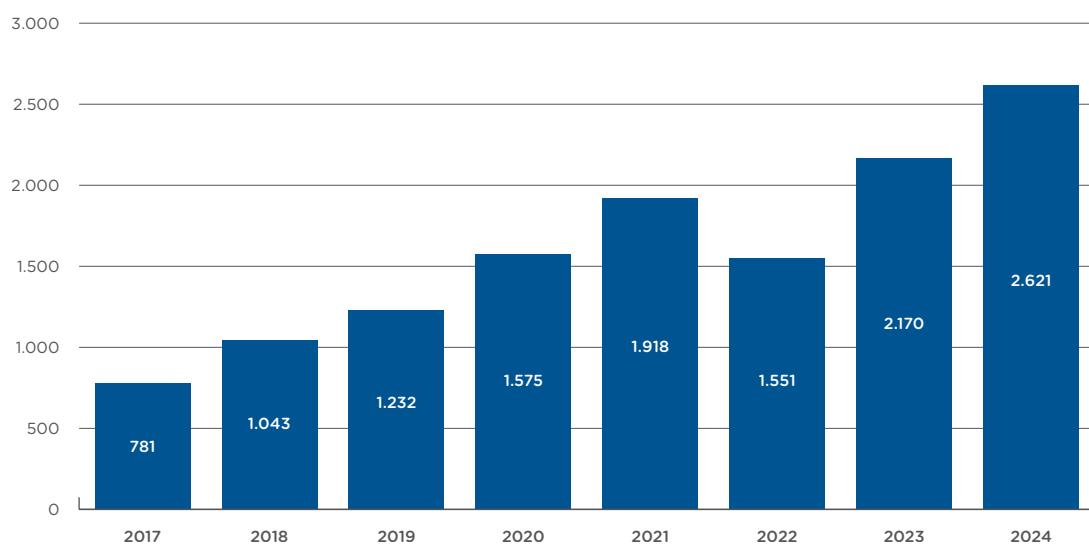
Actie tegen onregelmatige activiteiten

Financiële consumenten kunnen een doelwit zijn van oplichters. De FSMA heeft als taak consumenten te waarschuwen voor onregelmatige activiteiten zoals fraude via boiler rooms, binaire opties, virtuele munten of piramidespelen. Zij onderzoekt aanwijzingen van verdachte aanbiedingen. Ze doet dat op basis van informatie van derden, meldingen van consumenten of eigen vaststellingen. Naast de publicatie van waarschuwingen kan haar onderzoek leiden tot sancties of maatregelen om onregelmatige activiteiten te stoppen.

Recordaantal consumentenmeldingen over fraude en onregelmatige activiteiten

In 2024 ontving de FSMA 2.621 consumentenmeldingen over fraude en andere potentieel onregelmatige activiteiten in de financiële sector. Dit is een toename van het aantal meldingen met 20 procent ten opzichte van 2023. Hiermee breekt de FSMA opnieuw een record. Het aantal meldingen dat zij over fraude en andere onregelmatige activiteiten ontvangt, blijft sinds 2017 gestaag stijgen.

Grafiek 10: Aantal meldingen van consumenten over fraude en onregelmatige activiteiten aan de FSMA

De frauduleuze onlinetradingplatformen: het dominante fraudefenomeen

De meeste meldingen gaan over frauduleuze onlinetradingplatformen. Dat soort fraude volgt steeds hetzelfde patroon: de consumenten lezen op sociale media valse persartikelen waarin bekende personen beweren rijk te zijn geworden door te beleggen in virtuele munten. In werkelijkheid wordt de identiteit van die personen misbruikt. Zodra de consumenten hun contactgegevens hebben ingevuld, worden ze verzocht te beleggen in derivaten of in cryptomunten. Later blijken die beleggingen louter fictief te zijn. De consumenten slagen er niet meer in om het gestorte geld te recupereren.

Bijna de helft van het aantal meldingen over onregelmatige activiteiten dat de FSMA in 2024 ontving, betreft dat soort fraude. Het is ook om deze reden dat de FSMA in 2024 voor 185 frauduleuze onlinetradingplatformen waarschuwde. Op basis van de informatie waarover de FSMA beschikt, hebben de Belgische fraudeslachtoffers in 2024 16.821.894 euro overgemaakt aan dergelijke platformen, met een gemiddeld verlies van 29.743 euro per persoon. Sinds mei 2019 hebben slachtoffers een totaal verlies van ongeveer 100 miljoen euro gerapporteerd aan de FSMA.

Daarnaast ontvangt de FSMA ook heel wat meldingen over kredietfraude en recoveryroomfraude.

Publicatie van 297 waarschuwingen

In de strijd tegen beleggingsfraude is het belangrijk om in te zetten op preventie. Wanneer de FSMA merkt dat ondernemingen frauduleuze beleggingen of valse kredieten aanbieden aan Belgische consumenten, vindt ze het belangrijk om het Belgische publiek hier zo snel mogelijk voor te waarschuwen. In 2024 heeft ze om deze reden 297 waarschuwingen gepubliceerd, die betrekking hadden op 396 frauduleuze websites.

Naast haar eigen waarschuwingen publiceert de FSMA ook de waarschuwingen van haar Europese collega-toezichthouders. Die krijgt ze van de Europese autoriteit ESMA. In 2024 heeft de FSMA 847 dergelijke waarschuwingen gepubliceerd.

Voorts plaatst ze op haar website de hyperlink naar het waarschuwingenportaal van de internationale organisatie IOSCO, waar consumenten kunnen kennismeten van de waarschuwingen van de buitenlandse toezichthouders, die lid zijn van IOSCO.

Als de FSMA in de loop van haar onderzoek naar onregelmatige financiële aanbiedingen aanwijzingen heeft dat er strafbare feiten worden gepleegd, dan maakt ze het dossier over aan de gerechtelijke autoriteiten. Wanneer zij een waarschuwing publiceert over een entiteit die beleggingsfraude pleegt, maakt zij het dossier dus steevast over aan de gerechtelijke autoriteiten en vraagt zij aan het parket om de toegang tot de frauduleuze websites te blokkeren.

Recoveryroomfraude in opmars

In 2024 ontving de FSMA 318 meldingen over recoveryroomfraude. Dit is een stijging van 57 procent ten opzichte van 2023. De FSMA merkt op dat het fraudefenomeen in de lift zit. Het komt steeds vaker voor dat consumenten die slachtoffer zijn geworden van beleggingsfraude, in een tweede fase benaderd worden door oplichters die recoveryroomfraude plegen.

Deze oplichters misbruiken de hoop die gedupeerden koesteren om hun verloren geld terug te winnen, en slagen erin hen te overhalen om nieuwe geldsommen over te maken.

Eerder opgelichte slachtoffers worden vaak ongevraagd gecontacteerd, via telefoon of e-mail, met het voorstel hen te helpen hun verloren geld te recupereren. De geboden hulp kan verschillende vormen aannemen, zoals hulp bij het recupereren of het deblokken van de belegde bedragen, weliswaar na betaling van een vergoeding. Het slachtoffer ziet dan uiteraard zijn geld niet terug, maar is bovendien nog eens een extra som kwijt.

Hoe dan ook, als er eerst geld moet worden gestort vóór de aanbieder de geboden hulp verleent, is dat een duidelijke aanwijzing van fraude. De FSMA raadt aan om nooit geld te storten om fondsen te recupereren, nooit persoonlijke gegevens mee te delen en nooit toegang te geven tot uw computer of gsm.

Deze fraude wordt gepleegd ofwel door de oorspronkelijke oplichters ofwel door andere fraudeurs die lijsten met de gegevens van slachtoffers hebben gekocht. Consumenten die ooit slachtoffer waren van beleggingsfraude, moeten zich ervan bewust zijn dat de oplichters hen opnieuw in het vizier kunnen nemen of hun gegevens kunnen doorverkopen.

De oplichters proberen het vertrouwen van hun slachtoffer te winnen door zich voor te doen als een betrouwbare partij, zoals een gespecialiseerd advocatenkantoor of een financiële toezichthouder zoals de FSMA. De FSMA publiceerde daarom in de loop van 2024 een waarschuwing over deze problematiek en voorzag voor bepaalde delen van haar website een banner om de consument snel te verwittigen voor dit type fraude.

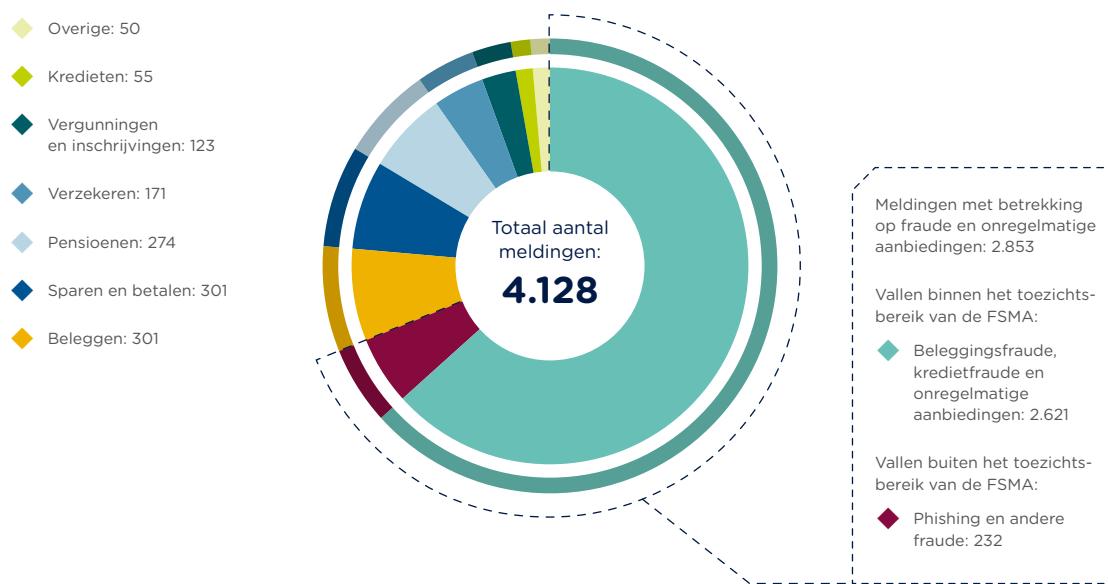
Nieuw kanaal voor meldingen over fraude

Gelet op het hoge aantal consumentenmeldingen over fraude en andere onregelmatige activiteiten in de financiële sector, heeft de FSMA in juli 2024 een specifiek kanaal gelanceerd voor dat soort vragen. Consumenten die de FSMA willen contacteren, hebben sindsdien de keuze tussen het contactformulier voor beleggingsfraude en valse kredieten of het algemene contactformulier.

Indien consumenten kiezen voor het contactformulier voor beleggingsfraude en valse kredieten, krijgen ze een aantal vragen over de aanbieding die ze ontvangen hebben. De FSMA vraagt onder andere met wie de consument in contact staat, welke financiële diensten en producten er werden aangeboden en wat de website is van de onderneming.

Op deze manier hebben de medewerkers van de FSMA een duidelijk zicht op het probleem en kunnen ze de consument een doelgericht antwoord bieden en raad verschaffen.

Grafiek 11: Aantal meldingen van consumenten per categorie

De FSMA ontving in het verslagjaar 4.128 meldingen van consumenten. Bijna 70 procent van deze meldingen had betrekking op fraude en onregelmatige aanbiedingen. Het gaat om 2.853 meldingen: 2.621 vallen binnen het toezichtsbereik van de FSMA; 232 over phishing en andere fraude vallen daarbuiten.

Wikifin, het programma voor financiële educatie van de FSMA, behandelde in het verslagjaar 412 meldingen van consumenten.

ANAÏS-LYNA OUMOUADÈNE OVER IDENTITEITSFRAUDE

“Verifieer steeds de herkomst van een tegenpartij”

Fraudeurs gebruiken de identiteit van ondernemingen om consumenten valse financiële producten aan te bieden. “Ze maken misbruik van de reputatie van een gekende onderneming om hun slachtoffers om de tuin te leiden”, waarschuwt **Anaïs-Lyna Oumouadène**, specialist in beleggingsfraude.

Wat is identiteitsfraude?

“Identiteitsdiefstal of *cloning* is een vorm van fraude waarbij oplichters de identiteit aannemen van een vergunde onderneming. Op die manier laten ze consumenten geloven dat ze een vergunning hebben om hen kredieten, beleggingsproducten of beleggingsdiensten aan te bieden, hoewel dat helemaal niet het geval is. Fraudeurs maken dus misbruik van de reputatie van een gekende onderneming om hun slachtoffers om de tuin te leiden.

Het gevaar bij dit type fraude bestaat erin dat als de consument controleert of de onderneming een vergunning heeft om financiële diensten aan te bieden, hij of zij de onderneming inderdaad zal terugvinden in de registers van de financiële toezichthouders. Op die manier worden beleggers overtuigd om geld over te maken.”

Hoe kan de consument deze fraude herkennen?

“Het is belangrijk om alert te zijn voor de algemene kenmerken van fraude. Het is aangewezen om kritisch te zijn wanneer men ongevraagd een beleggingsvoorstel ontvangt via sociale media of via telefoon, vooral wanneer de tegenpartij buitensporige winsten belooft. Als een rendement te mooi lijkt om waar te zijn, is het dat ook!

Daarnaast is het belangrijk om de identiteit van de tegenpartij steeds na te gaan. Bij *cloned firms* is het belangrijk om de contactgegevens van de partij waarmee men in contact staat, te verifiëren aan de hand van een officiële bron. Dat kan de website van de FSMA of de Kruispuntbank van Ondernemingen zijn. Wanneer de FSMA aanwijzingen heeft dat een

bepaalde vergunde onderneming het slachtoffer is van identiteitsdiefstal, duidt zij dit aan op haar website.

De FSMA geeft consumenten ook de raad om steeds duidelijke en verstaanbare informatie te vragen van de tegenpartij. Beleg nooit in een product als u niet perfect begrijpt wat het inhoudt. In geval van twijfel raden we consumenten aan om contact op te nemen met de FSMA.”

*“Beleg nooit in een product
als u niet perfect begrijpt
wat het inhoudt”*

Welke vormen van identiteitsdiefstal heeft de FSMA geïdentificeerd in 2024?

“Identiteitsdiefstal is een vorm van fraude, die wordt gebruikt om een breed scala aan fictieve financiële diensten of producten aan te bieden, zoals valse spaarproducten of valse kredieten. De FSMA heeft in 2024 verschillende waarschuwingen over deze thematiek gepubliceerd. Zo heeft zij een waarschuwing gepubliceerd over de identiteitsdiefstal bij Belgische verzekeringstussenpersonen, waarbij valse beleggingen werden aangeboden aan een Engelstalig publiek. De FSMA waarschuwde ook voor identiteitsdiefstal bij grootbanken, waarbij aan consumenten valse spaarproducten werden aangeboden. Ook de FSMA zelf werd in 2024 slachtoffer van identiteitsfraude. Oplichters misbruikten het logo en de visuele identiteit van de FSMA om recovery-roomfraude te plegen.” ◆

FOCUS 2025

In België zijn verschillende partijen betrokken bij de bescherming van de consument en de preventie van fraude. De FSMA heeft in het kader van haar toezichtsopdracht regelmatig contacten met verschillende autoriteiten. In 2025 zal de FSMA verschillende initiatieven nemen om haar samenwerking met de private en publieke stakeholders verder te versterken en uit te bouwen. De FSMA bekijkt ook hoe ze de informatie waarover zij beschikt en die nuttig kan zijn in de strijd tegen beleggingsfraude zoals vergunningsregisters en waarschuwingslijsten ter beschikking kan stellen van geïnteresseerde stakeholders.

De FSMA heeft op 5 januari 2023 een reglement uitgevaardigd over de reclame bij de commercialisering van virtuele munten. In 2025 richt de FSMA zich tot finfluencers, in het bijzonder wanneer ze voor de commercialisering ervan vergoed worden. Zo zijn er finfluencers die door reclame op sociale media aanzetten tot verwerving van virtuele munten. Ze moeten dan duidelijk aangeven dat ze reclame maken en verplichte waarschuwingen opnemen. Tevens gelden er inhoudelijke regels, zoals een verbod op misleidende reclame. Massacampagnes moeten vooraf aan de FSMA worden meegedeeld.

Behandeling van klokkenluidersmeldingen

Sinds 28 september 2017 heeft de FSMA een Contactpunt Klokkenluiders voor meldingen van feitelijke of mogelijke inbreuken op de financiële wetgeving waarop de FSMA toezicht houdt. Klokkenluiders vinden hun weg naar dit meldpunt. Er zijn vier mogelijkheden om problemen rechtstreeks aan de FSMA te melden: via het formulier op de FSMA-website, per brief, tijdens een persoonlijke ontmoeting of telefonisch. Het merendeel van de meldingen gebeurt via de FSMA-website.

Klokkenluiders werken veelal in de financiële sector. Indien ze te goeder trouw een probleem melden, worden ze beschermd tegen eventuele vergeldingsmaatregelen van hun werkgever. Die meldingen helpen de FSMA om tekortkomingen op te sporen en op gepaste wijze aan te pakken.

In 2024 ontving de FSMA 274 meldingen. Het Contactpunt Klokkenluiders analyseert alle meldingen en geeft die door aan de bevoegde dienst van de FSMA of aan een andere autoriteit. Voor meldingen die zich binnen de financiële sector situeren, gebeurt die doorgaans rechtstreeks tussen de bevoegde toezichthouders. In de andere gevallen gebeurt dit met tussenkomst van de Federale Ombudsman, die op dat vlak een coördinerende rol vervult.

In 2024 ondertekende de FSMA een samenwerkingsprotocol met de Federale Ombudsman. Dit protocol verduidelijkt de praktische modaliteiten van de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de FSMA en de Federale Ombudsman op het vlak van externe klokkenluidersmeldingen.

Transparantie van de financiële markten

Beleggers hebben correcte informatie nodig over ondernemingen om met kennis van zaken een beleggingsbeslissing te nemen. De FSMA ziet erop toe dat de informatie van beursgenoteerde ondernemingen getrouw, nauwkeurig en oprecht is en tijdig en op een correcte manier ter beschikking wordt gesteld van het brede publiek. De FSMA ziet eveneens toe op de correcte en transparante werking van de markten waarop deze ondernemingen genoteerd zijn. Daarnaast controleert de FSMA de informatie van niet-beursgenoteerde ondernemingen op het ogenblik dat zij een openbare uitgifte van effecten doen om geld op te halen bij beleggers.

De FSMA houdt toezicht op de informatie van genoteerde bedrijven

De FSMA legt eenmaal per jaar een plan vast voor de controle op de verslaggevingsverplichtingen van de genoteerde vennootschappen onder haar toezicht. De selectie van vennootschappen voor het controleplan gebeurt aan de hand van een combinatie van selectiecriteria op basis van risico, rotatie en een steekproef.

Naast de onderzoeken in het kader van het jaarlijkse controleplan zal de FSMA onmiddellijk proactief actie ondernemen en een gericht onderzoek opstarten wanneer zij signalen ontvangt die wijzen op een concreet risico op vlak van informatieverstrekking bij een vennootschap onder toezicht.

De onderzoeken hebben als doel na te gaan of de informatie van genoteerde vennootschappen getrouw, nauwkeurig en oprecht is en de beleggers in staat stelt de invloed van de informatie op de genoteerde vennootschap te beoordelen. Hiervoor analyseert de FSMA zowel de informatie die de genoteerde vennootschappen op regelmatige basis publiceren, zoals het jaarlijks en halfjaarlijks financieel verslag, als doorlopende informatie, zoals persberichten met voorwetschap. Met de onderzoeken beoogt de FSMA de transparantie, de integriteit en de goede werking van de markt te verzekeren.

Correctie, rechting, herpublicatie en waarschuwing

Wanneer de FSMA tijdens deze onderzoeken belangrijke onjuistheden of misleidende informatie constateert, beschikt ze over diverse opties om corrigerend op te treden:

- **Correctie in toekomstige periodieke verslagen.** De FSMA kan de genoteerde vennootschap vragen om correcties aan te brengen of bijkomende toelichtingen te verschaffen in toekomstige periodieke verslagen.

- **Rechtzetting.** De FSMA kan de genoteerde vennootschap opleggen om onmiddellijk een rechtzetting te publiceren, bijvoorbeeld door een persbericht. Hiermee wordt het publiek onmiddellijk geïnformeerd over de correcties en wordt de transparantie van de informatie gewaarborgd.
- **Herpublicatie.** Indien de onjuistheden een substantiële impact hebben op de financiële of niet-financiële periodieke verslaggeving kan de FSMA eisen dat de periodieke verslagen opnieuw worden gepubliceerd.
- **Waarschuwing.** In bepaalde gevallen kan de FSMA ook zelf een waarschuwing bekendmaken waarin de vastgestelde tekortkomingen worden toegelicht. Dat was in het verslagjaar het geval bij Hyloris (zie kader). Ze kan ook een rechtzetting publiceren van de onjuiste of misleidende openbaar gemaakte informatie.

In het afgelopen jaar heeft het toezicht van de FSMA geleid tot diverse correcties en verbeteringen in de financiële en niet-financiële verslaggeving van genoteerde ondernemingen.

Voorbeeld van toezichtsacties bij Hyloris

Op 5 juli 2024 publiceerde de FSMA een waarschuwing over de vennootschap Hyloris Pharmaceuticals, die noteert op de geregelmenteerde markt Euronext Brussels. Hyloris is actief in de biofarmaceutische sector en meer bepaald in het herformuleren en hergebruiken van reeds goedgekeurde producten.

De waarschuwing is het resultaat van een *a posteriori* onderzoek in het kader van haar controleplan 2023 dat de FSMA in het najaar van 2023 opstartte over de informatie die Hyloris had verstrekt over het boekjaar 2022 en de eerste helft van 2023.

In het kader van dit onderzoek analyseerde de FSMA de boekhoudkundige verwerking van en de economische realiteit achter de dubbele transacties met een Nederlandse vennootschap die op 20 januari 2023 door Hyloris werden aangekondigd.

De analyse van de FSMA resulterde in de correctie van de boekhoudkundige verwerking van de transacties in de geconsolideerde jaarrekening door de publicatie van een persbericht. Door deze correctie daalde de omzet van Hyloris voor het boekjaar 2022 aanzienlijk.

De analyse resulterde ook in de beslissing van de commissaris van Hyloris om zijn permanente vertegenwoordiger voor Hyloris te vervangen.

In de nasleep van de gebeurtenissen die volgden op het onderzoek van de FSMA startte de raad van bestuur van Hyloris in april 2024 zelf een onafhankelijk forensisch onderzoek naar de transacties. Dat onderzoek had tot doel de economische realiteit achter de dubbele transactie, de betrokken documentatiepraktijken en de bijbehorende informatie-uitwisselingen binnen Hyloris en met haar commissaris en de FSMA te beoordelen.

Haar eigen vaststellingen en de resultaten van het onafhankelijk forensisch onderzoek deden bij de FSMA ernstige twijfels rijzen over de economische realiteit achter de transacties. Hierop heeft de FSMA beslist om over te gaan tot het publiceren van een waarschuwing over de betrouwbaarheid van de informatie die Hyloris aan de markt heeft verstrekt. Zij was immers van oordeel dat het publiek bepaalde risico's verbonden aan een belegging in het aandeel Hyloris niet volledig kon beoordelen op basis van die informatie.

Vastgoedbedrijven in het defensief door dalende prijzen en stijgende rente

De commerciële vastgoedsector heeft de voorbije jaren aanzienlijke uitdagingen gekend. Bij de uitoefening van haar toezichtstaken had de FSMA bijzondere aandacht voor de risico's die deze uitdagingen met zich meebrachten voor de betrokken bedrijven.

De meeste geregellementeerde vastgoedvennootschappen (GVV's) noteren sinds de renteverhogingen van 2022 in de eurozone aan een significante korting ten opzichte van hun eigen vermogen. Aangezien de GVV's hun vastgoed aan reële waarde waarderen, is deze korting een potentiële indicator van overwaardering van het vastgoed in portefeuille. In dit kader wees de FSMA de waarderingsdeskundigen²¹ van de Belgische GVV's op hun verantwoordelijkheid. Ze vestigde specifiek hun aandacht op de gevolgen van de uitdagingen op macro-economisch vlak en op het vlak van duurzaamheid op de waardering van vastgoed en de verplichting om hierover op adequate wijze toelichting te geven in de rekeningen.

De uitdagingen binnen de vastgoedmarkt dwongen eveneens de Belgische genoteerde vastgoedontwikkelaars in het defensief. Zo kregen een aantal vastgoedontwikkelaars te kampen met tegenvallende resultaten, deals die afsprongen en projecten die met verlies werden verkocht, alsook met uitdagingen op het vlak van liquiditeit.

Om zicht te krijgen op de concrete risico's analyseerde de FSMA de situatie bij de verschillende vastgoedontwikkelaars op basis van publiek beschikbare informatie. Na analyse van de resultaten startte ze een aantal gerichte onderzoeken bij individuele vastgoedontwikkelaars. Tegelijk wees de FSMA de betrokken vennootschappen op hun verplichting om transparant te communiceren over deze risico's naar de markt.

²¹ Het Belgische wettelijk kader van de GVV voorziet dat een onafhankelijke waarderingsdeskundige viermaal per jaar de reële waarde van de vastgoedbeleggingen bepaalt. Deze waarderingen zijn bindend voor de GVV bij de opstelling van haar rekeningen.

Checks & balances bij genoteerde vennootschappen

Goedkeuring aandeelhouders vereist bij overdracht van significante activa

In 2022 lanceerde de FSMA ‘twintig projecten voor de toekomst’ gebaseerd op de ervaringen binnen haar verschillende toezichtsdomeinen. Eén van de actuele thema’s waar zij een belangrijke meerwaarde zag, was het versterken van de *checks and balances* en de integriteit binnen beursgenoteerde vennootschappen. Hiertoe formuleerde de FSMA voorstellen tot aanpassing van de wetgeving. De voorstellen werden door de FSMA verder uitgewerkt en in 2024 omgezet in Belgische wetgeving. Hierdoor verkregen de aandeelhouders van genoteerde vennootschappen onder meer een bijzondere rol bij de overdracht van significante activa.

Voorheen bestond er geen algemene vereiste om bij overdrachten van significante activa de aandeelhouders te raadplegen. Wanneer evenwel een zeer groot deel van de activa van de vennootschap wordt overgedragen, kan dit een ingrijpende en voor aandeelhouders onvoorzien impact hebben op de toekomstige activiteiten, de strategie en zelfs het voorwerp of doel van de vennootschap. Bijkomende bescherming van aandeelhouders, door hen de overdracht te doen goedkeuren, was daarom aangewezen. Zo was ook in onze grootste buurlanden en in de voornaamste kapitaalmarkten al langer voorzien in een systeem waarbij belangrijke overdrachten aandeelhoudersgoedkeuring vereisen.

Het wetboek van vennootschappen en verenigingen voorziet sinds de wetswijziging dat enkel de algemene vergadering een overdracht van drie vierde of meer van de activa van een genoteerde vennootschap kan goedkeuren. Van een overdracht die aan die hoge kwantitatieve drempel voldoet, kan worden verwacht dat hij een existentiële impact heeft op het verdere bestaan van de vennootschap die de tussenkomst van haar aandeelhouders wettigt, zonder evenwel de gewone bedrijfsactiviteit van de vennootschap te hypothekeren.

Verankering van de rol van onafhankelijke bestuurders

Ook de rol van de onafhankelijke bestuurders in genoteerde vennootschappen werd verder verankerd. Het wetboek van vennootschappen en verenigingen voorziet uitdrukkelijk dat een genoteerde vennootschap over ten minste drie onafhankelijke bestuurders moet beschikken. De aanbeveling die voorheen in de corporategovernancecode 2020 was opgenomen, wordt hierdoor nu in de wet ingeschreven. Daarbovenop moet het bestuursorgaan bij de voordracht van onafhankelijke bestuurders ook kleur bekennen en uitdrukkelijk bevestigen dat zij geen indicatie heeft van enig element dat de onafhankelijkheid van de betrokken kandidaat in twijfel zou kunnen trekken. Dit moet de algemene vergadering toelaten om met volledige kennis van zaken te kunnen beslissen over de voorgestelde benoeming.

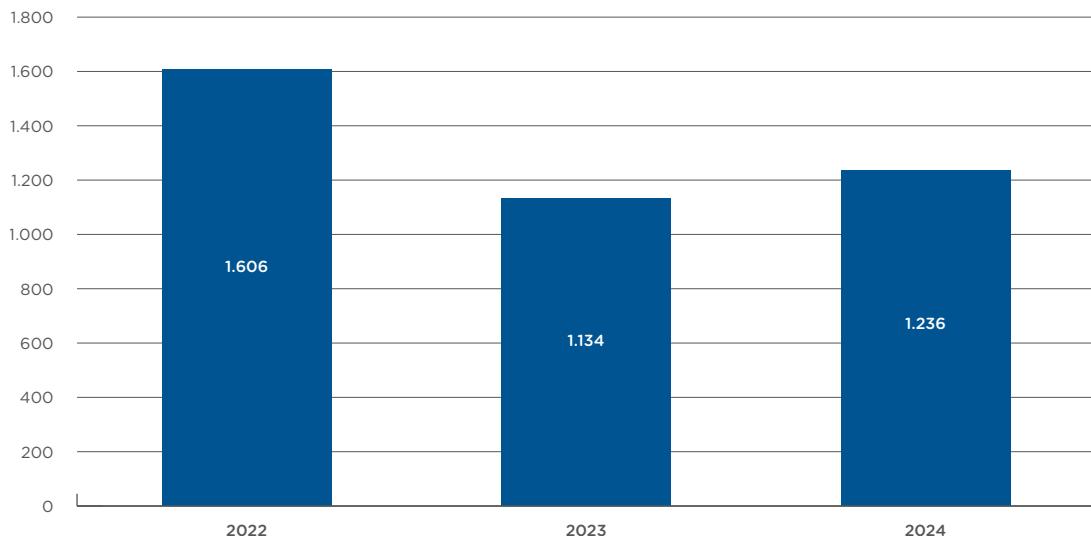
FOCUS 2025

In 2025 staan de emittenten en de markten waarop de FSMA toezicht houdt, vele uitdagingen te wachten. Zowel op politiek als op financieel en regelgevend vlak worden immers belangrijke evoluties verwacht. Hun impact op de gecontroleerde entiteiten zou groot kunnen zijn. De FSMA zal er dan ook op toezien haar optreden flexibel aan de omstandigheden aan te passen, om zo een passend toezicht te kunnen garanderen dat zo goed mogelijk rekening houdt met de situatie van de entiteiten onder toezicht en met de evolutie van de risico's waarmee ze worden geconfronteerd.

Meldplicht voor leidinggevenden

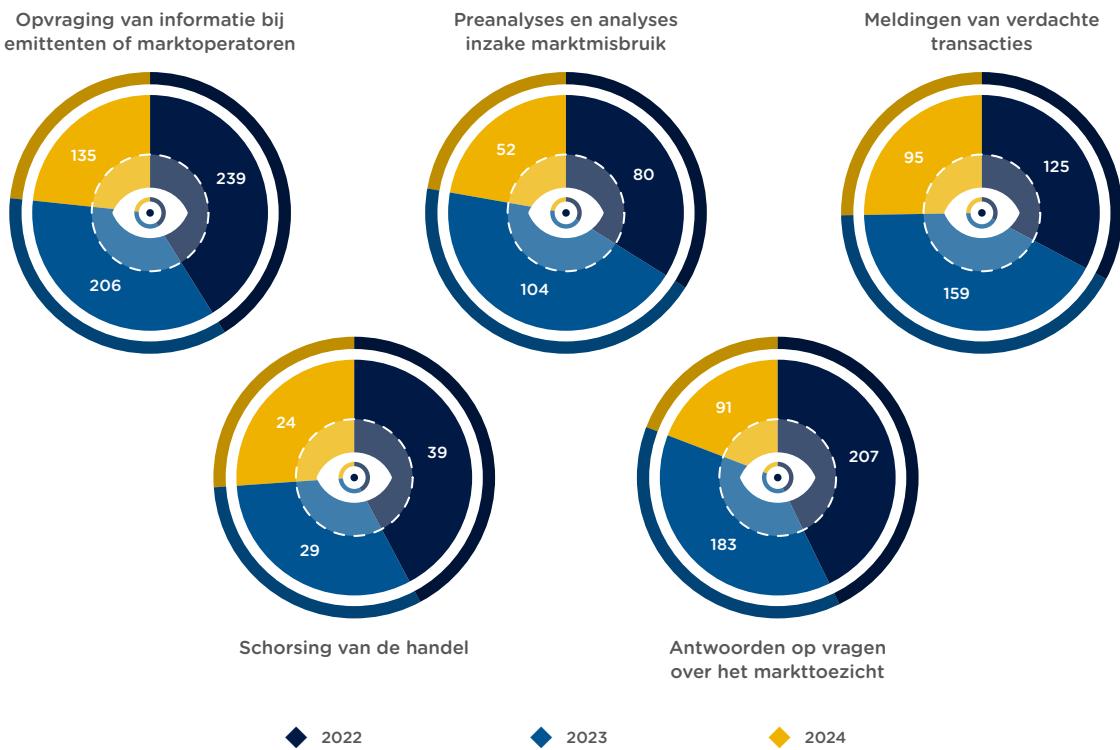
Personen met leidinggevende verantwoordelijkheden bij een genoteerde vennootschap en personen die nauw met hen verbonden zijn, zijn verplicht om melding te maken van de transacties die ze verrichten in financiële instrumenten die verband houden met die vennootschappen. In 2024 is het aantal meldingen van leidinggevenden en nauw met hen verbonden personen gestegen. Die meldingen zijn gepubliceerd op de website van de FSMA.

Grafiek 12: Aantal transacties van leidinggevenden

Opsporing van mogelijk marktmisbruik

Grafiek 13: Reallimetoezicht en opsporing van marktmisbruik

In het kader van de opsporing van mogelijk marktmisbruik en het voorkomen ervan doet de FSMA een reallimetoezicht op de handel in effecten van de emittenten onder haar toezicht. Grafiek 13 geeft een overzicht van de verschillende acties die de FSMA in dat verband heeft genomen.

160 beursgenoteerde emittenten onder het toezicht van de FSMA

Eind december 2024 stonden 160 beursgenoteerde emittenten onder toezicht van de FSMA. Dat zijn voornamelijk bedrijven met een notering van aandelen of obligaties op Euronext Brussels, Euronext Growth en andere Europese gereglementeerde markten. Het kan ook gaan over lokale besturen en andere overheden.

Het aantal emittenten dat de FSMA controleert, is in 2024 licht gedaald. Bij de emittenten van aandelen is de daling onder meer het gevolg van schrappingen na succesvolle overnamebedingen. Zo noteren de aandelen van de bedrijven Intervest Offices & Warehouses en Scheerders Van Kerchove's Verenigde Fabrieken niet langer op Euronext Brussels. Ook de vennootschap Mithra Pharmaceuticals verdween, door een faillissement, van de beurs.

Toezicht op de verrichtingen van de genoteerde vennootschappen

Wanneer een genoteerde vennootschap een openbare aanbieding van beleggingsinstrumenten verrichtte of de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt vroeg, moest zij tot 4 december 2024²² in beginsel een door de FSMA goedgekeurd prospectus publiceren. De informatie in zo'n prospectus moest volledig, begrijpelijk en coherent zijn.

In 2024 vond geen enkele introductie van aandelen op de gereglementeerde markt van de Beurs van Brussel ('IPO') plaats.

Twee genoteerde vennootschappen lanceerden een openbare aanbieding van aandelen. Vijf genoteerde vennootschappen vroegen de FSMA om de goedkeuring van een prospectus voor de beursnotering van aandelen ingevolge private plaatsingen.

De FSMA keurde ook een prospectus goed voor de openbare aanbieding van genoteerde obligaties en twee prospectussen voor de notering van obligaties.

Tot slot keurde de FSMA drie prospectussen goed met betrekking tot openbare overnamebedingen (Intervest Offices & Warehouses, Euronav en SVK).

Toezicht op de verrichtingen van niet-genoteerde vennootschappen

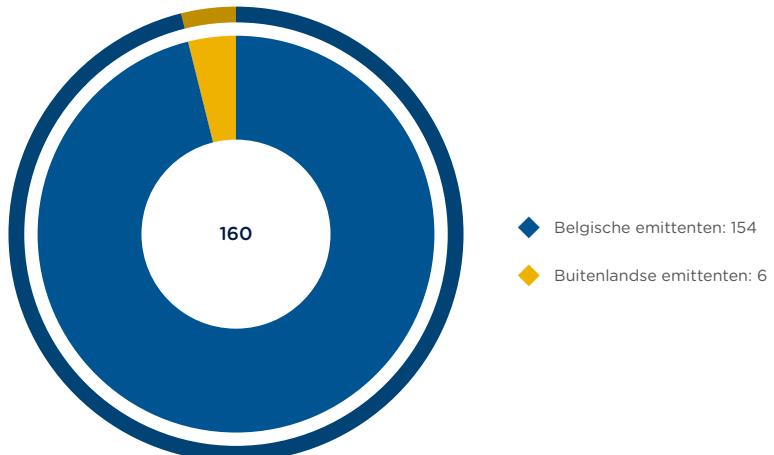
De FSMA is ook belast met het toezicht op de prospectussen van niet-genoteerde emittenten. In die context keurde zij in 2024 zestien prospectussen goed, waarvan vijf over de uitgifte van aandelen in coöperatieve vennootschappen en elf over taxshelters.

Bovendien keurde de FSMA twee prospectussen goed met betrekking tot openbare overnamebedingen (Sibelco en Bank Degroof Petercam).

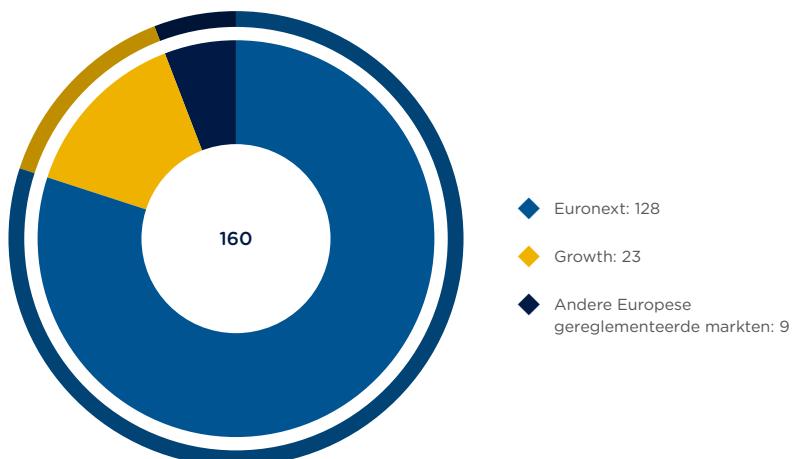
Voor kleine verrichtingen van niet-genoteerde emittenten ontving de FSMA in het verslagjaar 137 informatienota's en 28 aanvullingen op informatienota's.

²² Zie dit jaarverslag, p. 81.

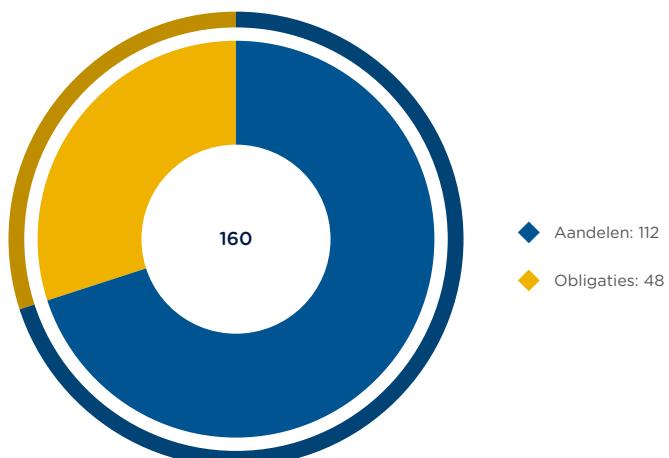
Grafiek 14a: Emittenten waarvan de FSMA de gereglementeerde informatie controleert

Grafiek 14b: Emittenten per markt

Grafiek 14c: Emittenten per type instrument

MÉLANIE DE ROOCK OVER DE PROSPECTUSREGELS VOOR GENOTEERDE VENNOOTSCHAPPEN

“Nieuwe vrijstellingen van de prospectusplicht”

Genoteerde vennootschappen hoeven voortaan geen prospectus meer te publiceren wanneer bepaalde financiële instrumenten aan het publiek worden aangeboden en tot de notering worden toegelaten. “Een nieuwe Europese verordening voorziet in bepaalde vrijstellingen”, aldus **Mélanie De Roock**, die toeziert op de naleving van de prospectusregels.

Welke wijzigingen zijn recent doorgevoerd in verband met de prospectusvrijstelling?

“Een nieuwe Europese verordening, die deel uitmaakt van de ‘Listing Act’, wijzigt de huidige prospectusverordening grondig. Een aantal bepalingen van de nieuwe verordening, bijvoorbeeld over de nieuwe prospectusvrijstellingen, traden op 4 december 2024 in werking. Andere veranderingen die deze verordening invoert, zullen gefaseerd in werking treden tot in juni 2026.”

Wat houden die nieuwe prospectus-vrijstellingen in?

“Volgens de nieuwe vrijstellingen moet, onder bepaalde voorwaarden, geen prospectus meer worden gepubliceerd bij de aanbieding en toelating tot de notering van effecten door vennootschappen waarvan de effecten zijn toegelaten tot de verhandeling op een geregelde markt of een groeimarkt voor kmo’s. De verplichte inhoud van het prospectus over zo’n verrichtingen is immers al grotendeels beschikbaar voor het publiek. Behalve in uitzonderlijke gevallen zal in beginsel dus geen prospectus meer moeten worden gepubliceerd voor kapitaalverhogingen door genoteerde vennootschappen.”

“Behalve in uitzonderlijke gevallen zal geen prospectus meer moeten worden gepubliceerd voor kapitaalverhogingen door genoteerde vennootschappen”

Welke informatie moet krachtens die vrijstellingen worden verstrekt?

“Aan die nieuwe vrijstellingen zijn enkele voorwaarden verbonden, zoals de publicatie van een vereenvoudigd document met essentiële beleggersinformatie. Dat vrijstellingssdocument moet bepaalde wettelijk vereiste informatie bevatten en zo gepresenteerd en ingedeeld worden dat het vlot leesbaar is.”

Moeten de vrijstellingssdocumenten worden gepubliceerd?

“De nieuwe vrijstellingssdocumenten moeten ter beschikking worden gesteld van het publiek en bij de bevoegde autoriteit van de lidstaat van herkomst worden neergelegd, zonder echter ter goedkeuring aan die autoriteit te worden voorgelegd.

De FSMA heeft haar mededeling over de praktische modaliteiten voor de indiening en behandeling van openbare aanbiedingsdossiers geactualiseerd, om er een beschrijving in op te nemen van de modaliteiten voor de indiening van de nieuwe vrijstellingssdocumenten.”

Wat met de reclame?

“Noteer dat de FSMA toezicht houdt op de reclame die de emittenten verspreiden.

Als de prospectusplicht geldt voor de betrokken financiële instrumenten, wordt dat toezicht *a priori* uitgeoefend. Daarom mag geen enkele reclame worden verspreid vóór de FSMA die heeft onderzocht en goedgekeurd. Als de prospectusplicht niet langer geldt voor bepaalde verrichtingen, moeten de reclamedocumenten die in het kader van die vrijgestelde verrichtingen worden verspreid, niet meer vooraf door de FSMA worden goedgekeurd, en kan de FSMA ze aan een *a-posteriori*-controle onderwerpen.” ◆

Toezicht op de financiële dienstverleners

Elke consument moet kunnen vertrouwen op zijn financiële onderneming. Die moet degelijk zijn en haar medewerkers integer en bekwaam. De FSMA controleert verschillende types van ondernemingen in de financiële sector. De controles slaan op diverse onderwerpen zoals de organisatie en de continuïteit van de bedrijfsvoering, de professionele betrouwbaarheid en deskundigheid van bestuurders, deugdelijk bestuur, de naleving van opleidingsvoorwaarden en de naleving van de wetgeving over witwassen van geld en financiering van terrorisme.

Overzicht van de financiële dienstverleners

De FSMA ziet toe op verschillende soorten van financiële dienstverleners. Afhankelijk van hun statuut moeten ze beschikken over een vergunning, een inschrijving of een registratie om activiteiten in België te verrichten.

Financiële dienstverleners met vergunning van de FSMA

Tabel 3: Ondernemingen met vergunning

	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2024
Beheervennootschappen van ICBE's	10	8	8
Beheervennootschappen van AICB's	17	17	19
Vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies	19	18	17
Kredietgevers in hypothecair krediet	102	100	94
Kredietgevers in consumentenkrediet	75	74	71
Crowdfundingdienstverleners	8	5	8
Onafhankelijk financieel planners ²³	8	5	4

²³ Naast deze specifiek vergunde ondernemingen kunnen bepaalde andere geregelmenteerde ondernemingen van rechtswege deze activiteiten uitoefenen zonder bijkomende vergunning.

Financiële dienstverleners met inschrijving bij de FSMA

Tabel 4: Kredietbemiddelaars met inschrijvingen

	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2024
Kredietbemiddelaars in hypothecair krediet	3.390	3.043	2.875
- Makelaar	1.435	1.325	1.255
- Verbonden agent	1.692	1.465	1.347
- Subagent	263	253	273
Kredietbemiddelaars in consumentenkrediet	5.510	5.154	4.897
- Makelaar	1.189	1.111	1.037
- Verbonden agent	1.809	1.593	1.479
- Agent in een nevenfunctie	2.512	2.450	2.381

Tabel 5: Verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen met inschrijvingen

	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2024
Verzekeringstussenpersonen	9.407	8.847	8.549
- Makelaar	5.490	5.184	4.898
- Agent	1.410	1.289	1.206
- Subagent	1.959	1.795	1.850
- Nevenverzekeringstussenpersoon	496	523	538
- Gevolmachtigde onderschrijver	52	56	57
Herverzekeringstussenpersonen	32	33	34
- Makelaar	25	26	27
- Agent	7	7	7

Tabel 6: Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten met inschrijvingen

	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2024
Tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten	1.812	1.580	1.456
- Makelaar	19	20	17
- Agent	1.793	1.560	1.439

Financiële dienstverleners met registratie bij de FSMA

Tabel 7: Ondernemingen met registratie

	31/12/2022	31/12/2023	31/12/2024
Wisselkantoren	9	8	8
Kleinschalige beheerders	197	223	241

Sectoranalyses van de risico's inzake witwassen van geld en financiering van terrorisme

Als toezichthouder op de strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme (SWG/FT), moet de FSMA het beginsel van de risicogebaseerde WG/FT-benadering toepassen²⁴. Conform dat beginsel moet ze haar toezicht uitoefenen op basis van een risicobeoordeling. Daarbij moet ze erop toezien een duidelijk inzicht te hebben in de bestaande WG/FT-risico's in België. Ze moet zich daarvoor baseren op pertinente informatie over de nationale en internationale risico's, inclusief de supranationale beoordeling van de WG/FT-risico's door de Europese Commissie, en op de nationale risicobeoordeling²⁵.

Voor de effectieve tenuitvoerlegging van de risicogebaseerde benadering moet de FSMA de WG/FT-risico's binnen elke sector onder haar toezicht identificeren en begrijpen aan de hand van een beoordeling van die risico's. Zo krijgt ze een beter inzicht in de WG/FT-risico's en kan ze toezichtsprioriteiten stellen tussen de verschillende sectoren en binnen eenzelfde sector.

Bij de opstelling van die sectorale risicobeoordelingen is dezelfde methodologie gebruikt voor elke sector.

Beoordeling van het dreigings- en kwetsbaarheidsniveau

Bij de eerste stap wordt het inherente risico van een sector ingeschat via de beoordeling van zijn dreigings- en kwetsbaarheidsniveau:

- de dreiging verwijst naar de criminelen, de terroristische groeperingen en hun facilitatoren, hun middelen, alsook de vroegere, huidige en toekomstige WG/FT-activiteiten;
- de kwetsbaarheid van een sector verwijst naar de elementen die kunnen worden gebruikt door de personen en organisaties die als een dreiging worden gezien, of die de activiteiten van die personen en organisaties kunnen ondersteunen of vergemakkelijken. De kwetsbaarheid vloeit voort uit, enerzijds, de risicofactoren die wettelijk zijn gedefinieerd in bijlagen II en III van de SWG/FT-wet, en die met name verband houden met de klanten, de producten/diensten en de transacties, de distributiekanalen en de geografische factor, en, anderzijds, het niveau van de wettelijke en reglementaire omkadering van de betrokken activiteiten.

Het inherente risico van een sector vloeit voort uit de combinatie van de dreiging en de kwetsbaarheid van die sector.

24 Artikel 7 van de AML-wet.

25 Artikel 48, lid 6, van Richtlijn 2015/849 en artikel 87 van de AML-wet.

Bij de beoordeling van de inherente risico's wordt ook rekening gehouden met de transversale risico's, namelijk:

- het risico op witwassen van illegaal geld dat afkomstig is uit de criminaliteit in de haven van Antwerpen (soms opgenomen onder het geografische risico of het productrisico omdat contanten worden gebruikt);
- de Brexit, die ertoe kan leiden dat ondernemingen zonder enige activiteit zich in België vestigen, wat voor problemen kan zorgen bij de tenuitvoerlegging van de SWG/FT-verplichtingen in België en bij het SWG/FT-toezicht door de FSMA;
- de gezondheidscrisis door COVID-19 en de ontwikkeling van de digitalisering en van nieuwe technologieën die voor een verhoogd risico kunnen zorgen dat met name verband houdt met de distributiekanalen, bijvoorbeeld bij een verrichting op afstand;
- de gewapende conflicten, zoals de militaire agressie van Rusland tegen Oekraïne of de aanval van Hamas en de reactie van Israël daarop met de invasie van Gaza.

Raming van het residuele risico

Bij de tweede stap wordt het residuele risico van een sector geraamd. Dat residuele risico stemt overeen met het inherente risico dat wordt beperkt door de toepassing — door de onderworpen entiteiten van die sector — van maatregelen tot voorkoming en beperking van het WG/FT-risico. Het residuele risico wordt afgeleid uit de resultaten van de SWG/FT-controles die de FSMA in het kader van haar bevoegdheden uitvoert om inbreuken op de SWG/FT-bepalingen door de onderworpen entiteiten op te sporen.

De methodologie die wordt toegepast om die sectorale beoordelingen op te stellen, evolueert en wordt geregeld geactualiseerd om zo goed mogelijk rekening te houden met de evoluties van de aanbevelingen en de SWG/FT-risicobeoordelingen door de supranationale organisaties (FATF, Europese Commissie, EBA, ...), maar ook met de nieuwe risico's en de resultaten van de nationale beoordelingen van de WG/FT-risico's.

De FSMA heeft de sectorale beoordeling van alle categorieën van onderworpen entiteiten onder haar toezicht uitgevoerd, en de sectoren in aflopende volgorde van residueel risico geklasseerd.

Uit die beoordelingen blijkt dat de wisselkantoren en de beheerders van kleinschalige AICB's een hoger WG/FT-risico vertonen dan de andere sectoren onder FSMA-toezicht. Bovendien heeft de FSMA een aanzienlijk inherent risico geïdentificeerd binnen de sector van de virtuele activa.

Over die sectorale beoordelingen is overlegd met de beroepsorganisaties van de financiële sector. De FSMA heeft haar sectorale risicobeoordelingen meegedeeld aan de onderworpen entiteiten die onder haar SWG/FT-toezicht vallen, en die daarmee rekening moeten houden bij hun eigen algemene risicobeoordeling.

De nieuwe editie van de AMLCO Day trok veel deelnemers aan

Sinds 2022 organiseert de FSMA jaarlijks een AMLCO Day. Dit evenement richt zich in hoofdzaak tot de *AML compliance officers* (AMLCO's) van de onderworpen entiteiten die onder de SWG/FT-toezichtsbevoegdheden van de FSMA vallen.

De AMLCO's zijn immers de bevorrechte gesprekspartners van de FSMA bij de tenuitvoerlegging van de SWG/FT-reglementering. De FSMA hecht dan ook veel belang aan die gedachtewisselingen met de AMLCO's, omwille van de sleutelrol die ze vervullen.

In 2024 organiseerde de FSMA de AMLCO Day opnieuw virtueel, net zoals de eerste editie in 2022. Meer dan 2.300 personen namen deel aan dat evenement.

Door de goedkeuring van het 'AML-pakket' in 2024 was de wetgevende actualiteit inzake SWG/FT een van de centrale thema's van deze editie.

Tijdens dit evenement sensibiliseerde de FSMA de AMLCO's voor de belangrijkste wijzigingen die de nieuwe regelgevende teksten hadden aangebracht. De FSMA kon ook rekenen op de deelname van de Nationale Bank van België (NBB) en de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI). De NBB schetste de werking en de bevoegdheden van de toekomstige Europese toezichtsautoriteit, de AMLA. De CFI gaf toelichting bij de impact van de nieuwe teksten op de financiële inlichtingeneenheden.

De FSMA zal de onderworpen entiteiten via nieuwsbrieven blijven informeren over de nieuwe Europese teksten en over de verduidelijkingen daarvan aan de hand van richtsnoeren en technische reguleringsnormen.

De FSMA schrapte 317 inschrijvingen van tussenpersonen uit de registers

De FSMA schrapte in 2024 317 inschrijvingen van tussenpersonen uit de registers omdat zij niet langer voldeden aan de inschrijvingsvereisten. Van zeven tussenpersonen werd de inschrijving tijdelijk geschorst. De FSMA weigerde in het verslagjaar de aanvraag tot inschrijving van 22 kandidaat-tussenpersonen. Ze voldeden niet aan de inschrijvingsvoorwaarden. Vier van hen waren niet geschikt of professioneel betrouwbaar. Eind 2024 waren er bij de FSMA 17.811 tussenpersonen ingeschreven in de registers.

Het gaat om 8.549 verzekeringstussenpersonen, 34 herverzekeringstussenpersonen, 1.456 tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten, 2.875 bemiddelaars in hypothecair krediet en 4.897 bemiddelaars in consumentenkrediet.

Tabel 8: Schrappingen, schorsingen en weigeringen in 2024

	Schrappingen	Schorsingen	Weigeringen
Inschrijvingsdossier niet in orde	56		18
Passende deskundigheid en professionele betrouwbaarheid (“ <i>fit & proper</i> ”) niet vervuld			4
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering niet in orde	48		
Gebrek aan antwoord op vragen van de FSMA		1	
Bijdrage in werkingskosten niet betaald	134		
Bijscholing niet in orde	44		
Tussenpersonen failliet	32		
Gebrek aan antwoord op AML-Survey	3	6 ²⁶	
TOTAAL	317	7	22

De FSMA herroep voor het eerst de vergunning van een kredietgever

Sinds 1 november 2015 is de FSMA belast met het toezicht op de kredietgevers inzake hypothecair krediet en de kredietgevers inzake consumentenkrediet. In 2024 herriep de FSMA voor het eerst de vergunning van zo’n kredietgever. Dat was een primeur in het kader van het toezicht dat de FSMA uitoefent om een optimale bescherming van de financiële consumenten te garanderen.

Dat toezicht is immers niet uitsluitend voorbehouden aan de tussenpersonen. Het wordt met name ook op de kredietgevers uitgeoefend om de kredietnemers te beschermen. Wanneer een kredietgever niet conform de wettelijke bepalingen functioneert, en deze situatie niet binnen de door de FSMA vastgestelde termijn rechtzet, kan zij alle door de wetgever voorziene maatregelen nemen om een einde te stellen aan een nadelige situatie.

In dit geval was de beslissing om de vergunning te herroepen, gerechtvaardigd door de houding van de kredietgever ten aanzien van zowel zijn klanten als zijn toezichthouder. De kredietgever had herhaaldelijk nagelaten om de FSMA antwoorden te bezorgen binnen de door haar vastgestelde termijn, ook al had ze hem ertoe aangemaand de vastgestelde tekortkoming te verhelpen. Hij had ook niet gereageerd op de door de FSMA vooropgestelde maatregel: de herroeping van zijn vergunning. Dat hij niet reageerde op de aanmaning van de FSMA en zijn situatie niet wilde regulariseren, gaf blijk van een houding die enkel nadelig kon zijn voor de belangen van de consumenten.

De herroeping van de vergunning was dan ook de meest aangewezen van de door het Wetboek van Economisch Recht voorziene maatregelen. Die maatregel impliceert ook dat de betrokkenen geen geregellementeerde activiteit meer mag uitoefenen, en dat hij de titel van kredietgever niet meer mag voeren.

²⁶ Gedeeltelijke schorsing met betrekking tot de activiteit van levensverzekeringen.

CHRISTOPHE VIAENE OVER DE BIJSCHOLING VAN TUSSENPERSONEN

“Bijscholing is een plicht”

Professionals in de financiële sector moeten hun kennis up-to-date houden. “Dat is nodig om klanten goed te bedienen”, zegt **Christophe Viaene**, coördinator bij de dienst die toeziet op de tussenpersonen.

Wat houdt de bijscholingsplicht voor de tussenpersonen in?

“Iedereen die werkt bij een tussenpersoon en financiële producten aanbiedt zoals verzekeringen, bankproducten of kredieten moet elk jaar een aantal uren opleiding volgen. Voor medewerkers van verzekeringstussenpersonen en tussenpersonen in bank- en beleggingsdiensten is dat 15 uur per jaar. Wie actief is bij een bemiddelaar in hypothecair krediet en consumentenkrediet, evenals nevenverzekeringsstussenpersonen, moet drie uur bijscholing per jaar volgen.”

Bijscholing is een plicht. Waarom?

“Bijscholing is verplicht voor alle professionals in de financiële sector. Zij moeten hun kennis up-to-date te houden. Dit is essentieel om klanten op een verantwoorde manier te kunnen adviseren en bedienen.”

Waarover gaat de bijscholing?

“De onderwerpen die aan bod komen, zijn zeer ruim. Het gaat bijvoorbeeld over nieuwe financiële producten en diensten en over veranderingen in de wetgeving. Maar ook het bijschaven van vaardigheden is heel belangrijk, zoals het kunnen omgaan met nieuwe technologie in de dagelijkse praktijk.”

Hoe controleert de FSMA de tussenpersonen?

“Elk jaar rapporteren de tussenpersonen aan de FSMA over de gevuldte bijscholing. Dat gebeurt door een verklaring op eer in het online-inschrijvingsdossier CABRIO. Van de tussenpersonen wordt voorts verwacht dat ze hun opleidingsattesten bijhouden. De FSMA gebruikt deze informatie om controles te doen. Gezien het grote aantal tussenpersonen onder haar toezicht voert ze die controles uit op basis van steekproeven.”

Wat zijn de resultaten van de controles op de bijscholing?

“De algemene resultaten van de controles zijn positief. De overgrote meerderheid van de tussenpersonen blijkt de bijscholingsplicht correct na te leven. Bij de tussenpersonen die in hun rapportering aangaven dat hun bijscholing volledig in orde was, werd dit in de meeste gevallen ook bevestigd. De FSMA heeft ongeveer 220 zulke dossiers gecontroleerd in 2023-2024.”

“In 2024 schrapte de FSMA 44 tussenpersonen omdat ze hun verplichtingen inzake bijscholing niet nakwamen”

Welke inbreuken stelde de FSMA vast?

“De FSMA voerde in 2024 ook controles uit bij 200 tussenpersonen die nalieten om hun jaarlijkse verklaring in te dienen. In verschillende gevallen stelde de FSMA vast dat de bijscholingsplicht niet of slechts gedeeltelijk werd nageleefd. De FSMA drong er bij deze tussenpersonen herhaaldelijk op aan om hun situatie in orde te brengen. Als zij hieraan geen gehoor gaven, volgde een formele aanmaning met een termijn om de tekortkomingen weg te werken.”

Volgden er ook maatregelen?

“Als de tussenpersonen geen actie ondernamen, schrapte de FSMA hun inschrijving. Dat gebeurde 44 maal in 2024. 25 tussenpersonen lieten na om de bijscholingsattesten over te maken aan de FSMA; 19 andere verloren hun inschrijving omdat zij hun tekort aan bijscholingsuren niet aanzuiverden.” ♦

FOCUS 2025

De FSMA maakt werk van de verdere digitalisering en vereenvoudiging van het CABRIO-platform, dat tussenpersonen gebruiken voor hun inschrijving en het bijhouden van hun dossier. In 2024 kregen de tussenpersonen bijvoorbeeld de mogelijkheid om informatie over bijscholing digitaal in te dienen. In 2025 komt er één procedure voor de identificatie van de tussenpersonen in CABRIO met inbegrip van de mogelijkheid om met de app Itsme in te loggen op het platform. CABRIO wordt ook aantrekkelijker en toegankelijker voor haar gebruikers, onder meer door een nauwere integratie met de tool voor het voeren van surveys.

Meer minnelijke schikkingen met tussenpersonen, kredietgevers en verzekeraars

De FSMA heeft in 2024 zeven minnelijke schikkingen aanvaard in het kader van administratieve sanctieprocedures tegen tussenpersonen, kredietgevers en verzekeraars.

Bij de tussenpersonen was er een minnelijke schikking die bestaat uit de betaling van 100.000 euro en een nominatieve publicatie op de FSMA-website. De betrokken tussenpersoon was van 27 juli 2021 tot 1 augustus 2023 bij de FSMA ingeschreven als nevenverzekeringstussenpersoon. Medewerkers bij een ingeschreven nevenverzekeringstussenpersoon die in contact staan met het publiek en verzekeringscontracten adviseren of verkopen, moeten bepaalde theoretische kennis bezitten. Ze kunnen deze kennis onder meer bewijzen door te slagen voor één of meerdere examens binnen een periode van één jaar na hun aanstelling.

De FSMA stelde echter vast dat ongeveer 20 procent van de medewerkers die verzekeringscontracten adviseerden of verkochten ook na afloop van de periode van één jaar verzekeringscontracten bleven adviseren of verkopen zonder dat ze over de vereiste theoretische kennis beschikten. De gemiddelde duurtijd van de tekortkoming per betrokken medewerker bedroeg ongeveer acht maanden.

De FSMA sloot ook een minnelijke schikking met een Belgische verzekeringsonderneming. De minnelijke schikking bestond uit de betaling van 300.000 euro en een nominatieve publicatie op de FSMA-website. De FSMA was van oordeel dat de verzekeringsonderneming de bepalingen had overtreden op grond waarvan de verantwoordelijken voor de distributie een minimale theoretische kennis moesten bezitten. Ook had de verzekeringsonderneming niet voldaan aan de voor haar geldende verplichting om interne beleidslijnen uit te werken en toe te passen om de permanente naleving van die vereisten te garanderen. Tot slot had ze geen dossier samengesteld waaruit bleek dat aan die vereisten was voldaan. Op 1 september 2023 bezat 38,5 procent van de verantwoordelijken voor de distributie van de betrokken verzekeringsonderneming effectief niet de vereiste beroepskennis en vakbekwaamheid.

De inwerkingtreding van MiCA zorgt voor een aantal veranderingen voor crypto-activa

De VASP's²⁷ zijn aanbieders van diensten voor het wisselen tussen virtuele en fiduciaire valuta en aanbieders van bewaarportemonnees van virtuele munten.

Tot 30 december 2024 was de activiteit van de VASP's niet gereglementeerd in België. Voor de VASP's golden antiwitwasverplichtingen²⁸: hun organisatie moet voorkomen dat hun activiteiten zouden worden gebruikt door personen die illegaal verworven fondsen (bijvoorbeeld uit drugshandel) willen witwassen, of terroristische activiteiten willen financieren. Op Europees niveau was er tot dan toe enkel een beperkte harmonisatie.

Op Europees niveau werd een globalere omkadering ingevoerd door de verordening betreffende cryptoactivemarkten (MiCA²⁹). Door de inwerkingtreding van MiCA geniet de financiële consument een betere bescherming en zou de 'cryptowereld' beter gereguleerd moeten zijn.

MiCA bevat regels die in hoofdzaak betrekking hebben op de aanbieding aan het publiek en de toelating tot de handel van 'tokens', de verstrekking van cryptoactivadiensten door de aanbieders van dergelijke diensten ('CASP's'³⁰), en de voorkoming van marktmisbruik met betrekking tot cryptoactiva. De CASP's moeten bijvoorbeeld strikte governancevereisten naleven. Verder zijn ze verplicht een klachtenbehandelingsprocedure op te zetten. Ook moeten ze over een organisatie beschikken om belangensconflicten te identificeren, te voorkomen en te beheren. Bovendien voorziet de verordening in prudentiële vereisten voor de CASP's (in de vorm van eigen vermogen of een verzekering).

Hoewel de verordening rechtstreeks van toepassing is in België (zoals in alle EU-lidstaten), zonder dat ze in nationaal recht moet worden omgezet, voorziet ze in een overgangsperiode voor de CASP's. CASP's die hun diensten voor 30 december 2024 conform hun nationaal recht verleenden, mogen dat gedurende een door de lidstaten vastgestelde periode blijven doen, maar niet later dan 30 juni 2026.

De evolutie van het wettelijke kader voor de cryptoactiva in België, inclusief de virtuele munten, kan als volgt worden samengevat:

27 'Virtual asset service providers'.

28 Verplichtingen in verband met de strijd tegen witwassen van geld en financiering van terrorisme ('SWG/FT').

29 Verordening (EU) 2023/1114 van het Europees Parlement en de Raad van 31 mei 2023 betreffende cryptoactivemarkten en tot wijziging van Verordeningen (EU) nr. 1093/2010 en (EU) nr. 1095/2010 en Richtlijnen 2013/36/EU en (EU) 2019/1937.

30 'Crypto asset services providers'. Dit begrip is ruimer dan het begrip 'VASP's'.

2022-2024	Vanaf 30/12/2024
<p>KB VASP's gebaseerd op de SWG/FT-richtlijn</p> <ul style="list-style-type: none"> • SWG/FT vereisten voor de VASP's (5de AML-richtlijn) 	<p>Europese SWF/FT-regeling + MiCA-verordening en verordening 'geldovermakingen'³¹</p> <ul style="list-style-type: none"> • SWG/FT vereisten voor de CASP's (5de AML-richtlijn)³²
<ul style="list-style-type: none"> • Activiteit van het wisselen tussen virtuele en fiduciaire activa • Activiteit van het bewaren van virtuele munten 	<ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten van uitgifte van cryptoactiva • Activiteiten van aanbieding aan het publiek en toelating tot de handel van cryptoactiva • Cryptoactivadiensten (CASP's)
<ul style="list-style-type: none"> • Geen Europese paspoortregeling (nationale regeling) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bevoegdheden van een nationale toezichthoudende autoriteit • Specifieke bevoegdheden voor ESMA en EBA met betrekking tot bepaalde grote actoren op de cryptoactivemarkt • Europees paspoort

³¹ Verordening (EU) 2023/1113 van het Europees Parlement en Raad van 31 mei 2023 betreffende bij geldovermakingen en overdrachten van bepaalde cryptoactiva te voegen informatie en tot wijziging van Richtlijn (EU) 2015/849.

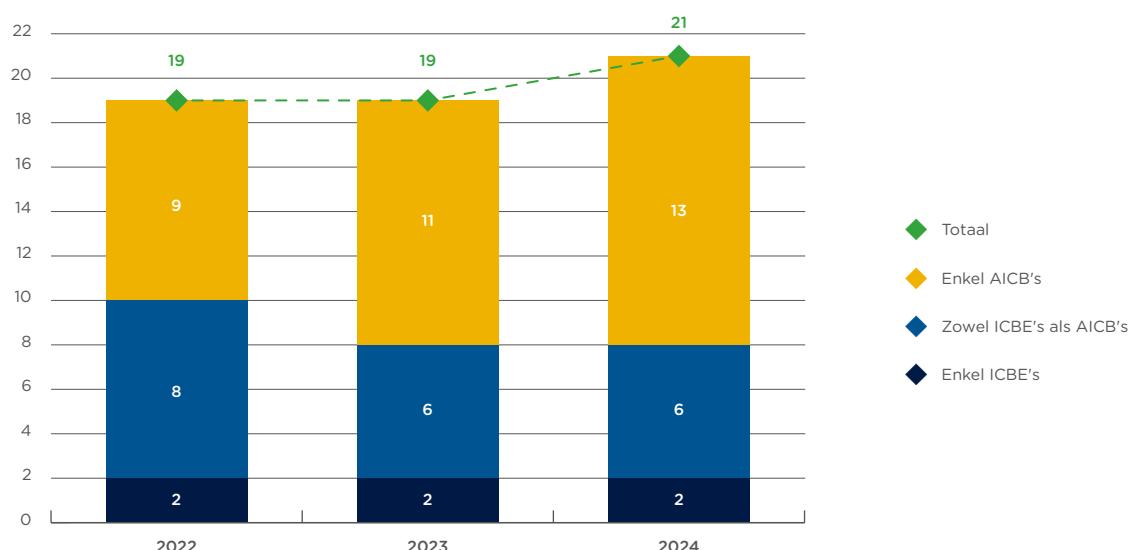
³² De CASP's zijn onderworpen aan de SWG/FT-regeling die Richtlijn (EU) 2015/849 van 20 mei 2015 heeft gedefinieerd op basis van de gewijzigde verordening over geldoverdrachten. Vanaf juli 2027 zullen ze onderworpen zijn aan de SWG/FT-regeling van Verordening (EU) 2024/1624 van 3 mei 2024.

Toezicht op beheervennootschappen van beleggingsfondsen

Aantal beheervennootschappen van AICB's neemt toe

De FSMA ziet toe op de organisatie en werking van de Belgische vergunde beheervennootschappen. Beheervennootschappen hebben als hoofdactiviteit het beheer van beleggingsfondsen. In 2024 verwierven twee nieuwe beheervennootschappen een vergunning van de FSMA, waardoor het totale aantal beheervennootschappen toenam tot 21 beheervennootschappen (zie grafiek 15).

Grafiek 15: Evolutie van het aantal Belgische vergunde beheervennootschappen van (A)ICB's

Er bestaan twee soorten vergunningen voor beheervennootschappen, afhankelijk van het type beleggingsfondsen dat zij op grond van hun statuut kunnen beheren: de instellingen voor collectieve belegging in effecten (ICBE's) en de alternatieve instellingen voor collectieve belegging (AICB's). Beheervennootschappen kunnen ook beide vergunningen hebben.

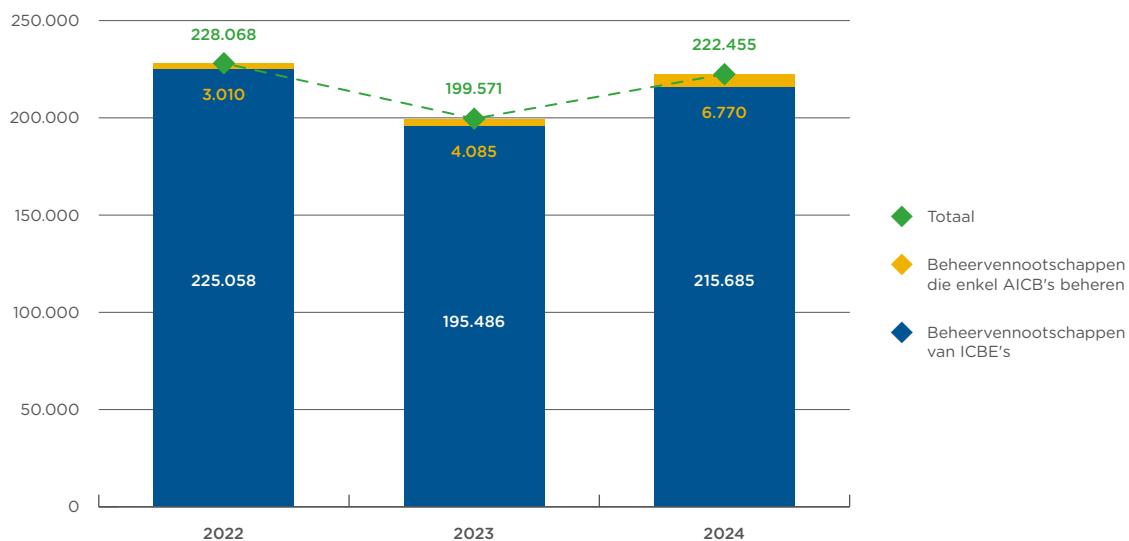
De in 2024 vergunde beheervennootschappen hebben enkel een vergunning om AICB's te beheren. Eén beheervennootschap met een vergunning om zowel ICBE's als AICB's te beheren, werd eind 2024 overgenomen in het kader van een fusieoperatie³³.

³³ Hierdoor komt het totale aantal beheervennootschappen vanaf 1 januari 2025 uit op twintig.

Groei van de activa onder beheer

De totale activa onder beheer van de Belgische vergunde beheervenootschappen namen in 2024 toe tot meer dan 222 miljard euro (zie grafiek 16)³⁴. Deze toename vond plaats onder gunstige marktomstandigheden.

Grafiek 16: Evolutie van de activa onder beheer van de Belgische vergunde beheervenootschappen (in miljoen euro)

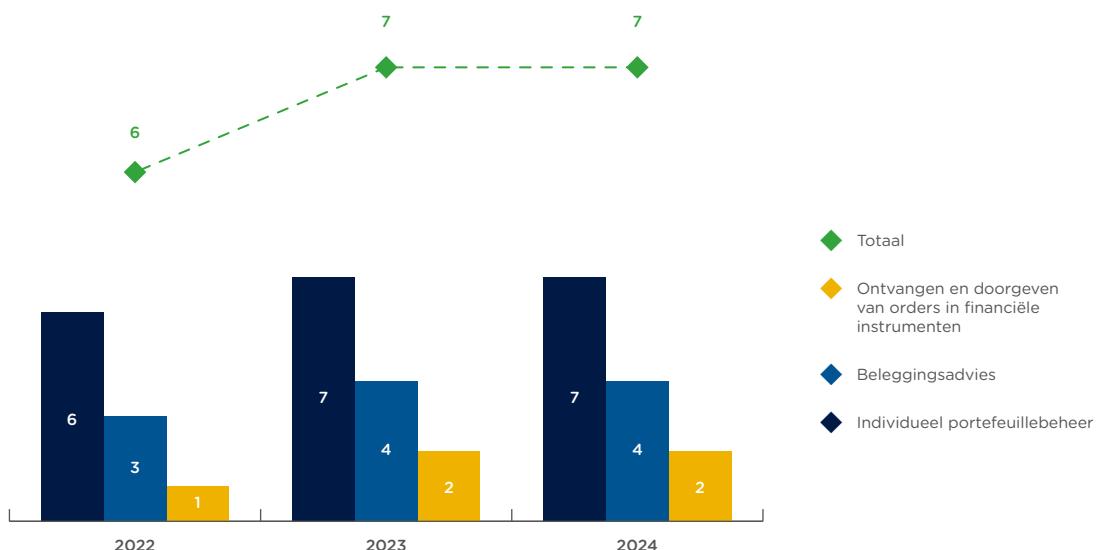
De toename van het aantal beheervenootschappen die enkel een vergunning hebben om AICB's te beheren, gaat gepaard met een stelselmatige aangroei van de activa onder beheer van dit type beheervenootschappen. De totale omvang van de activa onder beheer van deze vennootschappen is echter aanzienlijk beperkter dan de omvang van de activa onder beheer van de beheervenootschappen die (ook) een vergunning hebben om ICBE's te beheren.

Beleggingsdiensten aangeboden door beheervenootschappen

Beheervenootschappen kunnen, naast het uitoefenen van hun hoofdactiviteiten en voor zover ze daarvoor vergund zijn, ook beleggingsdiensten aanbieden. Zeven beheervenootschappen zijn vergund om beleggingsdiensten aan te bieden (zie grafiek 17).

³⁴ De statistieken over de beheervenootschappen kunnen in de toekomst wijzigen wanneer een beheervenootschap aan de FSMA op een latere datum een correctie van bepaalde statistieken bezorgt.

Grafiek 17: Evolutie van het aantal Belgische vergunde beheervenootschappen van (A)ICB's met een vergunning om beleggingsdiensten aan te bieden

Aantal buitenlandse beheervenootschappen groeit

Beheervenootschappen uit andere landen van de Europese Economische Ruimte (EER) kunnen actief zijn in België via bijkantoren of vrije dienstverlening. Het aantal buitenlandse beheervenootschappen dat actief kan zijn in België nam tijdens de verslagperiode toe. Eind 2024 waren er 29 bijkantoren van buitenlandse beheervenootschappen geregistreerd. De FSMA ontving voor 298 buitenlandse beheervenootschappen een kennisgeving over het voornemen om via vrije dienstverlening werkzaamheden in België te verrichten (zie grafiek 18).

Grafiek 18: Evolutie van het aantal buitenlandse beheervenootschappen van (A)ICB's geregistreerd in België

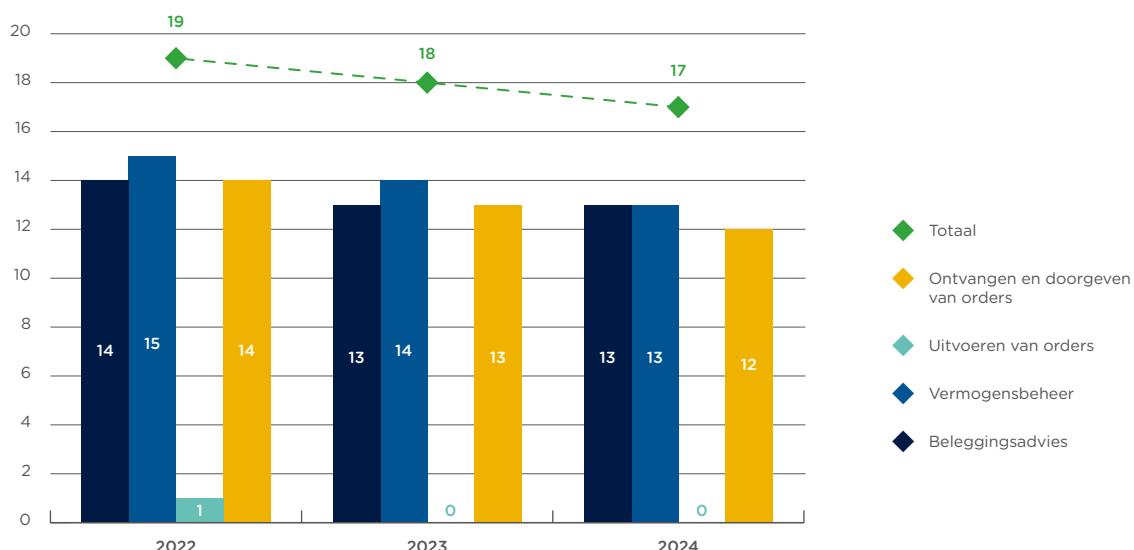

Toezicht op vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies

Vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies (VVB's) hebben als hoofdactiviteit het verstrekken van beleggingsdiensten aan individuele klanten.

Het aantal VVB's is de afgelopen jaren licht gedaald. Eind 2024 waren er 17 VVB's vergund (zie grafiek 19). Eén VVB werd eind 2023 overgenomen in het kader van een fusieoperatie. Eind 2024 werd opnieuw een VVB overgenomen³⁵.

Grafiek 19: Evolutie van het aantal Belgische vergunde vennootschappen voor vermogensbeheer en de beleggingsdiensten voor dewelke zij vergund zijn

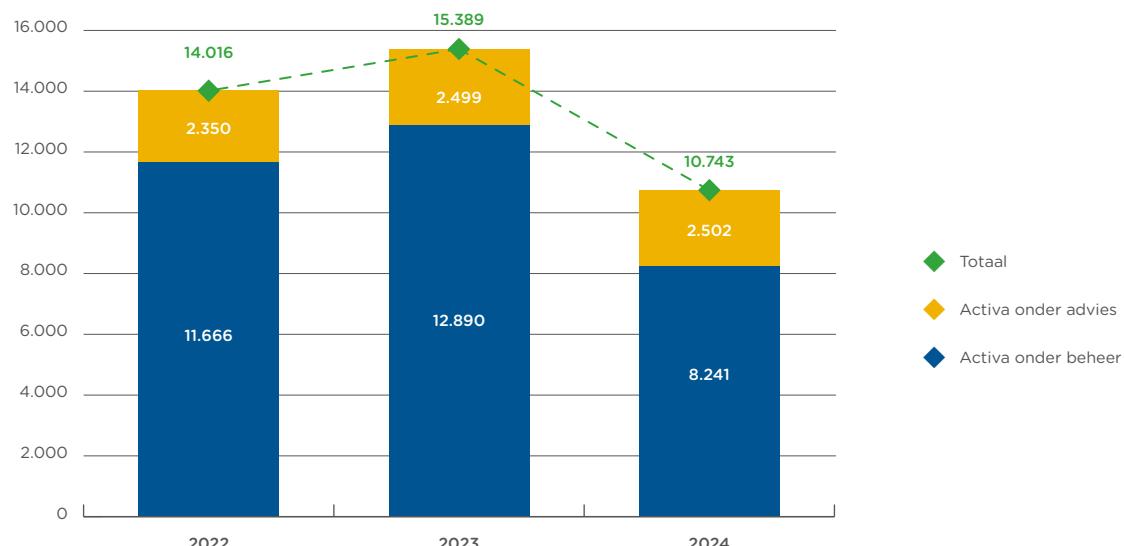
Zo goed als alle VVB's hebben een vergunning om hun klanten vermogensbeheer of beleggingsadvies, of een combinatie van beide, aan te bieden. 12 VVB's hebben een vergunning om orders voor één of meer financiële instrumenten te ontvangen en door te geven.

De totale activa onder beheer daalden tijdens 2024, terwijl er een beperkte toename was voor de totale activa onder advies (zie grafiek 20)³⁶. De daling van de activa onder beheer is grotendeels te wijten aan de herstructureringen binnen de sector.

35 Hierdoor komt het totale aantal VVB's vanaf 1 januari 2025 uit op 16.

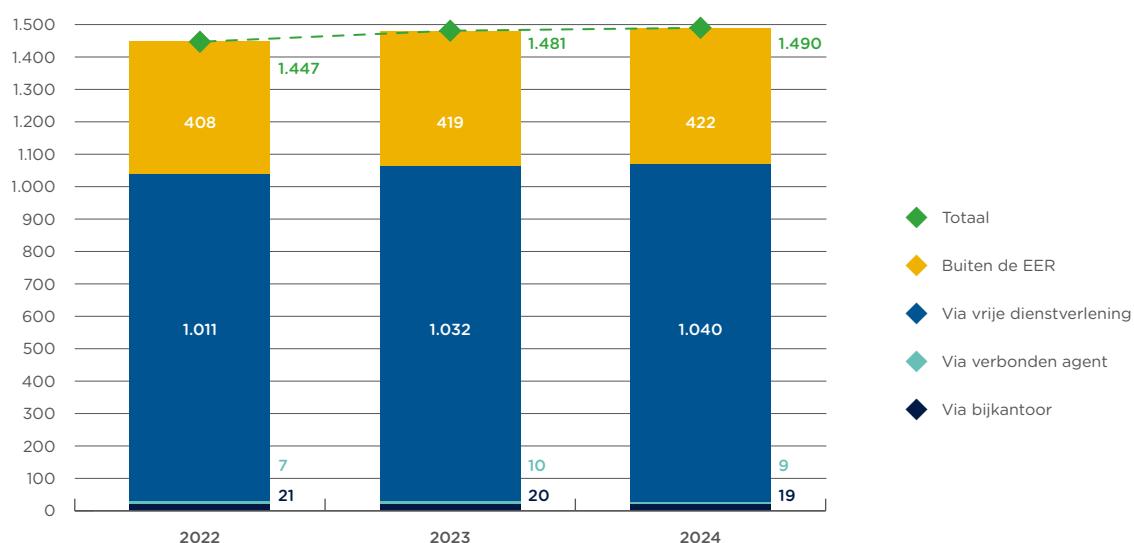
36 De statistieken over de VVB's kunnen in de toekomst nog wijzigen wanneer een VVB aan de FSMA op een latere datum een correctie van bepaalde statistieken zou bezorgen.

Grafiek 20: Evolutie van de totale activa onder beheer en advies van de Belgische vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies (in miljoen euro)

Beleggingsondernemingen uit andere landen van de Europese Economische Ruimte (EER) kunnen actief zijn in België via bijkantoren, via verbonden agenten of via vrije dienstverlening. Beleggingsondernemingen afkomstig uit een derde land mogen onder bepaalde voorwaarden beleggingsdiensten verlenen of beleggingsactiviteiten verrichten in België, mits zij een voorafgaande kennisgeving tot de FSMA richten. Het aantal buitenlandse beleggingsondernemingen dat in België beleggingsdiensten of beleggingsactiviteiten kan verrichten, nam in 2024 opnieuw toe (zie grafiek 21).

Grafiek 21: Evolutie van het aantal buitenlandse beleggingsondernemingen geregistreerd in België

Tendensen op langere termijn binnen de asset managementsector

De wijzigingen die zich tijdens het verslagjaar binnen de sectoren van de beheervenootschappen en de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies (VVB's) hebben voorgedaan, zijn illustratief voor de tendensen op langere termijn.

De afgelopen jaren is het aantal Belgische vergunde beheervenootschappen stelselmatig toegenomen. Deze toename is merkbaar sinds de inwerkingtreding van de Europese wetgeving voor beheerders van AICB's in 2014 en manifesteert zich de laatste jaren steeds duidelijker. Over een periode van 10 jaar groeide het aantal Belgische vergunde beheervenootschappen van acht naar 21 beheervenootschappen (zie grafiek 22)³⁷.

Grafiek 22: Evolutie van het aantal Belgische vergunde beheervenootschappen van (A)ICB's en hun activa onder beheer (in miljoen euro)

De toename wordt gedreven door de beheervenootschappen die enkel een vergunning hebben om (niet-openbare) AICB's te beheren. Zij zijn voornamelijk actief binnen de private equity- of de vastgoedsector.

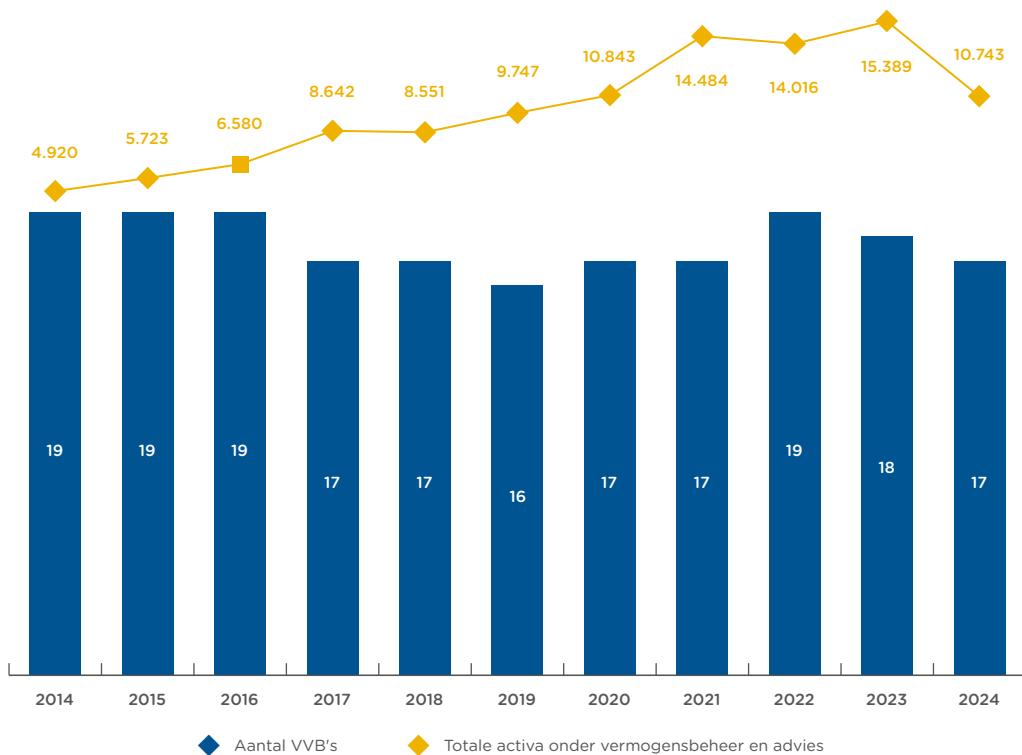
³⁷ Zonder rekening te houden met de impact van de schrapping van één beheervenootschap einde 2024: zie dit verslag, p. 92.

Diverse beheervenootschappen van AICB's die de afgelopen jaren een vergunning verkregen, waren eerst actief als kleinschalige beheerder van AICB's. Naar aanleiding van een (voorziene) toename van hun activa onder beheer hebben deze vennootschappen een vergunningsdossier ingediend bij de FSMA (zie grafiek 23).

Tegenover de toename bij de beheervenootschappen van AICB's staan de verschuivingen als gevolg van grensoverschrijdende herstructureringen binnen de sector. Deze vinden bij de beheervenootschappen voornamelijk plaats binnen financiële groepen. Zij kiezen er vaker voor om het aantal vergunde beheervenootschappen in verschillende landen te beperken en in de plaats daarvan te werken met bijkantoren.

Ook binnen de sector van de VVB's vinden verschuivingen plaats als gevolg van herstructureringen. In tegenstelling tot bij de beheervenootschappen vinden deze operaties vaker plaats buiten een bestaande groepscontext.

Grafiek 23: Evolutie van het aantal Belgische vergunde vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies en hun activa onder beheer (in miljoen euro)

De zoektocht naar efficiëntiewinsten, om een antwoord te bieden op de kostendruk en wijzigende marktomstandigheden, lijkt een belangrijke drijfveer van deze herstructureringen.

Herstructureringen met een grensoverschrijdend karakter hebben ook een impact op de omvang en de samenstelling van de sectoren, evenals op de draagwijdte van het toezicht van de FSMA. Zij vinden in België voornamelijk plaats bij relatief grotere vennootschappen, en leiden tot een daling van de omvang van de totale activa onder beheer.

Kleinschalige beheerders

Toename van het aantal kleinschalige beheerders

Belgische kleinschalige beheerders zijn fondsenbeheerders waarvan de activa onder beheer niet mogen uitkomen boven een bepaalde drempel. Hun activiteiten moeten in de regel beperkt blijven tot het beheer van niet-openbare alternatieve instellingen voor collectieve belegging (AICB's).

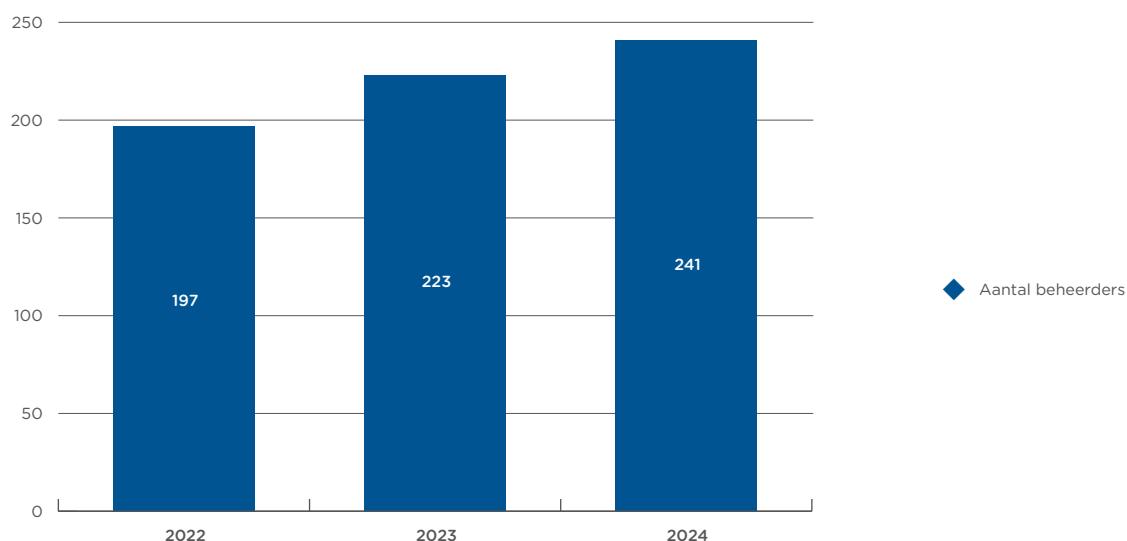
Voor beheerders die enkel AICB's beheren die niet werken met hefboomfinanciering en waarvoor er gedurende een periode van vijf jaar geen terugbetalingsrechten kunnen worden uitgeoefend, moeten de activa onder beheer onder een drempel van 500 miljoen euro blijven. Voor de overige beheerders is de drempel 100 miljoen euro.

Voor zover de activa van de kleinschalige beheerders onder deze drempel blijven, en voor zover zij de rechten van deelneming van de door hen beheerde AICB's niet openbaar aanbieden, moeten zij geen vergunning verkrijgen van de FSMA.

De kleinschalige beheerders zijn wel onderworpen aan een voorafgaandelijke registratieplicht. Voor zij hun werkzaamheden aanvatten moeten zij een kennisgeving richten aan de FSMA. Zij moeten de FSMA ook de nodige gegevens meedelen om het inschrijvingsdossier permanent bij te werken. Zij zijn ook verplicht om jaarlijks bepaalde gegevens te rapporteren aan de FSMA. Zij zijn daarnaast onderworpen aan de regels ter bestrijding van het witwassen van geld en financiering van terrorisme.

Eind 2024 waren er in totaal 241 Belgische kleinschalige beheerders geregistreerd bij de FSMA. Dit aantal is de laatste jaren stelselmatig toegenomen. In 2024 groeide de sector netto aan met 18 kleinschalige beheerders.

Grafiek 24: Evolutie van het aantal Belgische kleinschalige beheerders van AICB's

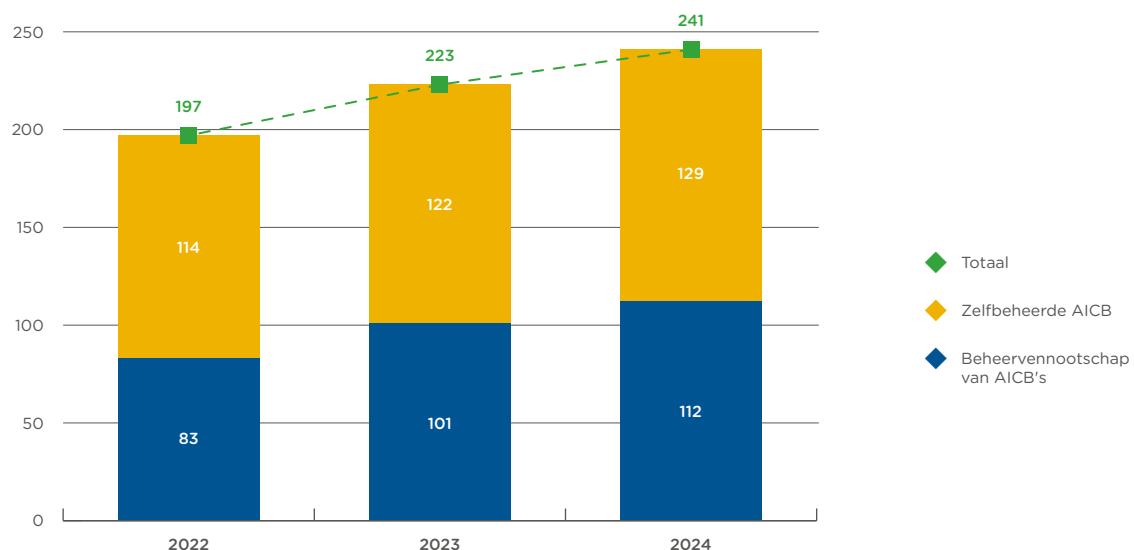

De FSMA behandelde in 2024 31 registraties en 13 schrappingen. Daarmee nam het aantal aanvragen tot schrapping van kleinschalige beheerders opnieuw licht toe. Sinds 2022 is het aantal aanvragen tot schrappingen merkelijk hoger dan de voorgaande jaren. In de meerderheid van de gevallen gaat het bij schrappingen om een stopzetting van de activiteiten. Een aantal kleinschalige beheerders bekwam ook een vergunning als beheervennootschap van AICB's.

Meerderheid zelfbeheerde AICB's

De kleinschalige beheerders kunnen de vorm aannemen van een beheervennootschap, die een of meerdere AICB's beheren via een beheerovereenkomst. Het kan ook gaan om AICB's die de beheertaken zelf uitoefenen, de zogenaamde zelfbeheerde AICB's.

Grafiek 25: Evolutie van het aantal Belgische kleinschalige beheerders opgedeeld volgens beheertype

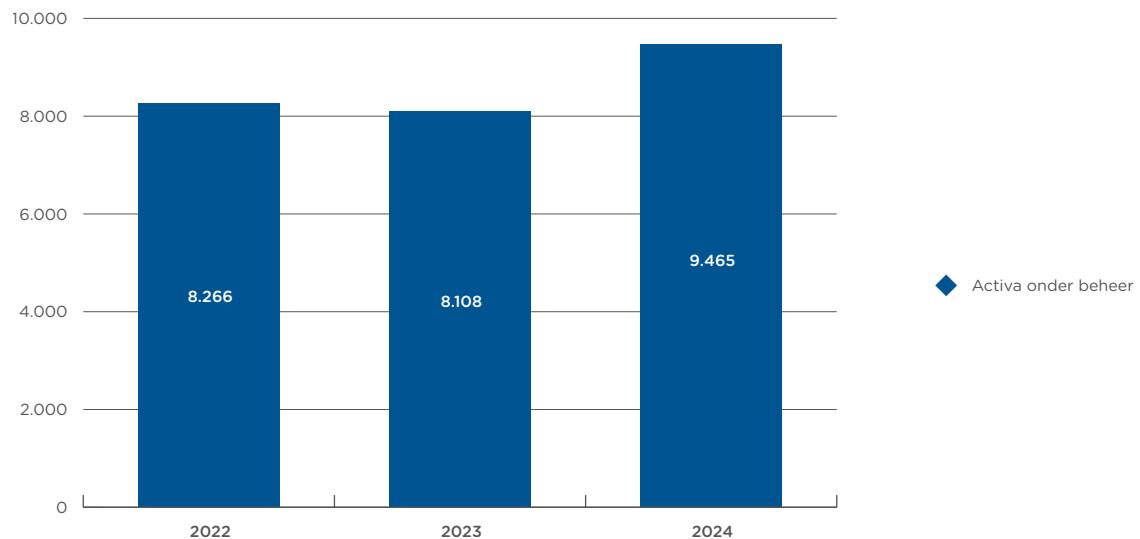

129 van de 241 kleinschalige beheerders zijn zelfbeheerde AICB's. Het belang van deze zelfbeheerde AICB's binnen de sector van de kleinschalige beheerders is de laatste jaren licht gedaald ten voordele van beheervennootschappen.

Stijging van de activa onder beheer

Na een daling in 2023 namen de totale activa onder beheer van de Belgische kleinschalige beheerders tijdens 2024 opnieuw toe, tot meer dan negen miljard euro³⁸. De omvang van de sector blijft echter beperkt in vergelijking met deze van de Belgische vergunde beheervennootschappen (222 miljard euro aan activa onder beheer) en de Belgische openbare ICB's (232 miljard euro netto-activa).

³⁸ De statistieken over de kleinschalige beheerders kunnen in de toekomst wijzigen wanneer een kleinschalige beheerder aan de FSMA op een latere datum een correctie van bepaalde statistieken bezorgt.

Grafiek 26: Evolutie van de activa onder beheer van de Belgische kleinschalige beheerders (in miljoen euro)

Meerderheid actief binnen *private equity* of vastgoed

70 procent van de AICB's beheerd door de Belgische kleinschalige beheerders bestaat uit private equity- en vastgoedfondsen (213 van de 302 AICB's).

Grafiek 27: Aantal AICB's beheerd door Belgische kleinschalige beheerders, ingedeeld volgens type

Eind 2024 vertegenwoordigen de private-equityfondsen 55 procent van de nettoactiva van de AICB's beheerd door Belgische kleinschalige beheerders. Een deel van deze private-equityfondsen heeft ook het statuut van private privat. Het succes van dit statuut heeft mee bijgedragen tot de groei van de sector van de Belgische kleinschalige beheerders.

Vastgoedfondsen zijn goed voor 16 procent van de nettoactiva. Het belang van de vastgoedfondsen is tijdens 2024 licht gedaald, onder meer omdat een aantal spelers die voorheen actief waren binnen de sector van de kleinschalige beheerders een vergunning als beheervennootschap van AICB's hebben gekregen.

Grafiek 28: Totaal netto-actief van de AICB's beheerd door Belgische kleinschalige beheerders, ingedeeld volgens type (in miljoen euro)

FOCUS 2025

De voorbije jaren tonen particuliere klanten meer en meer interesse voor beleggingen, via fondsen, in *private equity*, vastgoed en andere minder liquide activa. De waardering van dergelijke minder liquide activa vormt een aandachtspunt. Beheerders van AICB's moeten immers op geregelde tijdstippen de activa in de door hen beheerde portefeuilles waarderen zodat zij de netto-inventariswaarde kunnen berekenen en kunnen rapporteren over de waarde van de activa. De FSMA zal de waarderingsmethodes en -procedures voor de activa in deze beleggingscategorieën nader onderzoeken en zal daartoe overgaan tot een ad hoc gegevensverzameling.

Bescherming van het aanvullend pensioen

De FSMA staat in voor het toezicht op de aanvullende pensioenen die werknemers en zelfstandigen kunnen opbouwen in het kader van hun beroepsactiviteiten. Het beheer van deze pensioenen van de tweede pijler gebeurt via verzekeringsondernemingen of pensioenfondsen. De FSMA controleert of deze pensioeninstellingen en hun inrichters de sociale wetgeving van de tweede pensioenpijler naleven. Naast dit sociaal toezicht oefent de FSMA ook een prudentieel toezicht uit op de pensioenfondsen. Dit betekent dat de FSMA waakt over de financiële gezondheid en de passende organisatie van deze instellingen.

Transparantie: essentiële informatie voor consument over aanvullend pensioen

Pensioenconsumenten krijgen in de toekomst een beter inzicht in hun aanvullend pensioen. Dat is de doelstelling van de transparantiewet van eind 2022³⁹. Die brengt een grote hervorming teweeg voor de informatieverplichtingen aan aangeslotenen bij een aanvullend pensioenplan.

De aangeslotenen zijn werknemers of zelfstandigen. Werknemers sluiten automatisch aan bij het aanvullend pensioenplan van hun werkgever indien die zo'n plan aanbiedt. Zelfstandigen kiezen zelf het pensioenproduct waarmee ze een aanvullend pensioen opbouwen.

Eén van de nieuwigheden van de transparantiewet is het 'Informatiedocument Aanvullend Pensioen' dat vanaf 2026 ingang zal vinden.

- In dit informatiedocument ontvangen werknemers die worden aangesloten bij een pensioenplan een begrijpelijke samenvatting van de wijze waarop hun aanvullend pensioen zal worden opgebouwd. Een goed begrip van de basiskenmerken van het pensioenplan is immers cruciaal om de informatie die ze nadien ontvangen beter te kunnen plaatsen.
- Doordat de informatie in het informatiedocument is geuniformiseerd, wordt het voor de zelfstandigen eenvoudiger om pensioenproducten met elkaar te vergelijken. Op die manier kunnen ze een geïnformeerde beslissing nemen en met kennis van zaken een contract ondertekenen.

³⁹ De wet van 26 december 2022 tot wijziging van verscheidene bepalingen tot versterking van de transparantie in het kader van de tweede pensioenpijler, zoals gewijzigd door de wet van 11 december 2023 houdende diverse bepalingen inzake pensioenen.

De FSMA ontwierp twee documenten om de informatie over het aanvullend pensioen te bundelen. Er is een document voor werknemers en een document voor zelfstandigen.

Om het behapbaar te houden, is de lengte van het informatiedocument beperkt tot vier bladzijden, eventueel aangevuld met een bijlage. Het is immers de bedoeling om in een toegankelijke taal een korte samenvatting te geven van de kernelementen van de pensioentoezegging of het pensioenproduct en voor meer details door te verwijzen naar andere documenten.

Naast de kernelementen vinden werknemers en zelfstandigen in het informatiedocument inlichtingen terug over eventuele beleggingsopties of andere opties die verbonden zijn aan hun aanvullend pensioen, alsook in welke mate de aanvullende pensioenbeleggingen rekening houden met doelstellingen op het vlak van klimaat, deugdelijk bestuur en maatschappelijke thema's (ESG). In een groot aantal gevallen wordt ook meegegeven hoe beleggingen hebben gepresteerd en welke kosten worden aangerekend.

De transparantiewet beoogt op die manier de kwaliteit van de informatie over aanvullende pensioenen te verbeteren. Deze aanpak moet het vertrouwen in de tweede pensioenpijler bevorderen, zowel bij werknemers als zelfstandigen.

Het informatiedocument bevat geen gepersonaliseerde informatie. Pensioenconsumenten die wensen na te gaan hoeveel aanvullend pensioen ze reeds hebben opgebouwd, kunnen hiervoor terecht op de website mypension.be. De bedoeling is om die website te versterken zodat pensioenconsumenten op één plaats alle nodige informatie over hun aanvullend pensioen vinden. Zo zal mypension.be vanaf 2026 bijvoorbeeld ook het nieuw uit te werken jaarlijks pensioenoverzicht bevatten. Dat overzicht zal de pensioenfiche vervangen die de pensioeninstellingen momenteel jaarlijks verstrekken.

**YVES VAN WASSENHOVE OVER DE KOSTENTOOL
VOOR PENSIOENPRODUCTEN**

“De kostentool kan u heel wat opbrengen”

De zoektocht naar een gepast pensioenproduct is allesbehalve evident voor de doorsneeconsument. “Onze kostentool leidt de consument naar het product dat het best bij hem past”, zegt pensioenexpert **Yves Van Wassenhove**.

De FSMA lanceerde in 2024 een kostentool voor pensioenproducten. Waarom?

“De FSMA deed onderzoek naar de kosten die financiële instellingen aanrekenen voor hun pensioenproducten⁴⁰. Voor ons was het niet evident om de impact van verschillende kosten-types op de pensioenopbouw in te schatten. Vandaar dat we besloten om een kostentool te ontwikkelen voor consumenten met individuele pensioencontracten. Zo zien ze hoe kosten hun concrete pensioenopbouw beïnvloeden, of ze nu dicht bij hun pensioen staan of veraf.”

Welke kosten zijn er?

“Er zijn instapkosten die worden aangerekend op de premies op het moment dat deze worden betaald. En er zijn lopende kosten die jaarlijks worden aangerekend op de volledige reeds opgebouwde pensioenreserve.

Voor de meeste producten geldt een hoger kostenpercentage voor de instapkosten dan voor de lopende kosten. Maar hoe langer de beleggingshorizon is, hoe groter de impact van de lopende kosten is. Dat komt omdat deze elk jaar opnieuw worden aangerekend.

Door inzicht te geven in de werkelijke impact van de kosten helpt de kostentool de gebruiker in zijn zoektocht naar het voor hem meest geschikte pensioenproduct. Die zoektocht is allesbehalve evident voor de consument.”

Hoe werkt de kostentool?

“De gebruiker vult enkele basisgegevens in. Het gaat om zijn leeftijd, de voorziene leeftijd bij uitbetaling, het bedrag dat hij jaarlijks wenst te storten, het verwachte rendement en de kosten van het pensioenproduct. De kostentool rekent uit wat deze kosten betekenen over de opgegeven looptijd. Daarnaast geeft hij visueel

weer hoeveel minder pensioenvermogen de gebruiker heeft door deze kosten. Dit maakt het mogelijk om meerdere pensioenproducten te vergelijken.”

Kan u een voorbeeld geven?

“U wil jaarlijks 1.000 euro opzijzetten en twijfelt tussen twee pensioenproducten. Product A rekent 10 procent instapkosten aan en één procent lopende kosten. Product B rekent geen instapkosten aan, maar wel 2,5 procent lopende kosten. Voor beide producten wordt een jaarlijks bruto rendement van 5 procent verwacht.

Welk product is het interessantst? Dat hangt af van de concrete situatie. Een consument met een beleggingshorizon van 20 jaar zal beter af zijn met product A. Op het eind van de rit houdt hij 26.662 euro over. Bij product B houdt hij slechts 25.226 euro over.

Indien de consument opteert voor een beleggingshorizon van 10 jaar, zal product B evenwel interessanter zijn. Hij houdt dan 11.139 euro over, terwijl hij met product A slechts op 10.780 euro zou landen. De kostentool maakt dergelijke ingewikkelde vergelijkingen met enkele klikken mogelijk.”

“De kostentool maakt ingewikkelde vergelijkingen met enkele klikken mogelijk”

Welke raad heeft u voor de consument?

“Probeer de kostentool uit. Hij is gebruiksvriendelijk, kost niets en kan u heel wat opbrengen. U zal verrast zijn hoe de kosten zich opstapelen over de tijd en hoe lopende kosten en instapkosten verschillend inwerken op het resultaat. Het is een kleine stap die een groot verschil kan maken in uw financiële planning.” ♦

Nieuwe verplichtingen leiden tot consolidatie in sector van de pensioenfondsen

Werkgevers zijn verplicht om het beheer van hun aanvullend pensioenplan toe te vertrouwen aan een pensioeninstelling. Dit kan een verzekeringsonderneming zijn of een pensioenfonds. In de voorbije 20 jaar is het aantal vergunde Belgische pensioenfondsen — de zogeheten instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening — gedaald van bijna 250 naar iets minder dan 140.

De daling is het gevolg van de consolidatie in de sector. Een eerste golf van vereffeningen ging van start in 2008 en werd gevolgd door een tweede golf in 2018 (zie grafiek 29). Beide consolidatiegolven vielen samen met de invoering van nieuwe Europese richtlijnen voor pensioenfondsen, IORP I en IORP II. Beide richtlijnen hebben in grote mate bijgedragen tot de professionalisering van de pensioenfondsensector door het opleggen van bijkomende verplichtingen op het vlak van onder andere governance en risicobeheer.

De Europese wetgeving legde pensioenfondsen op om een aantal nieuwe functies in te voeren zoals bijvoorbeeld die van complianceofficer en interne auditor en meer recentelijk die van risicobeheer. Er kwamen ook nieuwe vereisten op het vlak van beleidsdocumenten en pensioenfondsen werden verplicht om periodiek een eigen risicobeoordeling op te stellen. Daarnaast breidden ook de rapporteringsverplichtingen ten aanzien van de Europese autoriteit EIOPA en de Europese Centrale Bank stelselmatig uit. De sector moet ook voldoen aan nieuwe wetgeving zoals de recent ingevoerde *Digital Operational Resilience Act* over cyberrisico's.

Beheerkosten lopen sterk op

Al deze nieuwe verplichtingen vragen meer tijd en expertise inzake het beheer en bestuur van pensioenfondsen en doen de beheerkosten sterk oplopen. Wanneer deze kosten niet meer in verhouding staan tot de beheerde activa of indien pensioenfondsen het beheer van bepaalde risico's niet langer wensen te dragen, zijn werkgevers verplicht een andere pensioeninstelling te zoeken voor het beheer van hun pensioenplannen.

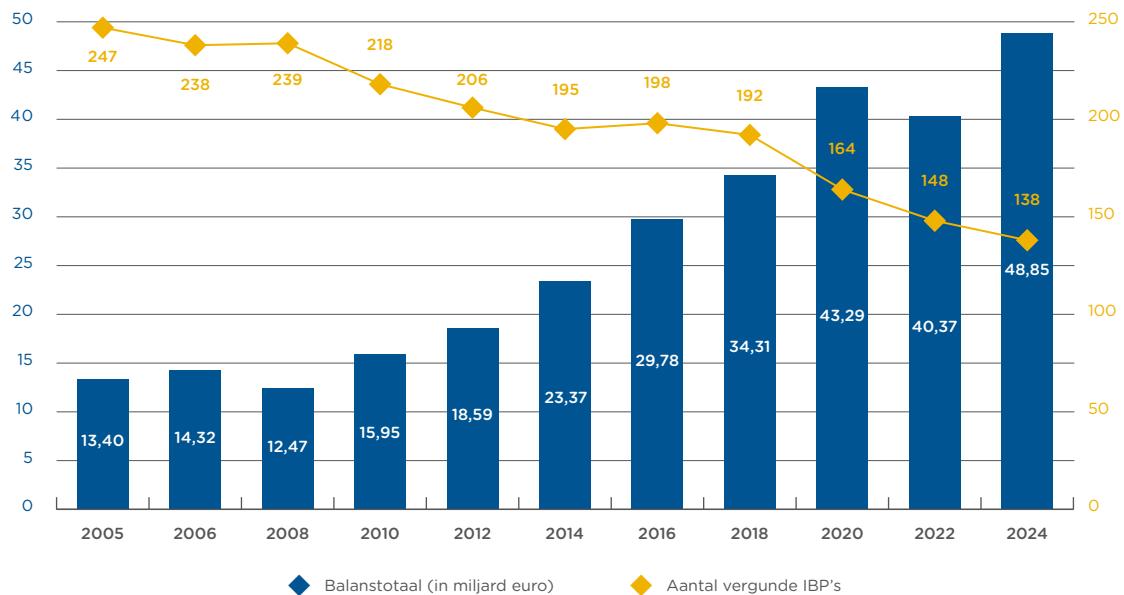
Externe factoren, zoals de financiële crisis in 2008 en recentelijk de COVID-pandemie, legden financiële en operationele risico's bloot. Vooral kleinere pensioenfondsen beslisten in deze context om over te gaan tot de vereffening van hun activiteiten. Een dergelijke beslissing heeft tot gevolg dat het beheer van de pensioenplannen moet worden overgedragen naar een andere pensioeninstelling.

Overdracht naar multiwerkgeverspensioenfondsen

Veel werkgevers wensen over de vrijheid te beschikken om hun activabehuur verder te zetten zoals dit vroeger gebeurde binnen hun pensioenfonds. Een multiwerkgeverspensioenfonds biedt hiervoor een oplossing. Deze pensioenfondsen hebben als voordeel dat de beheerkosten gedeeld worden over alle toegetreden werkgevers. De beheerde pensioenplannen worden meestal per werkgever ondergebracht in afgescheiden afzonderlijke vermogens of compartimenten waarbinnen een individueel beleggingsbeleid en actuarieel beheer mogelijk zijn.

Consultancybureaus die actief zijn in het beheer van pensioenfondsen en financiële instellingen richtten de voorbije jaren zulke pensioenfondsen op. Het merendeel van de beheerde pensioenplannen van pensioenfondsen die vereffend werden, werden overgedragen naar multiwerkgeverspensioenfondsen. Hierdoor was de globale impact op de activa die de pensioenfondsensector in beheer had beperkt.

Grafiek 29: Evolutie van het aantal vergunde pensioenfondsen en hun balanstotaal sinds 2005

Hogere rente voor pensioenconsumenten

Werknemers die via hun werkgever of beroepssector een aanvullend pensioen opbouwen in een pensioenplan van het type ‘vaste bijdragen’ genieten van een wettelijk gewaarborgd minimumrendement. Wanneer bij de pensionering zou blijken dat de bijdragen minder hebben opgebracht dan dit minimaal rendement, dan moet de inrichter – de werkgever of de sector – het tekort bijpassen.

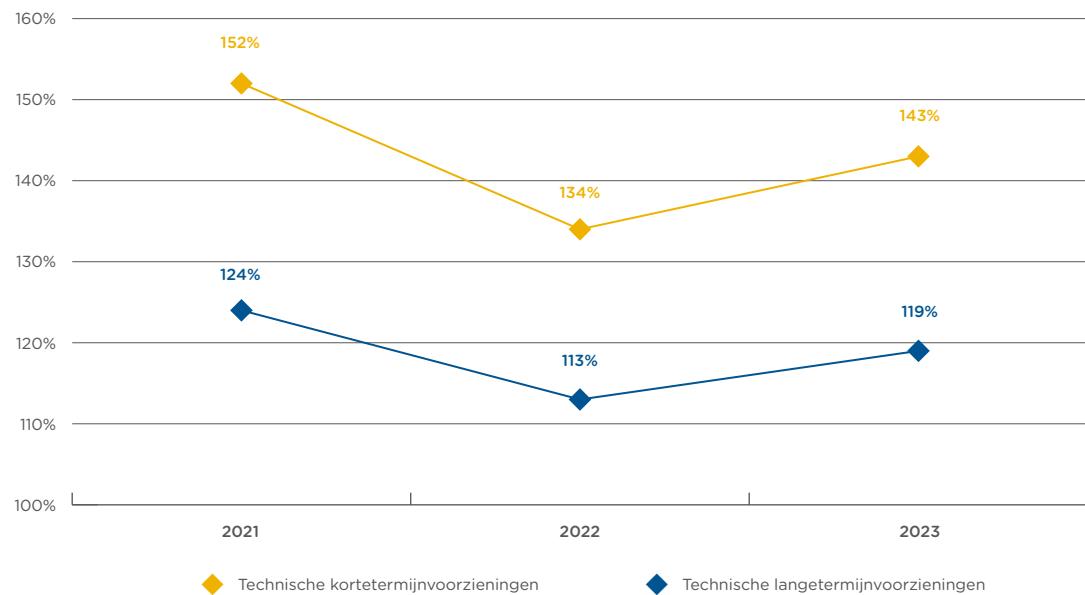
Op die manier wil de wetgever de aangeslotenen bescherming bieden tegen het beleggingsrisico. De wettelijke minimale rendementsgarantie bedraagt minimaal 1,75 procent en maximaal 3,75 procent. De FSMA berekent het niveau jaarlijks in functie van de evolutie van de OLO-rente, de rente op Belgische staatsobligaties.

Sinds 2016 bedroeg de wettelijke minimale rendementswaarborg 1,75 procent. Als gevolg van de stijging van de OLO-rente de voorbije jaren, steeg ook het niveau van de wettelijke minimale rendementsgarantie. Vanaf 1 januari 2025 bedraagt deze 2,5 procent.

Herstelmaatregelen pensioenfondsen

De gemiddelde dekkingsgraad van de pensioenfondsen steeg in 2023

De dekkingsgraad geeft aan over hoeveel middelen een pensioenfonds beschikt om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. De technische kortetermijnvoorzieningen stemmen overeen met de verworven reserves. Dit zijn de pensioenrechten die een aangeslotene naar een andere pensioeninstelling kan overdragen wanneer hij zijn werkgever verlaat. De technische langetermijnvoorzieningen worden gevormd op basis van een voorzichtige inschatting van de beheerde pensioenverplichtingen. De gemiddelde korte- en langetermijndekkingsgraad van de sector bedroeg eind 2023 respectievelijk 143 procent en 119 procent, een stijging ten opzichte van 2022.

Grafiek 30: Dekkingsgraad van de sector**Grafiek 31:** Aantal IBP's met of zonder tekort

De pensioenfondsen met een dekkingsgraad van minder dan 100 procent, die dus een financieringstekort hebben, moeten herstelmaatregelen nemen om dat tekort weg te werken. Zo'n tekort kan zich voordoen op het niveau van het fonds als geheel — een ‘globaal tekort’ — of op het niveau van het pensioenplan van een of meer bijdragende ondernemingen, of van een afzonderlijk vermogen — een ‘partieel tekort’.

Eind 2023 hadden 24 pensioenfondsen een tekort, waarvan 11 een partieel en 11 een globaal. De financieringstekorten deden zich vooral voor op het vlak van de langetermijnpensioenverplichtingen. De FSMA verwacht een verdere verbetering van de dekkingsgraad van de pensioenfondsen dankzij de goede rendementen van de financiële markten in 2024.

Analyse van de liquiditeit van de pensioenfondsen

In 2024 voerde de FSMA een controleactie uit naar de liquiditeit van de pensioenfondsen die aan tweedepijlerbeheer doen.

Doel van deze actie was de gevoeligheid voor het liquiditeitsrisico te onderzoeken van de pensioenfondsen die LDI-strategieën (*'liability-driven investments'*) implementeren waarbij derivaten worden gebruikt, wanneer de rentevoeten plots en parallel daarmee met 150 basispunten stijgen op drie dagen. De actie was er ook op gericht om de impact van de schok op het onderpand van de pensioenfondsen te analyseren. Omdat derivaten worden gebruikt, is een onderpand nodig bij transacties met externe tegenpartijen.

‘Onderpand’ staat voor de garanties die de pensioenfondsen geven of ontvangen als reactie op de schommelingen in de marktwaarde van de derivatenposities.

Pensioenfondsen mogen immers geen derivaten gebruiken voor speculatieve doeleinden. Daarom spitste het onderzoek zich toe op de LDI-strategieën die bij het risicobeheer worden geïmplementeerd om de volatiliteit van de dekkingsgraad van de technische voorzieningen van de IBP's ten opzichte van bepaalde financiële risico's (met name rente of inflatie) te neutraliseren of te verminderen.

Uit de controleactie bleek dat zeer weinig Belgische pensioenfondsen LDI-strategieën gebruiken, en dat die pensioenfondsen de toegepaste schokken hebben doorstaan. De betrokken pensioenfondsen zagen de waarde van hun activa wel dalen als gevolg van de toegepaste schok, zonder dat dit echter tot onderfinanciering leidde. Bij de actie bleek bovendien geen enkel van de betrokken pensioenfondsen een tekort aan onderpand te hebben. Het onderpand komt in de eerste plaats voort uit LDI-structuren en bestaat uit contanten en obligaties. Bij extreme marktbewegingen kunnen de pensioenfondsen ook andere activa gebruiken om tegemoet te komen aan de vraag naar onderpand van de LDI-structuur. Dit bleek echter niet nodig tijdens de controleactie.

De FSMA wijst erop dat, wanneer strategieën van het LDI-type worden gebruikt, deze volledig in het risicobeheer van het pensioenfonds moeten worden geïntegreerd en zeer regelmatig moeten worden gemonitord. Bij die monitoring moeten de eventuele behoeften aan onderpand uiteraard worden afgewogen in het licht van de door de derivaten gedekte risico's, waarbij in voorkomend geval rekening wordt gehouden met de verschillende schokken waarmee het pensioenfonds zou kunnen worden geconfronteerd.

Tekortkomingen in de berekening van de bijdragen aan pensioenfondsen

De FSMA heeft tekortkomingen vastgesteld in de berekening van de bijdragen aan pensioenfondsen, die pensioenregelingen van het type vaste bijdragen zonder gewaarborgd rendement beheren. Wat de aangeslotene bij dit type pensioenregelingen als aanvullend pensioen mag verwachten, is moeilijk te voorspellen. Het resultaat hangt af van de bijdragen die op zijn aanvullende pensioenrekening worden gestort en van het rendement dat aan diezelfde rekening wordt toegewezen.

Een getrouwe toepassing van het pensioenreglement bij de berekening van de bijdragen is dan ook cruciaal. De FSMA startte in 2023 hierover een inspectie en zette die in 2024 verder. Ze ging na of de pensioenfondsen de bijdragen van werkgevers en werknemers correct berekenden en de juiste kosten en andere aftrekposten afhielden. Haar inspectie legde verschillende tekortkomingen in het berekeningsproces bloot.

De FSMA stelde ook vast dat sommige gegevens (bijdragen, kosten, ...) die voortvloeiden uit de inspectie niet overeenkwamen met de gegevens in de pensioendatabank DB2P, die vermeld worden in het jaarlijks pensioenoverzicht en consulteerbaar zijn op de website mypension.be. Zoals de FSMA bij vorige inspectiecampagnes had vastgesteld, bleek de kwaliteitsbewaking van de aanlevering van gegevens een zwak punt. Vaak schoten de verantwoordelijken voor de interne auditfunctie tekort in de controle van het berekeningsproces.

De FSMA koppelde met individuele inspectieverslagen terug naar de betrokken pensioenfondsen. Verder publiceerde de FSMA een update van haar Praktijkgids Governance⁴¹, waarin ze haar verwachtingen ten aanzien van de sector toelicht.

FOCUS 2025

Wanneer burgers hun wettelijk pensioen opnemen, moet ook hun aanvullend pensioen worden uitbetaald. Aangeslotenen moeten daarvoor zelf geen initiatief nemen. De pensioeninstellingen worden automatisch verwittigd van een nakende pensionering. Zij moeten vervolgens contact opnemen met de aangeslotene, met het oog op de uitbetaling. Op 1 januari 2025 is nieuwe wetgeving van kracht geworden die het uitbetalingsproces van aanvullende pensioenen aan strengere regels onderwerpt, met strikte termijnen voor het verstrekken van informatie en voor de uitbetaling. De FSMA controleert of de sector de wetgeving correct toepast.

⁴¹ Zie FSMA_2024_17 van 10 september 2024, getiteld "Praktijkgids voor de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening over de implementatie van IORP II en de 'Opinions' van Eiopa inzake governance en risicobeheer".

Bestrijding van financiële inbreuken

Nadat een inbreuk op de financiële wetgeving onderzocht is door de auditeur, kan de FSMA er een administratieve sanctie voor opleggen. Dat kan een administratieve geldboete zijn, die wordt vastgesteld door een onafhankelijke sanctiecommissie, of een minnelijke schikking.

Opening van 38 nieuwe onderzoeksdossiers in 2024

In 2024 heeft het directiecomité 38 nieuwe onderzoeksdossiers geopend⁴².

Grafiek 32: Thematisch overzicht van de in 2024 geopende onderzoeksdossiers

⁴² Dit cijfer houdt geen rekening met de onderzoeksdossiers die de FSMA heeft geopend na een verzoek tot samenwerking van een buitenlandse toezichthouder. Meer informatie over hoe dergelijke verzoeken worden behandeld, leest u in dit verslag, p. 114.

Mogelijkheid tot minnelijke schikking

Nadat de auditeur het dossier heeft onderzocht en op beslissing van het directiecomité, kan een dossier worden afgesloten met een minnelijke schikking. De betrokkenen moet aan het onderzoek hebben meegewerkt en moet instemmen met het voorstel tot minnelijke schikking.

In 2024 heeft het directiecomité, op voorstel van de auditeur, 22 minnelijke schikkingen aanvaard voor een totaalbedrag van 1.906.194,95 euro. De teksten ervan staan op de website van de FSMA. Er is telkens een persbericht aan toegevoegd waarin de betrokken feiten en de analyse van de FSMA kort worden samengevat.

Een minnelijke schikking voor een openbaar aanbod met verschillende cumulatieve voorwaarden

Een van de minnelijke schikkingen die in 2024 werden getroffen, vertoonde een aantal specifieke kenmerken. De vastgestelde inbreuken hadden namelijk een aantal lacunes aan het licht gebracht bij de betrokken bank. Die zag zich dan ook verplicht om concrete organisatorische maatregelen te nemen.

Deze Belgische bank had het publiek een kasbon aangeboden zonder er een prospectus bij te publiceren terwijl hier een vooraf door de FSMA goedgekeurd prospectus voor vereist is. De intekeningen op deze kasbons hadden immers de drempel voor een prospectusvrijstelling overschreden (die ten tijde van de feiten was vastgesteld op 75 miljoen euro, en onlangs werd opgetrokken tot 150 miljoen euro). Bovendien had de bank reclame gemaakt voor haar kasbons zonder dat die reclame door de FSMA was goedgekeurd.

Het was de tweede keer dat de FSMA bij deze bank een vergelijkbare inbreuk moest vaststellen. In 2021 had de FSMA met haar al een minnelijke schikking van 300.000 euro getroffen omdat ze had nagelaten een reclamecampagne voor een compartiment van een beleggingsfonds vooraf ter goedkeuring voor te leggen aan de FSMA.

De FSMA was van mening dat deze inbreuken wezen op lacunes in de organisatie van de bank en op een gebrek aan juridische reflexen en een juridische risicocultuur in bepaalde afdelingen. De bank zag zich dan ook verplicht om organisatorische maatregelen te nemen die gericht waren op een versterking van haar juridisch risicobeheer en het voorkomen van gelijkaardige tekortkomingen.

Bijgevolg werden er vier cumulatieve voorwaarden verbonden aan de minnelijke schikking:

1. de bank moest zich ertoe verbinden haar directiecomité te versterken met een nieuw lid dat een solide juridische achtergrond heeft;
2. in afwachting van deze versterking diende de bank een uitvoerend comité op te richten met minstens één lid met een solide juridische achtergrond, om het directiecomité bij te staan en te adviseren bij de uitvoering van de strategie en het beleid van de bank;
3. de bank moest een som van één miljoen euro betalen; en
4. de minnelijke schikking werd nominatief bekendgemaakt.

Gerechtelijke procedures

Bij arrest van 23 oktober 2024 heeft het Marktenhof de beslissing van de sanctiecommissie van 1 februari 2024 vernietigd. Bij deze beslissing had de sanctiecommissie een administratieve geldboete opgelegd voor een inbreuk op het verbod om te trachten de markt te manipuleren⁴³. Het Marktenhof oordeelde dat de intentie tot marktmanipulatie niet voldoende was aangetoond en de betrokken persoon bijgevolg niet kon worden veroordeeld. Het Hof beval om het arrest geanonimiseerd op de website van de FSMA te publiceren.

De internationale dimensie van de bestrijding van financiële inbreuken

In 2024 heeft de FSMA 24 verzoeken om internationale samenwerking gekregen van bevoegde buitenlandse toezichthouders. In 2023 waren dat er 28. Op haar beurt heeft de FSMA in 2024 18 samenwerkingsverzoeken gericht aan buitenlandse toezichtsautoriteiten, tegenover 20 in 2024.

⁴³ Zie dit verslag, p. 142.

JESSICA HEYSE OVER MINNELIJKE SCHIKKINGEN

“Veel sanctiedossiers worden gesloten met een minnelijke schikking”

Een minnelijke schikking laat toe een sanctieprocedure te beëindigen door middel van de betaling van een geldsom. De FSMA sloot in 2024 op die manier 22 onderzoeken. Adjunct-auditeur **Jessica Heyse** legt uit hoe de FSMA te werk gaat.

Kan elk onderzoek worden gesloten met een minnelijke schikking?

“Dat kan wanneer de betrokken partij heeft meegewerkt aan het onderzoek. Deze voorwaarde is in de praktijk heel vaak vervuld. Maar het directiecomité van de FSMA heeft altijd de mogelijkheid om een minnelijke schikking uit te sluiten en de overmaking aan de sanctiecommissie te verkiezen.

Het directiecomité kan dit bijvoorbeeld doen wanneer er sprake is van ‘recidive’, met name wanneer een partij in het verleden al een minnelijke schikking heeft afgesloten en opnieuw in de fout gaat. Wanneer een dossier bijzonder ernstig is, kan het directiecomité een minnelijke schikking eveneens ongepast achten.”

Wanneer wordt een minnelijke schikking gesloten?

“Dat kan nadat de auditeur haar onderzoek heeft afgerond. De betrokken partijen ontvangen op dat moment haar relaas der feiten en worden geïnformeerd van deze mogelijkheid.

Een minnelijke schikking is niet meer mogelijk wanneer het directiecomité de procedure heeft aanhangig gemaakt bij de sanctiecommissie. De auditeur informeert de partijen over de timing ervan.”

Wat is het voordeel voor de betrokken partijen?

“Het is een mechanisme dat toelaat een administratief onderzoek sneller te beëindigen mits betaling van een geldsom. Die som houdt verband met de ernst van de inbreuk en andere relevante omstandigheden.

De FSMA verwacht minstens dat men de feiten die aan de basis van het onderzoek liggen erkent. Het voordeel voor de betrokken partij is vooral de snelheid en de voorspelbaarheid. Het proces neemt doorgaans slechts enkele

weken in beslag. De partij die een voorstel tot minnelijke schikking ondertekent, kent het bedrag en de inhoud van de minnelijke schikking en weet precies wat zal worden gepubliceerd.”

Zijn er nadelen?

“De FSMA hanteert het *name and shame*-principe. Ze publiceert elke minnelijke schikking nominatief op haar website samen met een persbericht, hetgeen uiteraard niet neutraal is voor de betrokken partij. De persoonsgegevens van fysieke personen worden wel weggelaten na een bepaalde tijd.

Deze transparantie is voor financiële toezichtshouders erg belangrijk. Zo weten andere spelers welke onderzoeken hebben plaatsgevonden.”

“Een minnelijke schikking laat toe een administratief onderzoek sneller te beëindigen”

Wat indien derden benadeeld werden?

“De FSMA komt niet tussen in burgerlijke geschillen. Maar ze zal bij het bepalen van het bedrag van de minnelijke schikking wel rekening houden met de mate waarin beleggers of consumenten vergoed werden. Een dergelijk engagement kan ook worden vermeld in de minnelijke schikking.”

En wat als een partij financiële moeilijkheden heeft?

“Het bedrag van een minnelijke schikking houdt rekening met de omvang van een partij en diens financiële resultaten. Grote partijen betalen in de regel meer dan kleine spelers. Als een partij financiële moeilijkheden heeft, kan de FSMA het bedrag verlagen. Dit wordt dan wel verduidelijkt in de tekst van de minnelijke schikking.” ♦

Financiële educatie

De FSMA heeft de opdracht bij te dragen tot de financiële educatie in België. In 2013 zette ze hiervoor Wikifin op, een programma dat initiatieven ontwikkelt om de financiële geletterdheid van de bevolking te verbeteren. Dit programma evolueert voortdurend en steunt op drie pijlers:

- een aanbod voor het grote publiek, onder meer via de website Wikifin.be;
- het platform Wikifin School dat gratis pedagogische ondersteuning biedt voor leerkrachten;
- het Wikifin Lab, het interactief beleefcentrum voor financiële educatie, waar leerlingen uit het secundair onderwijs kunnen experimenteren met verschillende financiële situaties uit het dagelijks leven.

Nieuw in 2024 is de FSMA Academy, een vormingsprogramma voor professionelen uit de financiële sector over het toezicht van de FSMA.

Wikifin zoekt 'Jan met de pet' op, zowel digitaal als daarbuiten

Opdat consumenten hun weg blijven vinden naar Wikifin.be voor vragen over geld zet de FSMA ieder jaar sterk in op het bekender maken van haar website via diverse digitale en andere kanalen.

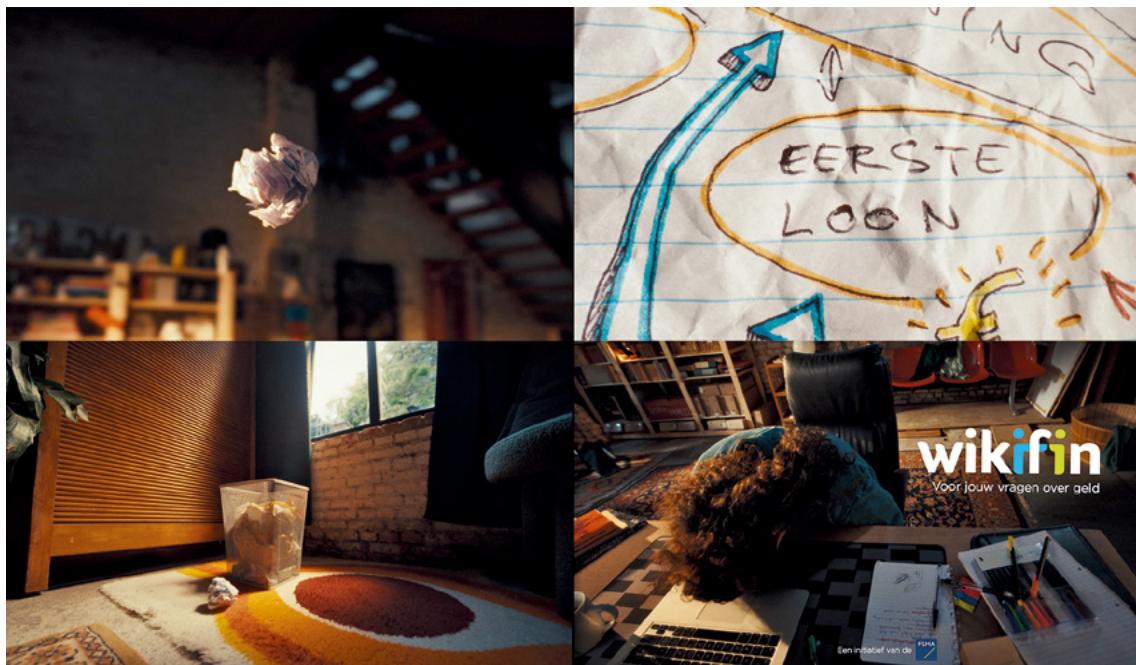
Om consumenten te bereiken die niet online actief zijn, organiseerde Wikifin in 2024 een roadshow. Een opvallend voertuig in de vorm van een spaarvarken reisde door heel België en bezocht markten, foodtruckfestivals, shoppingcenters en universiteiten. De roadshow deed 23 plekken aan, verspreid over Vlaanderen, Brussel en Wallonië.

Deze actie kende veel succes. Duizenden mensen hielden halt bij het voertuig. Ze ontvingen informatie over Wikifin.be en werden uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek over geldzaken. Drieduizend voorbijgangers namen enthousiast deel aan een spaarquiz en testten zo op een ludieke manier hun kennis over het thema 'sparen'. Zij ontvingen goodiebags met een boekje vol spaartips en een leuke polaroidfoto.

Om consumenten online te bereiken en Wikifin.be op een impactvolle manier te positioneren, lanceerde de FSMA in 2024 een nieuwe digitale campagne. De boodschap van de campagne-video was heel eenvoudig. Een personage vertelt dat hij een geniaal idee heeft om een website te maken met onafhankelijke en betrouwbare informatie over geldzaken, met onderwerpen zoals het eerste loon, pensioen, hypothecaire leningen, belastingen en beleggen. Maar wat blijkt? Deze website bestaat al, namelijk Wikifin.be! En het idee vliegt letterlijk als een prop papier in de prullenmand.

Meer dan twee miljoen mensen kregen de video te zien via digitale tv, onder andere op VRT MAX, VTM GO, GoPlay, Auvio en RTL Play. Daarnaast zagen bijna 300.000 mensen de video op sociale media.

In 2024 bereikte de FSMA de consument voor het eerst met een podcast. In samenwerking met Wikifin lanceerde VRT MAX 'Money Time'. Deze 16 afleveringen tellende reeks over geldzaken gaf jongeren informatie over thema's zoals sparen, hun eerste loon en huren versus kopen. Met meer dan 50.000 luisteraars kende de podcast een groot succes. De reeks wordt in 2025 verdergezet.

De maandelijkse Wikifin-nieuwsbrief met nieuwigheden rond geldzaken kent intussen een stijgend aantal lezers. In 2024 ontvingen 22.000 abonnees maandelijks tips en informatie langs dat kanaal.

Wikifin ondersteunt leerkrachten

'Jong geleerd is oud gedaan' is zeker ook van toepassing voor geldzaken. Dat financiële educatie best start vanaf jonge leeftijd, daar is iedereen het over eens. De FSMA zet via Wikifin School al meer dan tien jaar sterk in op het onderwijs. Doordat financiële educatie steeds breder geïntegreerd is in het schoolcurriculum, zowel in het Vlaams onderwijs als in het Franstalig onderwijs, is de diverse ondersteuning van leerkrachten door Wikifin School nog relevanter.

Wikifin School biedt een gratis onlineplatform voor leerkrachten met gevarieerd lesmateriaal voor lessen financiële educatie in het lager en secundair onderwijs. Zo zijn er lesfiches, video's, online quizzen, spellen en simulatiertools. In 2024 werden zes nieuwe educatieve posters toegevoegd aan het lesmateriaal. Aan de hand van deze posters kunnen leerkrachten in de klas werken rond thema's zoals inflatie, studentenjob, en brutoloon/nettolloon. Meer dan 22.000 leerkrachten maken gebruik van het lesmateriaal dat beschikbaar is op het Wikifin School-platform.

Wikifin School biedt ook opleidingen aan leerkrachten. Het programma organiseerde in 2024 in het Wikifin Lab de tweede editie van de Dag van de Financiële Educatie, een opleidingsdag rond het thema 'sparen'. Maar liefst 180 leerkrachten namen eraan deel.

Daarnaast organiseert Wikifin jaarlijks De Week van het Geld. Tijdens deze week zet de FSMA het belang van financiële educatie in de verf en moedigt ze leerkrachten aan om op een leuke manier aan financiële educatie te doen. Daarvoor verdeelt de FSMA gratis spellen voor het lager onderwijs en houdt ze een grote quiz voor het secundair onderwijs.

FSMA
Een initiatief van de Autoriteit
voor Financiële Diensten en Markten

wikifin
Voor jouw vragen over geld

FSMA
Een initiatief van de Autoriteit
voor Financiële Diensten en Markten

STÉPHANIE BRANDT OVER HET CENTRUM VOOR FINANCIËLE EDUCATIE VAN DE FSMA

“Het Wikifin Lab is nationaal en internationaal een enorm succes!”

Het Wikifin Lab biedt jongeren van 12 tot 18 de mogelijkheid om te experimenteren met financiële situaties uit het dagelijkse leven. **Stéphanie Brandt**, coördinatrice bij het Wikifin Lab, highlight enkele kerncijfers en geeft toelichtingen bij de wijzigingen aan het parcours sinds de opening van het Lab. Verder heeft ze het over het nieuwe spel dat in 2025 wordt gelanceerd: “Constant vernieuwen is essentieel om het Wikifin Lab aan de top te houden.”

Kan u ons enkele kerncijfers geven over het Wikifin Lab?

“Tussen zijn opening en eind 2024 ontving het Wikifin Lab niet minder dan 29.000 bezoekers. Bij de opening van de inschrijvingen was het Wikifin Lab binnen 45 minuten volgeboekt tot het einde van het jaar. Een activiteit in het Lab duurt gemiddeld 15 minuten. Tijdens hun bezoek kunnen de leerlingen gebruikmaken van 60 tablets.”

Welke evoluties heeft het Wikifin Lab sinds zijn opening doorgemaakt?

“We staan permanent in contact met leerlingen en leraren, en horen zo onmiddellijk welke vragen bij hen leven. Onder meer dankzij die vragen hebben we in september 2023 een nieuwe module over crypto's gelanceerd. Zo willen we de jongeren sensibiliseren voor wat crypto's al dan niet zijn, en welke risico's aan dat soort activa verbonden zijn.

Omdat jongeren bovendien het doelwit zijn van oplichters, zijn ook verschillende fraudepogingen in de spellen verwerkt. Verder wordt het parcours geregeld inhoudelijk verbeterd om het steeds aantrekkelijker te maken.”

“Omdat jongeren ook het doelwit zijn van oplichters, zijn verschillende fraudepogingen in de spellen verwerkt”

Hoe ziet de toekomst er voor jullie uit?

“Eén ding is in deze functie overduidelijk en dat is dat alles constant evolueert. Er blijven veel uitdagingen voor de toekomst, niet alleen omdat de financiële wereld steeds verandert, maar ook omdat jezelf voortdurend heruitvinden belangrijk is om de aandacht van de nieuwe generaties te trekken (en vast te houden)!” ◆

Tien jaar De Week van het Geld

In maart 2025 vond de jaarlijkse editie van De Week van het Geld plaats. Tijdens De Week van het Geld gaan leerlingen uit het lager en secundair onderwijs aan de slag met het materiaal van Wikifin. Het was een feestelijke gebeurtenis. Het was immers de tiende keer dat de FSMA deze nationale themaweek rond geldzaken organiseerde. Op 17 maart 2025 vond een event plaats in het Wikifin Lab om deze tiende verjaardag te vieren. Europees commissielid Maria Luis Albuquerque en de Vice-eersteministers David Clarinval en Jan Jambon namen er het woord. Ook tal van actoren inzake financiële educatie waren aanwezig. De twee winnende klassen van de ‘Wikifin Challenge’, een wedstrijd voor het secundair onderwijs, ontvingen tijdens het event hun prijs.

Enkele mijlpalen uit tien jaar De Week van het Geld:

2016: Lancering van het eerste Wikifin-spel ‘budg€tPRET’ waarmee leerlingen uit het derde en vierde leerjaar spelenderwijs leren dat je een euro maar één keer kan uitgeven. Hare Majesteit de Koningin speelt dit spel met leerlingen in twee scholen.

2017: De financiële infomarkten in Brussel, Antwerpen en Luik waarbij voorbijgangers bij Wikifin en diverse partnerorganisaties terecht kunnen voor al hun vragen over geld.

2018: Lancering van het nieuwe spel 'Just'in Budget' voor leerlingen uit het vijfde en zesde leerjaar.

2019: Eerste editie van de Wikifin Quiz en Wikifin Challenge voor het secundair onderwijs.

2020: Opening van het Wikifin Lab in september 2020.

2021: Digitale editie van De Week van het Geld met online lessen van verschillende ministers.

2022: Financiële experts geven live een online les over sparen en beleggen voor meer dan 6.000 leerlingen uit het secundair onderwijs.

2023: Lancering van het eerste Doe-krantje voor de leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar.

2024: Voorstelling van het nieuwe spel 'ABC van het Budget' voor leerlingen van het eerste en tweede leerjaar. Hare Majesteit de Koningin ontdekt dit spel samen met leerlingen in twee scholen.

2025: Lancering van het nieuw online-spel 'Geldpraat' voor het secundair onderwijs tijdens de viering van tien jaar De Week van het Geld in het Wikifin Lab.

Het aantal deelnemende leerlingen uit het lager en secundair steeg jaar na jaar. In 2025 namen meer dan 170.000 leerlingen deel aan De Week van het Geld.

Wikifin.be blijft succesvol en vernieuwt

Het aantal bezoeken aan de Wikifin-website stijgt jaar na jaar. In 2024 werd voor het eerst de kaap van zes miljoen bezoeken per jaar overschreden. Zo blijft de Wikifin-website dé referentie voor betrouwbare en onafhankelijke informatie over geldzaken voor consumenten in België.

Er zijn meer dan 500 webpagina's met informatie beschikbaar. De website telt ook verschillende populaire tools zoals de ERFENISSIMULATOR (900.000 keer geraadpleegd) en de Vergelijkingstool zichtrekeningen (735.000 keer geraadpleegd), waarvan consumenten gretig gebruik maken.

In maart 2024 lanceerde de FSMA de vernieuwde en gebruiksvriendelijker 'Vergelijkingstool spaarrekeningen'. Deze tool werd aangepast aan de nieuwe regels die in 2024 in voege traden. De gebruiker geeft startbedrag, maandelijkse storting en spaarperiode in en krijgt een lijst met spaarrekeningen, die gerangschikt is op basis van de verworven intrest. De gebruiker kan de lijst filteren en meer details per rekening bekijken. De tool bevat alle geregelteerde spaarrekeningen in België van de banken die toetraden tot het protocol over de Vergelijkingstool spaarrekeningen.

FOCUS 2025

In 2025 zal de FSMA een nieuwe module over verzekeringen lanceren in het Wikifin Lab. Doel is de leerlingen van het middelbaar onderwijs via die tool vertrouwd te maken met belangrijke verzekeringsbegrippen, zodat zij het nut van die verzekeringen beter begrijpen.

Parallel daarmee zal de FSMA gedurende het hele jaar 2025 verschillende mediacampagnes voeren om de naamsbekendheid van Wikifin verder te vergroten bij het grote publiek, en om de strijd tegen beleggingsfraude onverminderd voort te zetten.

MARC IANNUCCI OVER DE FSMA ACADEMY

“De FSMA wil een toegankelijke autoriteit zijn, en daarom willen we onze knowhow delen en met de sector interageren”

In 2024 lanceerde de FSMA de ‘FSMA Academy’, een opleidingsprogramma voor de professionele spelers van de financiële sector. “Dit programma biedt deze professionelen, onder begeleiding van deskundigen, een unieke inkijk in het toezichtsbeleid en de verwachtingen van de FSMA”, onderstreept **Marc Iannucci**, projectverantwoordelijke.

Waarom heeft de FSMA de FSMA Academy gelanceerd?

“Als toezichthouder heeft de FSMA een bijzondere positie ten aanzien van de Belgische financiële sector: een centrale positie als aanspreekpunt voor de toepasselijke regels en tegelijkertijd een positie ‘boven’ de sector omwille van haar toezichts- en controleopdrachten.

Door haar unieke positie in het Belgische financiële landschap kent de FSMA de sector door en door. Die positie verplicht haar ook om toe te zien op de vlotte werking van die sector. De FSMA Academy sluit daar in beide opzichten perfect bij aan. Enerzijds biedt ze de FSMA een bijkomend kanaal om haar kennis te verdiepen over de realiteit op het terrein en de uitdagingen waarmee gereglementeerde ondernemingen worden geconfronteerd. Anderzijds biedt dit programma haar experts de gelegenheid om hun kennis te delen met de sector en toe te lichten wat de FSMA van de gereglementeerde ondernemingen verwacht.”

Welke onderwerpen kwamen aan bod?

“Het programma bestond uit tien sessies. Om te bepalen welke onderwerpen aan bod zouden komen, moesten keuzes worden gemaakt. En dat is gebeurd in functie van actualiteit, impact op de sector en complexiteit.

Duurzame financiering kon natuurlijk niet ontbreken en ook de virtuele munten, de witwasbestrijding, de beursmarkten en de gedragsregels waren een must. Verder moesten de beleggingsfondsen en de SupTech aan bod komen, net als actuele thema’s zoals de bankierseed.

Bovendien was het voor de FSMA Academy een eer om acht vooraanstaande externe sprekers te verwelkomen, afkomstig van zowel internationale instanties zoals IOSCO, ESMA, de ISSB en de Europese Commissie, als nationale instanties zoals de CSSF, de CFI of het parket.”

“Het programma maakt het mogelijk om de theoretische regels en de toezichtspraktijk van de FSMA aan de terreinervaring van de deelnemers af te toetsen”

Hoe reageerde de sector op dit initiatief?

“De belangstelling voor deze eerste editie overtrof alle verwachtingen. Er waren veel meer inschrijvingsaanvragen dan beschikbare plaatsen. Daardoor kon een divers en evenwichtig publiek worden samengesteld qua functies, activiteitensectoren en professionele ervaringen.

Deze diversiteit maakte ook waardevolle interacties mogelijk, waarbij de theoretische regels en de toezichtspraktijk van de FSMA aan de terreinervaring van de deelnemers konden worden afgetoetst.

Gesterkt door dit succes werkt de FSMA aan een volgende editie, die via onze communicatiekanalen zal worden aangekondigd.” ◆

Internationale activiteiten

Financiële regelgeving wordt als gevolg van de internationalisering van de financiële markten steeds vaker op Europees en internationaal vlak bepaald. Internationale samenwerking en coördinatie tussen toezichthouders winnen hierdoor aan belang. De FSMA is lid van verschillende internationale en Europese organisaties die aan de basis liggen van nieuwe regels en standaarden opstellen voor de financiële sector. Sinds oktober 2022 zit de FSMA de wereldwijde organisatie IOSCO voor.

Internationaal

De FSMA is op internationaal vlak lid van:

de internationale organisatie van toezichthouders
op de financiële markten en producten

de Internationale Vereniging van
Verzekeringstoezichthouders

de Internationale Organisatie van
Pensioentoezichthouders

De FSMA is betrokken bij de werkzaamheden
van de Raad voor Financiële Stabiliteit

Europa

De FSMA is op Europees vlak betrokken bij de opstelling en omzetting van nieuwe financiële regelgeving. Ze is lid van:

de Europese Autoriteit voor Verzekeringen en Bedrijfspensioenen

De FSMA neemt deel aan de werkzaamheden van het Europees Comité voor Systeemrisico's

de Europese Autoriteit voor Effecten en Markten

De FSMA bekleedt sleutelposities in het internationaal financieel toezicht

De FSMA is lid van verschillende internationale en Europese organisaties. Haar voorzitter Jean-Paul Servais oefent diverse belangrijke internationale mandaten uit.

Jean-Paul Servais is voorzitter van IOSCO. Dat is de internationale organisatie die meer dan 130 nationale toezichthouders samenbrengt, bevoegd voor het toezicht op de financiële markten en voor het gedrags- en producttoezicht. De organisatie werd opgericht in 1983 en haar leden controleren 95 procent van de wereldwijde financiële markten. IOSCO en haar leden ontwikkelen, implementeren en bevorderen de naleving van internationaal erkende normen voor de regulering van de financiële markten en werken nauw samen met andere internationale organisaties aan de wereldwijde agenda voor de versterking van de financiële regelgeving.

Na jaren ondervoorzitter te zijn geweest, werd Jean-Paul Servais in oktober 2022 een eerste keer verkozen tot voorzitter van IOSCO. In mei 2024 werd hij opnieuw verkozen voor een tweearig mandaat. Tegelijk zit hij ook het Europees regionaal comité van IOSCO voor.

Het IOSCO-voorzitterschap zet de FSMA wereldwijd in de schijnwerpers op het vlak van financiële reglementering. Dankzij deze bevoordeerde positie zal zij haar invloed op strategisch belangrijke onderwerpen zoals duurzame financiering, digitale ontwikkelingen en niet-bancaire financiële intermediatie ook de komende jaren verder kunnen uitbouwen.

In november 2024 is Jean-Paul Servais benoemd tot voorzitter van het *Corporate Governance Committee* van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Dat comité vormt wereldwijd het centrale forum voor aangelegenheden inzake deugdelijk bestuur van ondernemingen. Het bestaat uit vertegenwoordigers van OESO-leden, van jurisdicities die lid zijn van de G20 en de *Financial Stability Board* en een aantal andere internationale organisaties. Het comité promoot en monitort de implementatie van de G20/OESO-principes inzake corporate governance, die ter zake de internationale standaard vormen. Het mandaat van Jean-Paul Servais ving aan op 1 januari 2025 voor een hernieuwbare termijn van één jaar.

Op Europees niveau is de FSMA als lid van de Europese Autoriteit voor Effecten en Markten (ESMA) en van de Europese Autoriteit voor Verzekeringen en Bedrijfspensioenen (EIOPA) betrokken bij de opstelling en uitvoering van nieuwe financiële regelgeving. Elk binnen hun eigen sector dragen die instellingen bij tot gemeenschappelijke toezichtsnormen en samenhangende toezichtspraktijken in de EU. Deze actieve betrokkenheid van de FSMA maakt het mogelijk het Belgische toezicht tijdig voor te bereiden en af te stemmen op nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen.

De FSMA neemt eveneens deel aan de werkzaamheden van het Europees Comité voor Systeemrisico's (ESRB) voorgezeten door de voorzitter van de Europese Centrale Bank. Het ESRB is belast met de analyse van alle risico's die de financiële stabiliteit in de Europese Unie in het gedrang kunnen brengen.

De FSMA heeft ook zitting in een aantal colleges van toezichthouders die het toezicht op marktinfrastructures en andere grensoverschrijdende financiële groepen coördineren.

De aanwezigheid en het engagement van de FSMA in tal van internationale organisaties en in het bijzonder de benoeming van haar voorzitter op sleutelposities zoals het IOSCO-voorzitterschap, zijn een blijk van erkenning voor de expertise en de voortrekkersrol van de FSMA op dit vlak. Het vormt een illustratie van de toenemende internationale uitstraling van de FSMA.

GUILLAUME BÉRARD OVER DE BIJDRAGE VAN DE FSMA AAN HET VOORZITTERSCHAP VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

“De FSMA stelde haar ervaring, knowhow en technische expertise ten dienste van de Belgische autoriteiten”

Tijdens het eerste halfjaar van 2024 nam België het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie op. In het kader daarvan zijn verschillende belangrijke akkoorden over financiële diensten gesloten. “De FSMA droeg actief bij aan het succes van dat voorzitterschap”, stelt **Guillaume Bérard**, coördinator bij de dienst Internationale Relaties.

Wat houdt het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie in?

“De Raad vertegenwoordigt de regeringen van de lidstaten. In de Raad vergaderen de ministers en de experten van de lidstaten, bijvoorbeeld om te onderhandelen over de Europese wetgeving en deze goed te keuren. De lidstaten zitten de Raad beurtelings zes maanden voor. België nam het voorzitterschap waar tijdens het eerste halfjaar van 2024. Zijn rol bestond er onder meer in de vergaderingen van de Raad en zijn voorbereidende instanties voor te bereiden en voor te zitten, en de Raad te vertegenwoordigen in zijn relaties met de Commissie en het Europees Parlement.”

Wat deed de FSMA concreet?

“De FSMA stelde haar ervaring, knowhow en technische expertise ten dienste van de Belgische autoriteiten. Een dertigtal experten en directieleden van de FSMA zetten zich in om de besprekingen over de Europese wetgeving te bespoedigen of tot een goed einde te brengen. De FSMA bereidde voorstellen voor compromisteksten voor en hielp de standpunten dichter bij elkaar te brengen, zowel in de Raad als met het Europees Parlement. Omwille van de Europese verkiezingen moesten de onderhandelingen met het Europees Parlement begin februari al afgerond zijn. De experten van de FSMA moesten dan ook erg flexibel zijn om die zeer krappe deadline te halen.”

Wat zijn de belangrijkste dossiers die de FSMA behandelde?

“De FSMA was vooral betrokken bij de onderhandelingen over twee cruciale teksten: enerzijds, het wetgevende pakket over de

toelating tot de notering, dat maatregelen bevat om de kapitaalmarkten van de Europese Unie aantrekkelijker en toegankelijker te maken voor ondernemingen van alle groottes, en, anderzijds, de verordening inzake ratingactiviteiten op ecologisch, sociaal en governancegebied (ESG), die een versterking van het vertrouwen van de beleggers in duurzame producten tot doel heeft.

Verder droeg hij bij aan het sluiten van een akkoord over het wetgevende pakket over retailbeleggingen en het bespoedigen van de besprekingen over het voorstel voor een verordening over een kader voor de toegang tot financiële gegevens, twee erg belangrijke teksten voor de versterking van de kapitaalmarktenunie.”

“Meewerken aan een voorzitterschap is een unieke ervaring, die alle betrokkenen zowel menselijk als intellectueel verrijkt”

Wat haalt de FSMA uit die oefening?

“Meewerken aan een voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie is een unieke ervaring, die alle betrokkenen zowel menselijk als intellectueel verrijkt, wat de instelling als geheel ten goede komt. Zo'n deelname bevordert ook het begrip van het Europese wetgevingsproces en het ontwikkelen van een ‘Europese reflex’ bij het dossierbeheer en van verschillende vaardigheden in de contacten met zeer uiteenlopende belanghebbenden.” ♦

De FSMA (Autoriteit voor Financiële Diensten en markten) houdt toezicht op de Belgische financiële sector en draagt bij tot financiële educatie.

La FSMA (Autorité des services et marchés financiers) contrôle le secteur financier belge et contribue à l'éducation financière.

DE ORGANISATIE VAN DE FSMA

Structuur en organen van de FSMA	134
De FSMA als werkgever	144

Structuur en organen van de FSMA

Directiecomité

Jean-Paul Servais,
Voorzitter

Annemie Rombouts,
Ondervoorzitter

Henk Becquaert,
Lid van het directiecomité

Sébastien Yerna,
Lid van het directiecomité

Organogram van de departementen en diensten

DIRECTIECOMITÉ	Juridische, publieke en institutionele aangelegenheden, Economische aangelegenheden en strategische projecten – Internationale relaties en Sustainability policy – Communicatie en Financiële educatie			
 <p>Jean-Paul SERVAIS, Voorzitter</p>	<p>Juridische, publieke en institutionele aangelegenheden</p> <p>Michaël ANDRÉ</p>	<p>Economische aangelegenheden en strategische projecten</p> <p>Karel DE BONDT</p>	<p>Internationale relaties en Sustainability Policy</p> <p>Antoine VAN CAUWENBERGE</p>	<p>Communicatie en financiële educatie</p> <p>Jim LANNOO</p>
Toezicht op de markten, asset management en de bankaire spaar- en beleggingsproducten – Human resources	Toezicht op de informatie van genoteerde en niet-genoteerde vennootschappen – Toezicht op de financiële markten – Post-trade			
 <p>Annemie ROMBOUTS, Ondervoorzitter</p>	 <p>Thierry LHOEST</p>	 <p>Veerle DE SCHRYVER</p>	 <p>Hilde DAEMS</p>	<p>Toezicht op asset management, spaarproducten en bankaire beleggingsproducten</p>
Toezicht op de verzekерingsproducten en de aanvullende pensioenen – Informaticadienst en Facilities & infrastructure	Toezicht op de verzekeringsproducten en de aanvullende pensioenen			
 <p>Henk BECQUAERT, Lid</p>	 <p>Caroline DE RIDDER</p>	<p>Toezicht op de verzekeringsproducten en de aanvullende pensioenen</p>		
		 <p>Dominique MICHAUX</p>		
Centraal inspectieteam – Toezicht op de gedragsregels, de tussenpersonen en de financiële dienstverleners – Antiwitwasbeleid – Procure to Pay	Toezicht op de tussenpersonen en de financiële dienstverleners en het Antiwitwasbeleid			
 <p>Sébastien YERNA, Lid</p>	 <p>Vincent DE BOCK</p>	<p>Toezicht op de gedragsregels</p>	 <p>Els DE KEYSER</p>	<p>Procure to Pay</p>
		 <p>AUDITEUR Isabelle LE GRAND</p>		
		 <p>ADJUNCT-AUDITEUR Jessica HEYSE</p>		
		 <p>INTERNE AUDITOR Marie-Pierre VANRUMBEKE</p>		

Raad van toezicht

Samenstelling

De samenstelling van de raad van toezicht wijzigde in 2024 en de raad is voortaan als volgt samengesteld:

Reinhard Steennot,
Voorzitter

Selien De Schryder

Patricia Everaert

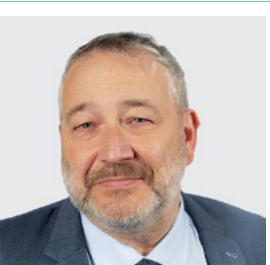
Roland Gillet

François Koulischer

Pierre Nicaise

Luk Van Biesen

Jan Verhoeve

Maud Watelet

Joyce Wieczorek

In de loop van 2024 verkozen de leden de heer Reinhard Steennot als voorzitter van de raad van toezicht in opvolging van de heer Jean Eylenbosch wiens mandaat door het bereiken van de leeftijdsgrens tot een einde was gekomen. De heer Eylenbosch was jarenlang betrokken bij de werking van de raad van toezicht van de FSMA en voordien de CBFA, eerst als lid en sinds 2021 als voorzitter. De leden danken hem voor zijn inclusief voorzitterschap en om zijn grote professionele ervaring ten dienste van de raad te hebben gesteld. De leden danken ook Kristien Smedts, wiens mandaat in de loop van het jaar afliep, voor haar deskundige bijdrage aan de werkzaamheden van de raad. Bij Koninklijk Besluit van 24 maart 2024 werden mevrouw Patricia Everaert en mevrouw Joyce Wieczorek als nieuwe leden van de raad benoemd.

Verslag over de uitoefening door de raad van toezicht van zijn wettelijke opdrachten

Algemeen toezicht op de FSMA

In de loop van 2024 hebben de leden van de raad van toezicht zeven keer vergaderd en één keer gebruik gemaakt van de schriftelijke besluitvormingsprocedure.

De raad is verheugd dat de FSMA in 2024 een aantal vernieuwende projecten heeft geïmplementeerd zoals de bankierseed. De bankierseed zal ertoe bijdragen het vertrouwen van het publiek in de banksector te vergroten. De raad moedigt de FSMA ook aan om verder de transparantie voor de consumenten te bevorderen, zoals ze heeft gedaan met de ontwikkeling van tools zoals de kostentool voor pensioenproducten en de vernieuwde vergelijkingstools voor spaarrekeningen.

Internationale werkzaamheden

De leden hebben de voorzitter van de FSMA gefeliciteerd met zijn herbenoeming als voorzitter van IOSCO. Het belang van deze functie werd aangetoond door de deelname van de voorzitter aan de werkzaamheden van de *Financial Stability Board*, die aan de G20 verslag uitbrengt en diens vooraanstaande deelname aan internationale conferenties zoals de klimaatconferentie (COP29). Het was een grote eer voor de FSMA dat haar voorzitter de gelegenheid had om in de VS de heer Joe Biden, president van de VS, te ontmoeten.

De expertise van de FSMA op internationaal vlak heeft zich ook bewezen tijdens het succesvol Belgische voorzitterschap van de EU in de eerste jaarhelft van 2024. De leden zijn erkentelijk aan alle medewerkers voor hun inbreng hierbij bovenop hun normale (toezichts)taken.

Overzicht van de behandelde thema's

Tijdens hun vergaderingen hebben de leden hun wettelijke toezichtsopdracht kunnen uitoefenen op grond van uiteenzettingen van het directiecomité en de medewerkers van de FSMA.

Zo kreeg de raad toelichting over de resultaten van een aantal projecten waarbij moderne toezichtsinstrumenten zoals data analytics werden gebruikt. De leden kregen ook een overzicht van de handhavingsacties van de FSMA bij niet-naleving van de regelgeving waarvoor de FSMA bevoegd is. De leden hebben ook aandacht besteed aan de uitvoering van het globaal actieplan van de FSMA voor 2024, onder meer inzake fraudebestrijding en op het gebied van het duurzaamheidstoezicht, waaronder de wijze waarop financiële instellingen naar de duurzaamheidsvoorkuren van hun cliënten peilen.

Op grond van zijn wettelijke opdracht vervat in artikel 49, § 3, van de wet van 2 augustus 2002 heeft de raad van toezicht het directiecomité geadviseerd over een aantal ontwerpdocumenten, zoals de invoering van de bankierseed en de presentatie van informatie inzake aanvullende pensioenen.

Ze kregen tevens informatie over het door de FSMA aangeboden programma FSMA Academy dat ertoe strekt de naleving te versterken van de regelgeving waarop de FSMA toezicht houdt, door de kennis van deze regels te vergroten.

De leden wisselden tevens geregeld van gedachten over tal van onderwerpen die betrekking hebben op de organisatie en het personeelsbeleid van de FSMA, zoals initiatieven om de integratie van nieuwkomers te versterken. Na een overheidsopdrachtprocedure, benoemde de raad BDO vertegenwoordigd door Alexandre Strel als revisor van de FSMA.

In het kader van zijn wettelijke opdrachten keurde de raad op 12 december 2024 de begroting van de FSMA voor 2025 goed. De raad heeft de jaarrekening voor het jaar 2023 goedgekeurd op 23 april 2024 en de jaarrekening voor 2024 op 29 april 2025.

De raad van toezicht keurde onderhavig verslag, wat de bevoegdheden van de raad van toezicht betreft, op 29 april 2025 goed.

Verslag over de uitoefening door het auditcomité van zijn wettelijke opdrachten

In 2024 kwam het auditcomité zeven keer bijeen en maakte twee keer gebruik van de schriftelijke procedure om te beraadslagen.

Als gevolg van de hierboven beschreven wijzigingen in de samenstelling van de raad van toezicht onderging het auditcomité ook twee wijzigingen. De raad van toezicht heeft mevrouw Selien De Schryder en de heer Luc Van Biesen aangeduid ter vervanging van mevrouw Kristien Smedts en de heer Reinhard Steennot. Het auditcomité spreekt haar waardering uit voor de expertise die mevrouw Smedts en de heer Steennot hebben bijgedragen in hun hoedanigheid als lid van het auditcomité en dankt hen daarvoor zeer. De leden van het auditcomité hebben tevens de benoeming van Pierre Nicaise tot voorzitter van het auditcomité herbevestigd.

Overeenkomstig artikel 48, § 1ter, eerste lid, 3° van de wet van 2 augustus 2002 heeft het auditcomité de werkzaamheden van de interne auditdienst in 2024 opgevolgd. Het auditcomité besprak in het bijzonder de interne auditverslagen opgesteld door de interne auditor, met inbegrip van de verslagen met betrekking tot de operationele continuïteit in verschillende diensten. Het auditcomité werd ook op de hoogte gehouden van de voortgang van een auditopdracht op het gebied van cyberbeveiliging. Tot slot besprak het auditcomité de opvolging van aanbevelingen uit vorige auditverslagen en de prioriteiten voor auditopdrachten in de komende jaren.

Tijdens zijn vergaderingen heeft het auditcomité, op voorstel van het directiecomité, het jaarverslag 2024, de jaarrekening 2024 en de begroting voor 2025 onderzocht en de raad van toezicht geadviseerd die goed te keuren.

Het auditcomité heeft eveneens aan de raad van toezicht de herbenoeming van BDO, vertegenwoordigd door de heer Alexandre Strel, aanbevolen als bedrijfsrevisor voor de FSMA.

De interneauditfunctie bij de FSMA

De interne audit is een onafhankelijke en objectieve functie die de FSMA zekerheid biedt over de beheersing van haar acties, haar advies verstrekt om die acties te verbeteren, en bijdraagt tot het realiseren van een meerwaarde. De interne audit helpt de FSMA om haar doelstellingen te bereiken door haar processen voor risicobeheer, toezicht en bestuur op een systematische en gedisciplineerde wijze te evalueren, en voorstellen te formuleren om hun effectiviteit te verbeteren.

Het auditcomité houdt toezicht op de werkzaamheden van de interneauditdienst.

De interne auditor legt alle auditverslagen voor aan het directiecomité. Vervolgens wordt elk verslag ter beraadslaging overgemaakt aan het auditcomité en toegelicht, samen met de maatregelen die het directiecomité voorstelt voor het opvolgen van de auditaanbevelingen.

In 2024 voerde de interneauditdienst verschillende auditopdrachten uit over het thema ‘operationale continuïteit’. De interneauditdienst startte ook met een auditopdracht over cyberscherming.

Naast deze verschillende opdrachten heeft de interneauditdienst een opvolgingsaudit van de auditaanbevelingen uitgevoerd. Daarbij werd nagegaan of de geauditeerde diensten de maatregelen voor het opvolgen van de auditaanbevelingen hebben uitgevoerd. In 2024 stelde de interneauditdienst vast dat de geauditeerde diensten de tijdens eerdere auditopdrachten geformuleerde auditaanbevelingen actief opvolgden.

Bij de uitvoering van zijn auditplan voor 2024 kreeg de interneauditdienst extra middelen via een interne detachering (1,5 ETP).

Tot slot staat de interneauditdienst ook in voor het interne meldingskanaal voor integriteitsschendingen sinds dat in juli 2023 werd opengesteld⁴⁴.

Bedrijfsrevisor

Volgens artikel 57, tweede lid van de wet van 2 augustus 2002, wordt de controle op de rekeningen van de FSMA uitgeoefend door een of meer bedrijfsrevisoren. Zij worden door de raad van toezicht benoemd voor een hernieuwbare termijn van drie jaar, op voorwaarde dat zij niet zijn ingeschreven op de lijst van de door de FSMA erkende revisoren en dat zij geen functie uitoefenen bij een onderneming die aan haar toezicht is onderworpen. De revisoren controleren en certificeren elk gegeven waarvan sprake in de reglementering over de dekking van de werkingskosten van de FSMA zoals bedoeld in artikel 56 van voornoemde wet. BDO, vertegenwoordigd door de heer Alexandre Streel, werd door de raad van toezicht benoemd tot bedrijfsrevisor.

⁴⁴ De FSMA zette dit kanaal op conform de wet van 8 augustus 2022 betreffende de meldingskanalen en de bescherming van de melden van integriteitschendingen in de federale overheidsinstanties en bij de geïntegreerde politie. Zie de FSMA-website: “Contactpunt Integriteitschendingen”.

Sanctiecommissie

Samenstelling

In 2024 is een nieuw lid in de sanctiecommissie benoemd, de heer Frédéric Lugentz, raadsheer in het Hof van Cassatie, en zijn de mandaten van vier leden in de sanctiecommissie verlengd⁴⁵.

De samenstelling van de sanctiecommissie en de duur van de mandaten van de leden zijn als volgt:

Michel Rozie, Voorzitter
Ere-eerste voorzitter van het hof van beroep te Antwerpen,
lid van de sanctiecommissie in de hoedanigheid van magistraat die
geen raadsheer is in het Hof van Cassatie of in het hof van beroep
te Brussel

(einde van het mandaat: 15 september 2027)

Martine Castin
Lid van de sanctiecommissie met passende deskundigheid
op het vlak van de wettelijke controle van de jaarrekening

(einde van het mandaat: 28 november 2029)

Sofie Cools
Lid van de sanctiecommissie

(einde van het mandaat: 8 februari 2031)

Erwin Francis
Sectievoorzitter in het Hof van Cassatie,
lid van de sanctiecommissie op voordracht van
de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie

(einde van het mandaat: 15 september 2027)

Guy Keutgen
Lid van de sanctiecommissie

(einde van het mandaat: 15 september 2027)

⁴⁵ Krachtens het koninklijk besluit van 12 mei 2024, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 16 juli 2024.

Jean-Philippe Lebeau

Ere-voorzitter van de ondernemingsrechtbank van Henegouwen, lid van de sanctiecommissie in de hoedanigheid van magistraat die geen raadsheer is in het Hof van Cassatie of in het hof van beroep te Brussel

(einde van het mandaat: 8 februari 2031)

Frédéric Lugentz

Raadsheer in het Hof van Cassatie, lid van de sanctiecommissie op voordracht van de eerste voorzitter van het Hof van Cassatie

(einde van het mandaat: 8 februari 2031)

Pierre Nicaise

Lid van de sanctiecommissie

(einde van het mandaat: 8 februari 2031)

Philippe Quertainmont

Ereraadsheer in de Raad van State, lid van de sanctiecommissie op voordracht van de eerste voorzitter van de Raad van State

(einde van het mandaat: 15 september 2027)

Reinhard Steennot

Lid van de sanctiecommissie

(einde van het mandaat: 15 september 2027)

Kristof Stouthuyzen

Lid van de sanctiecommissie met passende deskundigheid op het vlak van de wettelijke controle van de jaarrekening

(einde van het mandaat: 15 september 2027)

Marnix Van Damme

Erestaatsraad in de Raad van State, lid van de sanctiecommissie op voordracht van de eerste voorzitter van de Raad van State

(einde van het mandaat: 8 februari 2031)

Beslissingen van de sanctiecommissie

Door het Marktenhof vernietigde beslissing waarbij een inbreuk werd vastgesteld op het verbod om te trachten de markt te manipuleren

Bij beslissing van 1 februari 2024 heeft de sanctiecommissie een inbreuk vastgesteld op het verbod om te trachten de markt te manipuleren en een administratieve geldboete opgelegd. Deze beslissing werd op de website van de FSMA op anonieme wijze bekendgemaakt. Tegen die beslissing werd beroep ingesteld bij het Marktenhof. Bij arrest van 23 oktober 2024 heeft het Marktenhof de beslissing van de sanctiecommissie vernietigd en bevolen het geanonimiseerde arrest op de website van de FSMA te publiceren.

Inbreuken op de regels inzake de inhoud van een informatienota (Prospectuswet⁴⁶ en koninklijk besluit van 23 september 2018⁴⁷) – Administratieve geldboete en nominatieve bekendmaking

Op 23 mei 2024 heeft de sanctiecommissie vastgesteld dat een vennootschap niet de wettelijk vereiste informatie heeft vermeld in de informatienota die zij opstelde in het kader van een uitgifte van obligaties.

Vier essentiële risico's werden ten onrechte niet vermeld in Deel I van de informatienota, waar de belegger meteen de belangrijkste risico's die inherent zijn aan de uitgevende instelling en de aangeboden beleggingsinstrumenten, en die specifiek zijn voor de betrokken aanbieding, moet terugvinden, zonder dat het ontbreken ervan kan worden verschoond of hersteld door erop te wijzen dat bepaalde risico's elders in de informatienota worden vermeld. Indien de informatie ontbreekt in Deel I van de informatienota faalt de door de wetgever beoogde bescherming van de belegger die erin bestaat dat deze meteen bij de aanvang, in het eerste deel van de informatienota wordt ingelicht over de belangrijkste risico's en die daar, door op de prominent eerste plaats te zijn samengebracht, hun volle gewicht kunnen krijgen qua transparantie en bewustwording van deze risico's.

⁴⁶ De wet van 11 juli 2018 op de aanbieding van beleggingsinstrumenten aan het publiek en de toelating van beleggingsinstrumenten tot de verhandeling op een geregelmenteerde markt.

⁴⁷ Het koninklijk besluit van 23 september 2018 over de publicatie van een informatienota bij een aanbieding aan het publiek of een toelating tot de verhandeling op een MTF en houdende diverse financiële bepalingen.

Bovendien vermeldde de informatienota in Deel II, A, 4° niet de vereiste informatie betreffende verrichtingen of transacties tussen de uitgevende instelling en personen die meer dan vijf procent van het kapitaal in het bezit hebben, die van wezenlijk belang zijn voor de uitgevende instelling. Evenmin vermeldde de informatienota in Deel II, B, 4° een substantiële kapitaalverhoging die zich had voorgedaan na het einde van het laatste boekjaar.

Ook het vereiste overzicht met betrekking tot het eigen vermogen en de schuldenlast werd niet vermeld in deel II, B, 3° van de informatienota.

Hierdoor was de inhoud van de informatienota niet accuraat, eerlijk, duidelijk of ‘niet misleidend’.

Dit bracht de sanctiecommissie tot het besluit dat de vennootschap een inbreuk heeft gepleegd op artikel 12, § 1 en § 2, tweede lid, 1°, van de Prospectuswet en op artikel 4 *juncto* Bijlage I, Deel I en Deel II, A, 4°, B, 3° en 4° van het koninklijk besluit van 23 september 2018.

De sanctiecommissie heeft besloten om de vennootschap een geldboete op te leggen van 2.500 euro. Zij hield daarbij rekening met alle relevante omstandigheden, onder meer de minimale financiële draagkracht van de vennootschap, gelet op haar faillissement. De beslissing werd nominatief bekend gemaakt op de website van de FSMA.

Tegen deze beslissing werd geen beroep ingesteld bij het Marktenhof.

Daarnaast heeft de sanctiecommissie zich ook uitgesproken over verschillende dossiers waarvoor zij was gevat met het oog op het opleggen van administratieve maatregelen en geldboetes voor inbreuken op de geldende wettelijke, reglementaire en normatieve bepalingen voor bedrijfsrevisoren (artikel 59 van de wet van 7 december 2016 tot organisatie van het beroep van en het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren). De werkzaamheden van de sanctiecommissie met betrekking tot deze dossiers worden nader toegelicht in het jaarverslag van het College van Toezicht op de Bedrijfsrevisoren.

De FSMA als werkgever

Personalsbeheer

De FSMA telt 375 medewerkers

In 2024 verwelkomde de FSMA 23 nieuwe medewerkers. Rekening houdend met de oppensioenstelling of uitdiensttreding van een aantal medewerkers, eindigde de personeelsteller op 31 december 2024 op 375 medewerkers⁴⁸.

Tabel 9: Het personeelsbestand

	31/12/2023	31/12/2024
Personeelsbestand volgens het register (in aantal)	371	375
Personeelsbestand volgens het register (in VTE)	349,15	353
Operationeel personeelsbestand (in VTE)	335,15	350,50
Maximaal personeelsbestand ⁴⁹ (in VTE)	399	399

De gemiddelde leeftijd van de FSMA-medewerkers is sinds 2022 stabiel en bedraagt 44 jaar.

In 2024 was er een meerderheid van vrouwelijke medewerkers, zowel bij de administratieve medewerkers als bij de kaderleden.

In tegenstelling tot de vorige jaren waren er in 2024 iets meer mannelijke dan vrouwelijke coördinatoren⁵⁰. Sinds 2021 zijn er ook iets meer mannelijke dan vrouwelijke directeuren.

De FSMA is onderworpen aan de wetgeving op het taalgebruik in bestuurszaken

De taalverhoudingen voor het personeel zijn vastgesteld op 42,94 procent Franstalige medewerkers en 57,06 procent Nederlandstalige medewerkers. Eind 2024 voldeed de FSMA bijna aan de vastgestelde taalkaders: ze telde 42,39 procent Franstalige medewerkers en 57,61 procent Nederlandstalige medewerkers.

⁴⁸ De medewerkers hebben een arbeidsovereenkomst met de FSMA, met uitzondering van de negen statutaire personeelsleden van de voormalige Controledienst voor de Verzekeringen.

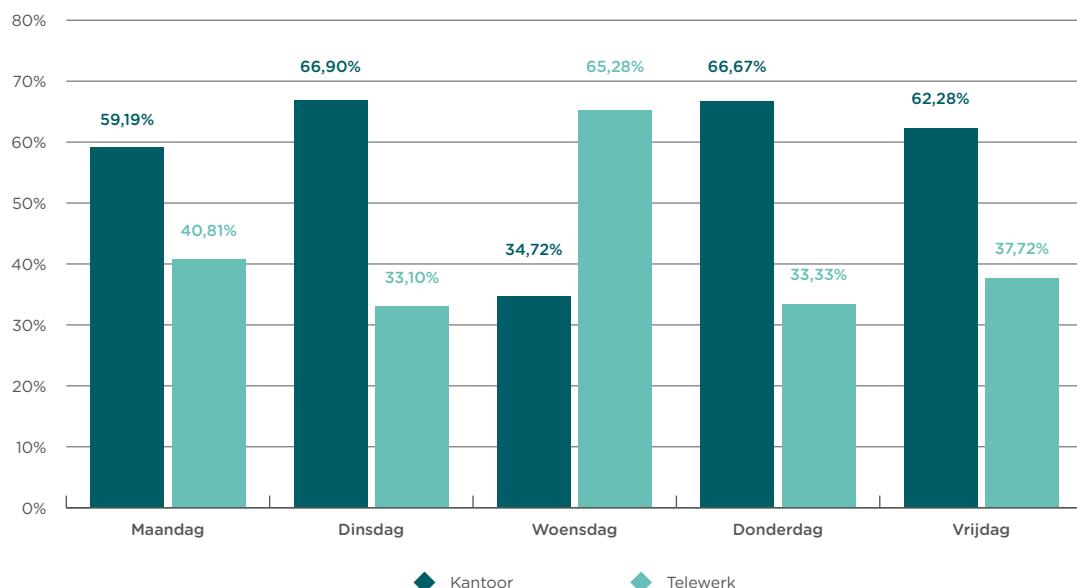
⁴⁹ Zie koninklijk besluit van 17 mei 2012 over de werkingskosten van de FSMA zoals gewijzigd door het koninklijk besluit van 28 maart 2014.

⁵⁰ In 2023 was er een volledig evenwicht en in 2022 waren de vrouwelijke coördinatoren in de meerderheid.

FSMA-medewerkers mogen de helft van hun arbeidstijd telewerken

De medewerkers komen per team twee vaste dagen naar kantoor. Dat is bevorderlijk voor de sociale cohesie, hun onderlinge samenwerking en de verbondenheid met de missie van de FSMA. De overige werktijd kunnen de medewerkers flexibel inplannen, waarbij zij minstens de helft van hun arbeidsregime op kantoor zijn.

Grafiek 33: Aantal medewerkers op kantoor en in telewerk per weekdag in 2024 (in procent)

Initiatieven die kennisdeling en sociale cohesie bevorderen: een win-win

Om de sociale cohesie, verbondenheid en samenwerking tussen collega's te bevorderen, organiseert de FSMA regelmatig informele momenten van ontmoeting en kennisdeling. Voor nieuwkomers zijn er bijvoorbeeld interactieve workshops. Er is ook een *speakers' corner*. Die is geïnspireerd op de *speakers' corner* in het Londense Hyde Park. De FSMA organiseerde in 2024 voor de eerste keer een *speeddating* waarbij collega's in duo's zichzelf en hun functie-inhoud kort aan elkaar voorstellen. De FSMA gelooft sterk in deze transversale kennisdeling en samenwerking.

Als kennisonderneming bij uitstek streeft de FSMA ernaar haar medewerkers minstens vijf dagen opleiding per jaar te laten volgen, zowel interne als externe opleidingen, om hun expertise, talenkennis en *soft skills* te versterken.

Nieuwe evaluatietool

De FSMA nam in 2024 een nieuwe evaluatietool, huapii genaamd, in gebruik. De uitdaging bij de implementatie bestond erin om het evaluatiebeleid en de voormalige evaluatieformulieren, die intern werden beheerd, te verenigen met de mogelijkheden van de nieuwe tool. De evaluaties zijn eind 2024 gestart en de eerste bevindingen zijn positief. De tool is gebruiksvriendelijk en beantwoordt beter aan de hedendaagse digitale standaarden.

Nieuw portaal payroll afdeling

Medewerkers kunnen sinds kort al hun vragen inzake afwezigheden, loon en voordelen, verzekeringen, mobiliteit en pensioen indienen via een nieuw iTicket portaal. Het portaal biedt heel wat efficiëntiewinsten en laat bovenal een gecentraliseerde opvolging van de vragen toe.

Deontologie

Zowel de personeelsleden als de leden van het directiecomité van de FSMA moeten een deontologische code naleven. Deze code legt in het bijzonder het verbod op om verrichtingen uit te voeren in financiële instrumenten van vennootschappen die onder permanent toezicht van de FSMA staan. Daarnaast is hij erop gericht alle belangenconflicten of mogelijke schijn van belangenconflicten te vermijden.

Medewerkers die nevenactiviteiten willen beoefenen die verband houden met de bevoegdheden van de FSMA, moeten daar voorafgaandelijke toestemming voor vragen. Heel wat medewerkers bekleden een mandaat, doorgaans een onderwijs- of onderzoeksopdracht in het hoger of middelbaar onderwijs. Het directiecomité steunt deze mandaten. Ze sluiten aan bij één van de kernopdrachten van de FSMA, met name de financiële vorming van de consument of laten een kruisbestuiving van de expertise van de FSMA met de academische wereld toe.

Sociaal overleg

Op ondernemingsvlak vonden in 2024 sociale verkiezingen plaats. De medewerkers verkozen op 16 mei 2024 nieuwe vertegenwoordigers in de drie organen: de ondernemingsraad, de syndicale afvaardiging en het comité voor preventie en bescherming op het werk. De stemming verliep volledig elektronisch, ook voor afwezige medewerkers. Het deelnamepercentage bedroeg 86 procent. De nieuwe overlegorganen werden geïnstalleerd op 18 juni 2024 voor een periode van vier jaar.

Tijdens het maandelijks overleg stond het loopbaanbeleid hoog op de agenda. Zo kwamen bijvoorbeeld de optimalisatie van de evaluatieprocedure en de werking van de nieuwe evaluatietool regelmatig aan bod. Andere belangrijke onderwerpen waren het re-integratiebeleid waaronder de medisch deeltijdse werkregimes, de herziening van de taalkaders en de arbeidsvoorwaarden, zoals de diverse verzekeringen die de FSMA voor haar personeel heeft afgesloten.

De FSMA levert grote inspanningen om haar ecologische voetafdruk te verkleinen

De FSMA zet al jarenlang in op goede milieupraktijken. Omwille van haar inspanningen op vele vlakken kon ze haar driesterrenlabel van ecodynamische onderneming behouden⁵¹.

Zo compenseert de FSMA de CO₂-uitstoot van de vliegtuigvluchten van haar personeelsleden via herbebossingsprojecten. Ze gebruikt 100 procent groene elektriciteit die grotendeels door fotovoltaïsche zonnepanelen wordt opgewekt. In 2024 installeerde ze een nieuw verwarmings- en ventilatieregelingssysteem, waardoor haar energieverbruik in de toekomst nog verder zal kunnen dalen.

Ook ontving de FSMA een ‘Fairtrade Award met 3 sterren’ voor haar beleid rond de aankoop van fairtradeproducten.

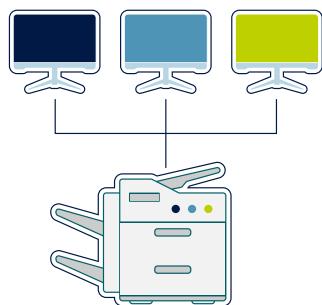
In het kader van haar aankoopbeleid ziet de FSMA er bovendien op toe om aankopen te doen bij leveranciers en dienstverleners die bekendstaan om hun goede milieupraktijken, en om te opteren voor duurzame of gelabelde producten. Zo gebruikt ze gerecycleerd papier of papier dat gemaakt is van hout uit duurzaam beheerde bossen. Ook haar kantoormeubilair en computerpark hebben verschillende duurzaamheidslabels.

Met het oog op het behoud van de natuurlijke hulpbronnen heeft de FSMA waterbesparende systemen geïnstalleerd. Als een elektrisch of elektronisch apparaat (warmedrankenautomaat, diepvriezer, koelkast, ...) moet worden vervangen, opteert de FSMA voor een apparaat met laag energieverbruik. Ook haar medewerkers worden regelmatig gewezen op het belang van een rationeel energiegebruik, wat concrete resultaten oplevert.

De FSMA zet steeds meer in op afvalbeheer en recyclage. Zo heeft ze onder meer vuilnisbakken voor organisch afval geplaatst. Plastic wegwerpbekers zijn vervangen door herbruikbare glazen en mokken. Tot slot blijft de FSMA samenwerken met verenigingen en scholen voor de overname van kantormateriaal, meubilair en IT-apparatuur.

⁵¹ Dit is het hoogst mogelijke label van Brussel Leefmilieu, dat Brusselse ondernemingen beloont die grote inspanningen leveren om de milieu-impact van hun activiteit te beperken.

Duurzaamheid bij de FSMA in enkele cijfers

-63%

Het aantal (foto)kopieën dat bij de FSMA wordt gemaakt, **daalde** op 5 jaar **met 63%**.

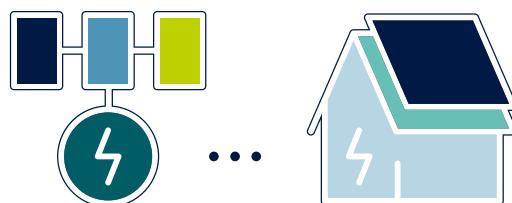
-37.809 kg aan CO₂

Door de installatie van fotovoltaïsche zonnepanelen in 2020 heeft de FSMA **37.809 kg minder CO₂** uitgestoten.

82%

82% van de FSMA-medewerkers komt **te voet**, met de **fiets** of met het **openbaar vervoer** naar het werk.

-8,75 %

In 2024 **daalde** het elektriciteitsverbruik van de FSMA **met 8,75%** ten opzichte van 2023. Deze daling stemt overeen met de jaarlijkse consumptie van 24 gezinnen van 3 à 4 personen.

3

De FSMA ontving zowel het label van economische onderneming van Leefmilieu Brussel als de Fairtrade Award met **drie sterren**, voor haar milieubeleid en haar duurzame aankopen.

+4,6 %

Het aantal medewerkers dat met de fiets naar de FSMA komt, **steeg** op 10 jaar **met 4,6%**.

De FSMA promoot duurzame vervoermiddelen

In 2024 stelde de FSMA haar bedrijfsvervoerplan op, zoals driejaarlijks verplicht is in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Doel van dat plan is een stand van zaken op te maken over de genomen maatregelen om het gebruik van duurzamere vervoermiddelen te stimuleren, en zo de verkeersdrukte in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te doen afnemen.

De FSMA ligt in het centrum van Brussel en is dus gemakkelijk bereikbaar met het openbaar vervoer. Er is een multimodaal toegangsplan opgesteld met informatie over de verschillende vormen van openbaar vervoer (lijnen, haltes, frequenties, reisroutes, tarieven, ...). Dat plan is intern verspreid en is ook te vinden op de FSMA-website.

De medewerkers verplaatsen zich in hoofdzaak met het openbaar vervoer. De FSMA betaalt de prijs van de abonnementen van het openbaar vervoer integraal terug en komt ook tussenbeide in de abonnementskosten voor parkings in de buurt van een station of halte.

Grafiek 34: Belangrijkste verplaatsingswijze in 2024

De voorbije 10 jaar daalde het aantal automobilisten (- 3% sinds 2014), terwijl het aantal fietsers steeg (+ 4,6%).

De FSMA moedigt haar medewerkers aan om de fiets te nemen. Ze stelt hen een volledig ingerichte en met hangsloten beveiligde fietsparking, een herstelkit, kleedkamers en douches ter beschikking. Bovendien kent de FSMA de maximale fietsvergoeding toe vanaf 30 fietstrajecten per jaar. Ze voert ook sensibiliseringsacties. Tijdens de Week van de Mobiliteit ontvangen de medewerkers fluorescent beschermingsmateriaal en worden workshops fietsherstelling georganiseerd. Ook is aan de fietsers gevraagd om *bike buddies* te worden, om hun collega's aan te moedigen, te begeleiden en te overtuigen om met de fiets naar het werk te komen.

Sinds enkele jaren wordt hybride gewerkt bij de FSMA. Dankzij het telewerk zijn de medewerkers zo'n 40 procent minder onderweg dan vroeger. Daarnaast maken de glijdende werktijdregelingen het mogelijk om buiten de spitsuren toe te komen en te vertrekken.

Dankzij al die inspanningen, de vergroening en de beperking van het aantal woon-werkverplaatsingen ontving de FSMA in 2023 het certificaat van baanbrekende werkgever.

Sinds 2024 worden carpoolplaatsen voorbehouden in de FSMA-parking. Die worden vooral gebruikt bij stakingen van het openbaar vervoer. Als *Brussels Air* een luchtvervuilingspiek aankondigt, moedigt de FSMA haar medewerkers aan om het openbaar vervoer te gebruiken of staat ze hen toe te telewerken.

Ontwikkelingen op informaticagebied

In 2024 rolde de informaticadienst een nieuw systeem voor gecentraliseerd dossierbeheer uit. Dat systeem, dat door alle diensten van de FSMA zal worden gebruikt, beheert niet alleen het dossierverloop bij de FSMA, maar ook de interne procedures van de diensten. In het kader daarvan zijn in 2024 verschillende implementaties uitgevoerd.

Verder startte de informaticadienst een groot project rond de verschillende FSMA-applicaties. De externe applicaties voor de informatie-uitwisseling met de entiteiten onder toezicht zijn gebundeld in een centraal portaal dat nieuwe authenticatie- en autorisatiertools gebruikt. Deze zijn beter afgestemd op de huidige technologieën.

Daarnaast heeft de informaticadienst verder gewerkt aan de verschillende webscraping-projecten⁵². Deze gebruiken vormen van artificiële intelligentie om de nodige informatie voor de uitvoering van de toezichtsopdrachten van de FSMA proactief te verzamelen.

Verder is ook een hele reeks surveys — oefeningen waarbij informatie wordt verzameld bij de entiteiten onder toezicht — uitgevoerd om aan verschillende wettelijke verplichtingen te voldoen. Na afloop daarvan wordt de verzamelde informatie in de datasystemen van de FSMA geïntegreerd en door de verschillende diensten gebruikt.

Naast het luik ‘ontwikkeling’ was er ook het ‘operationele luik’. In dat verband gunde de FSMA begin 2024 het contract over de uitbesteding van een groot deel van haar IT-infrastructuur. Dat project betreft niet alleen een dertigtal projecten rond systeemmigratie (databasesysteem, Azure-infrastructuur, e-mailservers, ...), maar ook de vernieuwing van de IT-omkadering (laptops, software, multifactorauthenticatie, printers, migratie van telefonie naar VoIP, nieuw sensibiliseringssysteem voor IT-beveiliging, ...) die ter beschikking wordt gesteld van de medewerkers. Bovendien voerde een externe firma een grondige audit uit van het technische deel van de beveiligingssystemen van de FSMA, om dat in overeenstemming te brengen met de NIS2-standaard die in 2024 in werking is getreden. IT-beveiliging blijft prioritair voor de FSMA.

⁵² Zie ook dit verslag, p. 40.

JAARREKENING VAN HET BOEKJAAR 2024

Dit hoofdstuk behandelt de jaarrekening van het boekjaar 2024 van de FSMA, inclusief uitleg over de resultaat- en balansposten, de resultaatbepaling en een beschrijving van de grondslagen van waardering. De raad van toezicht keurde de jaarrekening 2024 goed op 29 april 2025, conform artikel 48, § 1, 4°, van de wet van 2 augustus 2002 over het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten.

Juridisch kader	154
Balans	156
Resultatenrekening	157
Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2024	158

Juridisch kader

De FSMA stelt haar jaarrekening op volgens de bepalingen van artikel 57 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, en van het koninklijk besluit van 12 augustus 2003, dat het schema van de jaarrekening bevat⁵³. Zowel het balansschema als het schema van de resultatenrekening zijn aangepast aan de specifieke aard van de activiteiten en de bevoegdheden van de FSMA⁵⁴.

De **werkingskosten**⁵⁵ van de FSMA worden gefinancierd door de ondernemingen en de personen die onder haar toezicht staan of waarvan de verrichtingen of de producten onder haar toezicht staan. Indien de geïnde bijdragen de reële uitgaven en lasten overschrijden, wordt het overschat terugbetaald⁵⁶. In het omgekeerde geval worden bijkomende bijdragen opgevraagd⁵⁷.

Voor 2024 bedraagt het budget voor de werkingskosten van de FSMA 112.373.000 euro, in overeenstemming met het financieringsbesluit. Hierin is de financiering van de zetel, ten belope van 3.122.000 euro, niet meegerekend⁵⁸.

Het financieringsbesluit voorziet binnen dit budgettair kader in een maximumbedrag van 11.000.000⁵⁹ euro aan **uitgaven en lasten**. Dit maximumbedrag wordt aan het einde van het boekjaar aangepast in functie van de evolutie van het indexcijfer van de consumptieprijsen en de verhoudingsgewijze toename van het aantal personeelsleden⁶⁰. Deze aanpassing wordt door de bedrijfsrevisor van de FSMA gecertificeerd.

De kosten zoals bedoeld in artikel 2, 2° van het financieringsbesluit⁶¹ vallen niet onder dit geïndexeerd maximumbedrag, alsook de kosten met betrekking tot de organen en het personeel van de instelling.

53 Koninklijk besluit van 12 augustus 2003 tot uitvoering van artikel 57, eerste lid van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, BS 15 oktober 2003, p. 50050.

54 Dit jaarverslag bevat een beknopte versie van de jaarrekening. De uitgebreide jaarrekening — met bijlage en toelichting — staat op de website van de FSMA, in de rubriek van de jaarverslagen.

55 Koninklijk besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA ter uitvoering van artikel 56 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna ‘financieringsbesluit’ genoemd), BS 21 juni 2012, p. 33859, artikel 2.

56 Financieringsbesluit, artikel 23.

57 Financieringsbesluit, artikel 24.

58 De som van beide bedragen betreft 115.495.000 euro, zijnde de gebudgetteerde bijdragen voor de werkingskosten in 2024.

59 Financieringsbesluit, artikel 2, 4°; voor boekjaar 2024 betreft dit een maximumbedrag van 21.267.000 euro.

60 Financieringsbesluit, artikel 2, 4°.

61 Dit betreft o.a. de bijdragen aan Europese toezichtautoriteiten, uitzendkrachten, erelonen advocaten, belastingen, toezicht op de bedrijfsrevisoren etc.

Voor 2024 bedroeg het maximum aantal operationele personeelsleden dat de FSMA mocht tewerkstellen, 399 voltijdse equivalenten (VTE's)⁶², bepaalde categorieën⁶³ buiten beschouwing gelaten. Dit getal houdt geen rekening met de nieuwe bevoegdheden die aan de FSMA toegekend werden na 2014 zoals de praktische uitvoering van het toezicht op de bedrijfsrevisoren. Eind 2024 waren er 339 VTE's tewerkgesteld, in vergelijking met het maximum van 399 VTE's, volgens bovenstaande parameters. Het totaal aantal personeelsleden ingeschreven op afsluitdatum bij de FSMA bedroeg 375.

De financiering van het toezicht op de bedrijfsrevisoren werd vastgelegd in het koninklijk besluit van 25 december 2016. De kosten en bijdrages van het publiek toezicht op de bedrijfsrevisoren worden opgenomen in de jaarrekening van de FSMA.

⁶² Financieringsbesluit, artikelen 2, 1° en 36, § 1.

⁶³ De categorieën die zijn opgesomd in artikel 2, 1° van het financieringsbesluit.

Balans⁶⁴

ACTIVA	31/12/2024		31/12/2023	
VASTE ACTIVA		26.931		29.731
II. Materiële en immateriële vaste activa		26.931		29.731
1. Materiële vaste activa	20.721		23.475	
A. Terreinen en gebouwen	19.891		23.258	
B. Installaties, machines en uitrusting	703		100	
C. Meubilair en rollend materieel	127		117	
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	0		0	
2. Immateriële vaste activa	6.210		6.256	
VLOTTENDE ACTIVA		53.295		46.520
IV. Vorderingen op ten hoogste één jaar		2.298		3.479
A. Vorderingen i.v.m. de werking	928		2.186	
B. Overige vorderingen	1.370		1.293	
V. Beleggingen		35.005		34.111
VI. Liquide middelen		15.199		8.181
VII. Overlopende rekeningen		793		749
TOTAAL VAN DE ACTIVA		80.226		76.251

PASSIVA	31/12/2024		31/12/2023	
EIGEN VERMOGEN		18.150		18.150
II. Reserves		18.150		18.150
FINANCIERINGSFONDS		6.746		7.599
VOORZIENINGEN		10.796		10.750
SCHULDEN		44.534		39.752
IV. Schulden op meer dan één jaar		11.130		13.603
A. Financiële schulden	11.130		13.603	
2. Kredietinstellingen	11.130		13.603	
V. Schulden op ten hoogste één jaar		32.916		25.577
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	2.473		2.360	
C. Schulden i.v.m. de werking	9.458		5.264	
1. Leveranciers	4.471		4.204	
2. Overige schulden	4.987		1.060	
D. Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	13.078		12.797	
1. Belastingen	1.330		1.322	
2. Bezoldigingen en sociale lasten	11.748		11.475	
E. Overige schulden	7.907		5.156	
VI. Overlopende rekeningen		488		572
TOTAAL VAN DE PASSIVA		80.226		76.251

64 Alle bedragen in de tabellen zijn uitgedrukt in 000 euro tenzij anders vermeld.

Resultatenrekening

RESULTATENREKENING (in K€)	Boekjaar 2024	Boekjaar 2023
I. OPBRENGSTEN	115.405	107.396
A. Bijdragen in de werkingskosten	115.078	107.264
B. Andere opbrengsten	327	132
II. WERKINGSKOSTEN	107.469	101.473
A. Diensten en diverse goederen	21.249	19.395
B. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	79.831	76.038
C. Waardeverminderingen op vorderingen i.v.m de werking	310	273
D. Voorzieningen voor risico's en kosten	-807	-1.343
E. Afschrijvingen op vaste activa	6.886	7.110
III. WERKINGSOVERSCHOT	7.936	5.923
IV. FINANCIËEL RESULTAAT	-29	-467
V. GEWOON WERKINGSOVERSCHOT	7.907	5.456
VI. UITZONDERLIJKE RESULTATEN	0	1.350
VII. WERKINGSOVERSCHOT VAN HET BOEKJAAR	7.907	6.806

Verwerking van het werkingssaldo van het boekjaar	Boekjaar 2024	Boekjaar 2023
A. Te bestemmen werkingoverschot (werkingstekort) van het boekjaar	7.907	6.806
B. Onttrekking aan de onbeschikbare reserves		
C. Toevoeging aan de onbeschikbare reserves		1.650
D. Terugbetalingen krachtens het koninklijk besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA (*)	7.907	5.156
E. Bijkomende opvragingen krachtens het koninklijk besluit van 17 mei 2012 betreffende de vergoeding van de werkingskosten van de FSMA (**)		

(*) Artikel 23 van het koninklijk besluit.

(**) Artikel 24 van het koninklijk besluit.

Verslag van de bedrijfsrevisor over het boekjaar afgesloten op 31 december 2024

Overeenkomstig de wettelijke en reglementaire bepalingen brengen wij U verslag uit over de uitvoering van de controle-opdracht die ons werd toevertrouwd.

Wij werden benoemd door de Raad van toezicht van 23 april 2024, overeenkomstig het voorstel van het Directiecomité, uitgebracht op aanbeveling van het Auditcomité en op voordracht van de Ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de Raad van toezicht die beraad-slaagt over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2026.

Verslag over de jaarrekening – oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening over het boekjaar afgesloten op 31 december 2024, opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een balanstotaal van 80.226 (000) EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een overschat van 7.907 (000) EUR. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet van 2 augustus 2002 en het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 zijn vereist.

Het opstellen van de jaarrekening valt onder de verantwoordelijkheid van het Directiecomité. Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het opzetten, implementeren en in stand houden van een interne controle met betrekking tot het opstellen en de getrouwe weergave van de jaarrekening die geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevat; het kiezen en toepassen van geschikte waarderingsregels; en het maken van boekhoudkundige ramingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd overeenkomstig de internationale controlesstandaarden (ISA's) zoals deze in België werden aangenomen. Deze controlesnormen vereisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang, als gevolg van fraude of van het maken van fouten, bevat.

Overeenkomstig voornoemde controlesnormen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de FSMA, alsook met haar procedures van interne controle. Wij hebben van de verantwoordelijken en van het Directiecomité van de FSMA de voor onze controles vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij hebben op basis van onze beoordeling de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de gegrondheid van de waarderingsregels, de redelijkheid van de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen gemaakt door de FSMA, alsook de voorstelling van de jaarrekening als geheel beoordeeld. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de jaarrekening in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuurrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2024 een getrouw beeld van het vermogen, van de financiële toestand en van de werkingskosten van de FSMA en de in de toelichting vermelde gegevens stemmen met de bepalingen van het koninklijk besluit van 12 augustus 2003 overeen.

Brussel, 12 april 2025
BDO Bedrijfsrevisoren BV
Vertegenwoordigd door Alexandre STREEL

LIJST VAN DE AFKORTINGEN

Voor de leesbaarheid worden in het jaarverslag afkortingen gebruikt, waarvan de volledige benaming hieronder wordt weergegeven:

AICB	Alternatieve instelling voor collectieve belegging
AML	Anti-money laundering
AMLA	Authority for Anti-Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism
AMLCO	Anti-money laundering compliance officer
Bevek	Beleggingsvennootschap met veranderlijk kapitaal
CASP	Crypto-Asset Service Provider
CFI	Cel voor Financiële Informatieverwerking
COP29	Conference of the Parties to the UNFCCC (29 th session)
CSRD	Corporate Sustainability Reporting Directive
CSSF	Commission de Surveillance du Secteur Financier
EBA	European Banking Authority - Europese Bankautoriteit
EER	Europese Economische Ruimte
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority - Europese Autoriteit voor Verzekeringen en Bedrijfspensioenen
EMIR	European market infrastructure regulation
ESG	Environmental, social and governance
ETF	Exchange traded fund
ESMA	European Securities and Markets Authority - Europese Autoriteit voor Effecten en Markten
ESRB	European Systemic Risk Board
EU	Europese Unie
FATF	Financial Action Task Force
FSB	Financial Stability Board
FSMA	Financial Services and Markets Authority - Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten
GVV	Gereglementeerde vastgoedvennootschap

IBP	Instelling voor bedrijfspensioenvoorziening
ICB	Instelling voor collectieve belegging
ICBE	Instelling voor collectieve belegging in effecten
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IDD	Insurance Distribution Directive
IESBA	International Ethics Standards Board for Accountants
IFRS	International Financial Reporting Standards
IMF	Internationaal Monetair fonds
IORP	Institution for Occupational Retirement Provision
IOSCO	International Organization of Securities Commissions - Internationale Organisatie van Effectentoezichthouders
ISSB	International Sustainability Standards Board
IT	Informatietechnologie
kmo	Kleine en middelgrote onderneming
LDI	Liability-driven investments
LLM	Large language models
MiCA	Markets in Crypto-Assets
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive
NBFI	Non Bank Financial Intermediation - Niet-bancaire financiële intermediatie
NBB	Nationale Bank van België
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
RIY	Reduction in yield
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation
SWG/FT	Strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme
VASP	Virtual Asset Service Provider
VTE	Voltijdsequivalent
VVB	Vennootschap voor vermogensbeheer en beleggingsadvies
WG/FT	Witwassen van geld en financiering van terrorisme

Verantwoordelijk uitgever

J.-P. Servais, Congresstraat 12-14, 1000 Brussel

Fotografie

Christophe Vander Eecken, Michel Wiegandt en Illias Teirlinck

Vormgeving

Gramma nv

Druk

Bredero Graphics

www.fsma.be